बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७७

	संशोधन मिति
बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन)पहिलो संशोधन(निर्देशिका, २०७७	२०७७।०८।२९

प्रस्तावना: वित्तीय अनुशासनका सर्वमान्य मानदण्ड अनुरूप सहकारी संस्थाहरूको प्रणालीगत सुपरिवेक्षण एवं जोखिमावस्थाको विश्लेषणका साथै नियमित स्थलगत निरीक्षण, अनुगमन र हिसाब जाँच तथा त्यस सिलसिलामा सम्बद्ध नियामक निकायहरू बीच आवश्यक सहकार्यका आधार र प्रक्रियाहरू निर्धारण गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा १५१ को उपदफा (१) र (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले यो निर्देशिका बनाएको छ ।

परिच्छेद -१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस निर्देशिकाको नाम "बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७७" रहेको छ ।

(२) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यो निर्देशिकामा,

(क) "अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त मानदण्ड" भन्नाले विश्व ऋण परिसङ्घ (वर्ल्ड काउन्सिल अफ क्रेडिट युनियन्स) ले अवलम्बन गरेको सुरक्षण (प्रोटेक्सन), प्रभावकारी वित्तीय संरचना (इफेक्टिभ फाइनान्सियल स्ट्रक्चर), सम्पत्तिको गुणस्तर (एसेट क्वालिटी), प्रतिफलदर तथा लागत (रेट अफ रिटर्न एन्ड कस्ट) र तरलता तथा वृद्धिका सङ्केत (लिक्विडिटी एन्ड साइन्स अफ ग्रोथ) जनाउने 'पर्ल्स्' नामक मापन प्रणालीका मानदण्ड तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा प्रचलित अन्य मानदण्डसमेत सम्झनु पर्छ ।

(ख) "ऐन" भन्नाले सहकारी ऐन, २०७४ सम्झनु पर्छ।

(ग) "एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली" भन्नाले विभागले स्थापना गरेको इन्टरनेट सञ्चार प्रविधिमा आधारित सहकारी तथा गरिबीसम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोअपरेटिभ एन्ड पोभर्टी-रिलेटेड मेनेजमेन्ट इन्फर्मेसन सिस्टम -कोपोमिस) सम्झनु पर्नेछ ।

(घ) "जायजेथा" भन्नाले सहकारी संस्थाको पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षणबमोजिम कायम रहेको वासलातमा जम्मा सम्पत्ति सम्झनु पर्छ।

(ङ) "निर्देशन" भन्नाले ऐनको दफा ९५ को उपदफा (५) वा प्रदेश कानून वा स्थानीय कानूनी व्यवस्थाबमोजिम रजिष्ट्रार, दर्ता गर्ने अधिकारी वा रजिष्ट्रार वा दर्ता गर्ने अधिकारीको कार्य गर्ने गरी तोकिएको अन्य अधिकारी वा निजबाट अधिकारप्राप्त अधिकारीले दिएको निर्देशन सम्झनु पर्छ र सो शब्दले सोही उपदफाबमोजिम नेपाल राष्ट्र बैङ्कले दिएको निर्देशनका साथै दफा ९८ को उपदफा (१) बमोजिम मन्त्रालयले दिएको निर्देशनसमेतलाई जनाउँछ ।

(च) “नियामक निकाय” भन्नाले सहकारी संस्थाको नियमन क्षेत्राधिकारअनुसार विभाग वा प्रदेश मन्त्रालय वा प्रदेश मन्त्रालयको विभाग वा कार्यालय वा स्थानीय तह वा स्थानीय तहको कुनै कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

(छ) "नियमावली" भन्नाले सहकारी नियमावली, २०७५ सम्झनु पर्छ ।

(ज) "प्रदेश मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेशको भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

(झ) "प्रदेश कानून" भन्नाले प्रदेशको सहकारी ऐन सम्झनुपर्दछ र सो शब्दले त्यस्तो ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावली, मानदण्ड, निर्देशिका र कार्यविधि समेतलाई जनाउँदछ ।

(ञ) "प्रदेश नियामक निकाय" भन्नाले प्रदेश मन्त्रालय वा प्रदेश मन्त्रालयको विभाग वा कार्यालय सम्झनुपर्छ ।

(ट) "प्राविधिक समिति" भन्नाले दफा ७४ बमोजिमको प्राविधिक समिति सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "लामो फाराम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन" भन्नाले सहकारी संस्थाको लेखापरीक्षण निर्देशिका, २०७५ को दफा १४ बमोजिमको लामो फाराम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन (लङ फर्म अडिट रिपोर्ट) सम्झनुपर्छ ।

(ड) "निरीक्षण वा अनुगमन टोली" भन्नाले दफा ३० बमोजिम गठन गरिएको निरीक्षण वा अनुगमन टोली सम्झनुपर्दछ र सो शब्दले दफा ३२ बमोजिम खटाइएको निरीक्षण टोलीका साथै दफा ४८ बमोजिम गठन गरिएको संयुक्त अनुगमन टोलीलाई समेत जनाउँदछ ।

(ढ) "स्थानीय कानून" भन्नाले स्थानीय तहको सहकारी ऐन सम्झनुपर्दछ र सो शब्दले त्यस्तो ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावली, मानदण्ड, निर्देशिका र कार्यविधिलाई समेत जनाउँदछ ।

(ण) "स्थानीय नियामक निकाय" भन्नाले स्थानीय तहको कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद -२

प्रणालीगत अनुगमन

३. <u>वित्तीय प्रतिवेदन दाखिला गर्नुपर्नेः</u> बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले नियमावलीको नियम ७२ को उपनियम (४) बमोजिम प्रणालीगत अनुगमनको प्रयोजनका लागि प्रत्येक महिनाको सात गतेभित्र मासिक, प्रत्येक चौमासिक अवधि व्यतीत भएको पन्ध्र दिनभित्र चौमासिक र प्रत्येक आर्थिक वर्ष व्यतीत भएको तीस दिनभित्र वार्षिक वित्तीय प्रतिवेदन रजिष्ट्रारले तोकिदिएको ढाँचामा एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

तर पाँच करोड भन्दा कम कारोवार गर्ने बचत तथा ऋणसहकारी संस्थाले नियमावलीको नियम ७२ को उपनियम (२) ले तोकेको अवधिसम्मको लागि चौमासिक विवरण चौमासिक अवधि व्यतित भएको पन्ध्र दिनभित्र र वार्षिक विवरण आर्थिक वर्ष व्यतित भएको तीस दिनभित्र दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

४. <u>अतिरिक्त विवरण दाखिला गर्न तोक्न सक्नेः</u> (१) ऐनको दफा ७३ को उपदफा (१) को खण्ड (ज) को व्यवस्थाबमोजिम रजिष्ट्रारले मुख्य कारोबारको रूपमा निश्चित सीमाभन्दा बढी बचत परिचालन गर्ने

सहकारी संस्थाले दफा ३ मा उल्लिखित वित्तीय प्रतिवेदनको सम्पुष्टिजनक अतिरिक्त विवरण दाखिला गर्नुपर्ने गरी तोक्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्पुष्टिजनक विवरण तोक्दा बचत परिचालनको एकभन्दा बढी सीमा कायम गरी तदनुसार विस्तृतिका फरक ढाँचाहरू निर्धारण गर्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सहकारी संस्थाले दफा ३ मा उल्लिखित अवधिका अतिरिक्त उपदफा (२) अन्तर्गत कायम गरिएको बचत परिचालनको सीमाअनुसार पाक्षिक, साप्ताहिक वा दैनिक रूपमा समेत वित्तीय प्रतिवेदनका साथै सोको सम्पुष्टिजनक विवरण एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा दाखिला गर्नुपर्ने गरी तोक्न सकिनेछ ।

५. **<u>संशोधित विवरण दाखिला गर्नुपर्नेः</u>** (१) देहायको अवस्थामा सहकारी संस्थाले दफा ३ र ४ बमोजिम गरेको दाखिलामा संशोधित विवरण दाखिला गर्नुपर्नेछः-

(क) ऐनको दफा ४९ को उपदफा (१) बमोजिम प्रत्येक चौमासिकमा आन्तरिक लेखापरीक्षण हुँदा प्रमाणित गरिएको खाताबहीअनुसारको वित्तीय विवरण चौमासिक दाखिलाको वित्तीय विवरणसँग फरक परेकोमा र

(ख) ऐनको दफा ७५ बमोजिम साधारण सभाबाट अनुमोदन भएको प्रत्येक आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनअनुसारको वित्तीय विवरण वार्षिक दाखिलाको वित्तीय विवरणसँग फरक परेकोमा ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिमको संशोधित विवरण दाखिला भए लगत्तै अघिल्लो चौमासिक दाखिलाका साथै सो चौमासको अन्तिम दिनको दैनिक, साप्ताहिक, पाक्षिक वा मासिक दाखिला र त्यसयताको जुनसुकै दाखिलाका हकमा गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिमको संशोधित दाखिला लगत्तै अघिल्लो वार्षिक दाखिलाका साथै सो वर्षको अन्तिम दिनको दैनिक, साप्ताहिक, पाक्षिक वा मासिक दाखिला र त्यस यताको जुनसुकै दाखिलाका हकमा गर्नुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (१), (२) वा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि रजिष्ट्रारले निश्चित सीमासम्मको रकम वा अनुपातमा फरक परेकोमा लगत्तै अघिल्लो वार्षिक वा चौमासिक दाखिलामा संशोधित दाखिला गरेपछि सुरु दाखिला र संशोधित दाखिला गरिएको मितिबीचका दैनिक, साप्ताहिक, पाक्षिक वा मासिक दाखिलाहरूमा संशोधित दाखिला गर्नु नपर्ने गरी तोक्न सक्नेछ ।

(५) संशोधित विवरण दाखिला गरिएको मिति उप्रान्तका जुनसुकै दाखिलामा सहकारी संस्थाले संशोधित दाखिलाकै वित्तीय विवरणको आधार लिनुपर्नेछ ।

(६) सहकारी संस्थाले दैनिक दाखिलासमेतमा भए पन्ध्र दिनभित्र र अन्यथा सात दिनभित्र संशोधित विवरण दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(७) संशोधित विवरण दाखिलाको कार्यबोझ अधिक भएको अवस्थामा सहकारी संस्थाले उपदफा (६) बमोजिमको म्यादमा नियामक निकायबाट त्यति नै दिनको थप म्याद लिन सक्नेछ ।

६. **<u>ताकिता पठाउन सक्नेः</u>** (१) दफा ३, ४ वा ५ मा उल्लिखित समयभित्र एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा वित्तीय प्रतिवेदन दाखिला वा संशोधित विवरण दाखिला नगर्ने सहकारी संस्थालाई नियामक निकायले दैनिक दाखिला भए अर्को दिन र अन्य दाखिला भए सात दिनको म्याद दिई प्रतिवेदन वा विवरण पठाउन ताकिता गर्नसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम ताकिता प्राप्त भएकोमा सहकारी संस्थाले दिइएको म्यादभित्र प्रतिवेदन दाखिला वा संशोधित विवरण दाखिला गरिसक्नुपर्नेछ ।

७. <u>नियामक व्यवस्थामा **तादात्म्य राख्नुपर्नेः**</u> बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको प्रणालीकृत अनुगमनको प्रयोजनका लागि प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायले प्रदेश कानून वा स्थानीय तहको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा त्यस्तो सहकारी संस्थाले दाखिला गर्नुपर्ने वित्तीय प्रतिवेदनको ढाँचाका साथै बचत परिचालनका सीमाङ्कनहरू, सीमाङ्कनअनुसार वित्तीय प्रतिवेदनको अतिरिक्त दाखिला अवधि, सम्पुष्टिजनक विवरणको विस्तृति आदि तोक्दा दफा ३ र ४ अन्तर्गत तोकिएको व्यवस्थासँग तादात्म्य राख्नुपर्नेछ ।

८. **<u>प्रारम्भिक वित्तीय लेखाजोखाः</u>** (१) विभागले दफा ३ बमोजिम एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा प्राप्त प्रत्येक दाखिलाका आधारमा देहायका अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त मानदण्डअनुसार सम्बन्धित सहकारी संस्था वा संस्थाहरूको एकल वा समष्टिगत प्रारम्भिक वित्तीय लेखाजोखा गर्नुपर्नेछः-

(क) ऋण हानि व्यवस्था (लोन लस प्रोभिजन -पी १),
(ख) ऋण हानि खुद व्यवस्था (नेट लोन लस प्रोभिजन -पी २),
(ग) असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था (गुड लोन प्रोभिजन -पी २ एक्स),
(घ) खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (नेट लोन अपन टोटल एसेट्स -इ १),
(ङ) कूल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (टोटल सेभिङ्स डिपोजिट अपन टोटल एसेट्स -इ ५),
(च) वाह्य ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (एक्स्टरनल बरोईङ अपन टोटल एसेट्स —इ ६),
(छ) कूल अंशधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (टोटल मेम्बर सेयर क्यापिटल अपन टोटल एसेट्स -इ ७),
(ज) संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इन्स्टिच्युस्नल क्यापिटल अपन टोटल एसेट्स -इ ८),

(झ) कूल ऋण लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (टोटल लोन डेलिन्क्वेन्सी अपन ग्रस लोन पोर्टफोलियो -ए १),

(ञ) कूल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (टोटल नन्अर्निङ एसेट्स् अपन टोटल एसेट्स -ए २),

(ट) कूल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (टोटल अपेरेटिङ एक्सपेन्सेस अपन एभरेज टोटल एसेट्स -आर ९),

(ठ) खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (नेट इन्कम अपन एभरेज टोटल एसेट्स -आर १२)

(ड) तरलता जगेडा र बचत दायित्व अनुपात (लिक्विडिटी अपन सेभिङ्स डिपोजिट -एल २) र

(ढ) जायजेथा वृद्धिदर (ग्रोथ इन टोटल एसेट्स -एस ११) ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखाजोखा गर्दा कुनै एक संस्थाको अनुसूची १ र नियमक निकायको कार्यक्षेत्र भित्रका कुनै एक प्रशासनिक इकाईको अनुसूची -२ मा दिइएको गणना विधि अपनाउनुका साथै सामान्य एवं विस्तारित मान सीमाङ्कनको आधार लिनुपर्नेछ ।

९. **<u>सदस्य केन्द्रीयता मापनः</u>** (१) विभागले सहकारी संस्थाले एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा गरेको दाखिलाका आधारमा सदस्य सहभागिताका देहायका सूचकअनुसार सहकारी संस्थाको सदस्य केन्द्रीयता मापन गर्नुपर्नेछः

(क) संस्थापकीय सरोकार,

(ख) सञ्चालकीय सक्रियता र

(ग) संरक्षकीय सम्बन्धन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मापन गर्दा अनुसूची -९ मा दिइएको गणना विधि अपनाएर प्राप्त मानका आधारमा सूचकगत स्तर समेत जनाउनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको सूचकगत स्तरअनुसार अत्युत्तम वा उत्तम भए सामान्य सीमाङ्कन र मध्यम भए विस्तारित सीमाङ्कन कायम गर्नुपर्नेछ ।

१०. **<u>सदस्य केन्द्रीयता सूचकाङ्कः</u>** (१) दफा ९ बमोजिमको सूचकगत मानका आधारमा विभागले अनुसूची-१० को ढाँचामा सहकारी संस्थाको सदस्य केन्द्रीयता सूचकाङ्क गणना गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गणना गर्दा सहकारी संस्थाको एकलका साथै संस्थाहरूको सूचकगत एवं समष्टिगत अवस्था समेत देखिने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सहकारी संस्थाको एकल अवस्था सूचकाङ्कको मानअनुसारको स्तरमा र संस्थाहरूको समष्टिगत अवस्था दिइएका संस्थाहरूको अङ्कगणितीय औसत (एरिथमेटिक एभरेज) को स्तरमा देखाउनु पर्नेछ ।

११. प्रवृत्तिजन्य वित्तीय लेखाजोखाः (१) दफा ८ को उपदफा (१) मा उल्लिखित मानदण्डअनुसार विभागले दफा ३ बमोजिम एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा प्राप्त दाखिलाहरूका आधारमा सम्बन्धित सहकारी संस्था वा संस्थाहरूको एकल वा समष्टिगत वित्तीय अवस्थाको प्रवृत्तिजन्य लेखाजोखा गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखाजोखा गर्दा अनुसूची -३ र अनुसूची -४ को ढाँचामा प्राप्त भएसम्म विगत पाँच आर्थिक वर्षहरूको मानकअङ्क तथा अनुपातका साथै चालु आर्थिक वर्षको अघिल्लो महिनासम्मको र गत आर्थिक वर्षको सोही महिनासम्मको मान एवं तिनमा भएको घटीबढीका अङ्क तथा अनुपातसमेतको एकल वा समष्टिगत प्रवृत्ति हेर्नुपर्नेछ ।

१२. वित्तीय अवस्थाको प्रक्षेपणः (१) विभागले दफा ११ बमोजिमको प्रवृत्तिजन्य लेखाजोखाका आधारमा सम्बन्धित सहकारी संस्था वा संस्थाहरूको एकल वा समष्टिगत वित्तीय अवस्थाको प्रक्षेपण गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रक्षेपण गर्दा अनुसूची -५ र अनुसूची -६ को ढाँचामा विगत ५ आर्थिक वर्षहरू र चालु आर्थिक वर्षको अघिल्लो महिनाको अन्त्यको यथार्थ अवस्थाका साथै चालु आर्थिक वर्षको मध्यावधि एवं अन्त्य र आगामी दुई आर्थिक वर्षहरूको अन्त्यको प्रवृत्तिगत अवस्थाका मानक अङ्क तथा अनुपात समेतको एकल वा समष्टिगत अवस्था दर्शाउनुपर्नेछ ।

१३. वित्तीय प्रक्षेपणमा समायोजन गर्न सक्नेः (१) दफा १२ बमोजिम सहकारी संस्था वा संस्थाहरूको प्रक्षेपित एकल वा समष्टिगत वित्तीय अवस्थाका आधारमा विभागले ऐनको दफा ५१ को उपदफा (१) अन्तर्गत सन्दर्भ ब्याजदरका साथै नियमावलीको नियम ७२ को उपनियम (३) अन्तर्गत सुरक्षण, वित्तीय संरचना, सम्पतिको स्तर, तरलता, लगानीका क्षेत्रलगायतका नियामक व्यवस्थाहरूमा चालु आर्थिक वर्षमा गरिएका परिवर्तनहरूबाट पर्ने आनुषङ्गिक असरहरू समायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समायोजन गर्दा अनुसूची -७ र अनुसूची -८ को ढाँचामा प्रक्षेपित असमायोजित अङ्क तथा अनुपातसमेत समायोजक तत्व (एडजस्टमेन्ट फ्याक्टर) अनुसारको समायोजित अङ्क तथा अनुपात दर्शाउनुपर्नेछ ।

१४. जोखिमावस्था वर्गीकरणः (१) विभागले दफा ८ बमोजिमको प्रारम्भिक वित्तीय लेखाजोखाका चौंध र दफा ९ बमोजिमको सदस्य केन्द्रीयताका तीन समेत जम्मा सत्र ओटा सूचकहरूमा देहायको सङ्ख्यामा मान सीमाङ्कन पालना गरेअनुसार अनुसूची -११ को ढाँचामा सहकारी संस्थाहरूको जोखिमावस्थाको वर्गीकरण गर्नुपर्नेछः-

(क) छ वटा वा घटी सूचकमा सामान्य वा विस्तारित मान सीमाङ्कनको पालना गरेकोमा उच्च जोखिमावस्था,

(ख) सात वटा देखि एघारवटासम्म सूचकमा सामान्य वा विस्तारित मान सीमाङ्कनको पालना गरेकोमा मध्यम जोखिमावस्था,

(ग) बाह्रवटा वा बढी सूचकमा सामान्य वा विस्तारित मान सीमाङ्कनको पालना गरेकोमा न्यून जोखिमावस्था र

(घ) न्यूनतम् बाह्रवटा वा बढी सूचकमा सामान्य र बाँकी सूचकमा विस्तारित मान सीमाङ्कनको पालना गरेकोमा अति न्यून जोखिमावस्था ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा १२ बमोजिमको आगामी दुई आर्थिक वर्षसम्मको प्रक्षेपित वित्तीयअवस्था वा सोमा दफा १३ बमोजिम समायोजन गरिएको भए समायोजित वित्तीयअवस्थामा कुनै सूचकमा मान सीमाङ्कन उल्लङ्घन हुने देखिएकोमा त्यस्तो सूचकका हकमा मान सीमाङ्कन पालना नगरेको मान्नुपर्नेछ ।

१५. __सङ्केत रङको प्रयोगः__ (१) दफा ८ बमोजिम प्रारम्भिक वित्तीय लेखाजोखा वा दफा ९ बमोजिम सदस्य केन्द्रीयताको मापन वा दफा १२ बमोजिम वित्तीय अवस्थाको प्रक्षेपण वा सोमा दफा १३ बमोजिम समायोजन गर्दा विभागले सहकारी संस्था वा संस्थाहरूको सूचकगत मानक पालना अवस्थाको सङ्केत दिन देहायका रङहरूको प्रयोग गर्नुपर्नेछः-

(क) गणना गरिएको सूचकको यथार्थ मान सामान्य सीमाङ्कनभित्र परेकोमा हरियो,

(ख) गणना गरिएको सूचकको यथार्थ मान विस्तारित सीमाङ्कनभित्र परेकोमा पहेंलो र

(ग) गणना गरिएको सूचकको यथार्थ मान विस्तारित सीमाङ्कनभित्र समेत नपरेकोमा रातो।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सहकारी संस्थाको संस्थागत वा संस्थाहरूको समष्टिगत मानक पालना अवस्था जनाउने रङ छनौट गर्दा देहायका आधार लिनुपर्नेछः-

(क) छ वटा वा घटी सूचकमा हरियो वा पहेंलो रङ भएकोमा रातो,

(ख) सात वटादेखि एघार वटासम्म सूचकमा हरियो वा पहेंलो रङ भएकोमा पहेंलो,

(ग) बाह्र वटा वा बढी सूचकमा हरियो वा पहेंलो रङ भएकोमा निलो र,

(घ) न्यूनतम बाह्रवटा वा बढी सूचकमा हरियो र बाँकी सूचकमा पहेंलो रङ भएकोमा हरियो ।।

(३) दफा १४ बमोजिम सहकारी संस्थाको जोखिमावस्था वर्गीकरणको नतिजासमेत उपदफा (२) सँग तादात्म्य रहने गरी उच्च, मध्यम, न्यून र अति न्यून जोखिमावस्थाका लागि क्रमशः रातो,पहेंलो, निलो र हरियो रङहरूमा दर्शाउनुपर्नेछ ।

१६. __स्व-उदगमको व्यवस्था मिलाउनुपर्नेः__ (१) विभागले एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा यथाशीघ्र सो प्रणालीमा जो-चाहिने परिवर्धन गरी दफा १५ बमोजिमको सङ्केत रङ समेत देहायका नतिजाहरू स्व-उद्‌गमित हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछः-

(क) दफा ८ बमोजिमको प्रारम्भिक वित्तीय लेखाजोखाको नतिजा,

(ख) दफा १० बमोजिमको सदस्य केन्द्रीयता सूचकाङ्क गणनाको नतिजा,

(ग) दफा ११ बमोजिमको प्रवृत्तिजन्य वित्तीय लेखाजोखाको नतिजा,

(घ) दफा १२ बमोजिमको वित्तीय अवस्था प्रक्षेपणको नतिजा,

(ङ) दफा १३ बमोजिमको वित्तीय अवस्था प्रक्षेपणको समायोजित नतिजा र

(च) दफा १४ बमोजिमको सहकारी संस्थाको जोखिमावस्था वर्गीकरणको नतिजा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका स्व-उद्‌गमित नतिजाहरू विभागका साथै आफ्नो नियमन क्षेत्राधिकारमा पर्ने सहकारी संस्थाको रोहमा प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायले समेत जुनसुकै बेला लिन सक्ने सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

१७. **सूचना आदान-प्रदान गर्न सक्नेः** जुनसुकै नियमन क्षेत्राधिकारमा पर्ने बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको प्रणालीकृत अनुगमनका सिलसिलामा विभाग, प्रदेश र स्थानीय तहको नियामक निकायले एक-अर्काको जानकारीमा आएको देहायको सूचना आदान-प्रदान गर्न सक्नेछन्ः-

(क) दफा ३ वा दफा ४ बमोजिम समयभित्र दाखिला गर्नुपर्नेमा नगरिएको वा अधुरो वा त्रुटिपूर्ण दाखिला गरिएको,

(ख) दफा ५ बमोजिम संशोधित विवरण दाखिला गर्नुपर्नेमा नगरिएको,

(ग) विभाग वा प्रदेशको नियामक निकायको नियमन क्षेत्राधिकारमा रहेको सहकारी संस्थाले प्रदेश वा स्थानीय तहमा कार्यालय, सेवा केन्द्र वा अन्य माध्यमबाट सेवा सञ्चालन गर्दा नियमावलीको नियम ८५ को उपनियम (१) बमोजिम प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायलाई जानकारी दिनुपर्नेमा नदिएको,

(घ) दफा १४ बमोजिम वर्गीकरणबाट उच्च जोखिमावस्थामा देखिएको र

(ङ) साझा नियमन सरोकारको अन्य कुनै विषय भएको ।

१८. **सुझाव दिन सक्नेः** विभाग, प्रदेश र स्थानीय तहको नियामक निकायले दफा १७ बमोजिम सूचना आदान-प्रदान गर्दा तत्काल लिन वाञ्छनीय देखिएको पहलका सम्बन्धमा एक-अर्कालाई सुझावसमेत दिन सक्नेछन् ।

१९. **एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको निर्देशिकाबमोजिम हुनेः** यस परिच्छेदमा अन्यथा लेखिएकोमा बाहेक एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा अङ्गीकरण, दाखिला, ताकिता, जनाउ, प्रतिउत्तर, दाखिलाको ग्रहण वा संशोधित दाखिलालगायतका कामकुराका सम्बन्धमा मन्त्रालयबाट स्वीकृत एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको निर्देशिकाबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-३

अनुगमन गर्दा चेकजाँच गर्नेपर्ने मुख्य विषयहरु

२०. **लेखापालन अभिलेख अद्यावधिक राखे नराखेकोः** (१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले ऐनको दफा ७४ वा प्रदेश वा स्थानीय कानूनमा भएको व्यवस्थाबमोजिम लेखामान, खाता

संरचना एवं शर्त-व्यवस्था अनुरूप कारोबारको हरहिसाब जुनसुकै बखत अद्यावधिक गर्नुका साथै तत्सम्बन्धी सम्पुष्टिजनक कागजातहरू दुरुस्त अवस्थामा राख्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हरहिसाबको अद्यावधि गर्दा अन्य कुराका अतिरिक्त मुख्य खाताहरूमा हिसाब नछुट्टिने अवस्थामा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त मानदण्डहरू प्रत्येकको गणना गर्न आवश्यक कारोबार, सम्पत्ति र दायित्वको वर्गीकृत हिसाब ठीक-ठीक देखिने गरी सहायक खाताहरू, फाँटवारी र फेहरिस्तसमेत राखिएको हुनुपर्नेछ ।

२१. **मुख्य कारोबारको हरहिसाब छुट्टिने गरी खाताबही कायम गरे नगरेकोः** बहुउद्देश्यीय वा अन्य विषयगत सहकारी संस्थाले बचत तथा ऋणको कारोबार गर्दै आएको भए मुख्य कारोबारको गणना प्रयोजनका लागि बचतऋणतर्फको कारोबारको हरहिसाब छुट्टिने गरी खाताबही कायम गरे नगरेको अनुगमन गर्नुपर्नेछ।

२२. ⊗..................................

२३. **ऋण हानिका लागि व्यवस्था गरे नगरेकोः** (१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले लगानीमा रहेको ऋणमध्ये भाखा नाघे, ननाघेको मासिक रुपमा वर्गीकरण गरी भाखा नाघेको ऋणको हकमा बाह्र महिनासम्म भाखा नाघेको भए कम्तीमा पैतीस प्रतिशत र त्यसभन्दा बढी अवधि भाखा नाघेको भए एक सय प्रतिशत नै ऋण हानिका लागि व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि संस्थाले प्रवाह गरेको कर्जा जोखिममा परेको विश्वस्त भएमा त्यस्तो कर्जाका लागि सत प्रतिशत ऋण हानिको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

२४. **कमिसन दिएर रकम संकलन गर्न नहुनेः** सहकारी संस्थाले 'कमिसन एजेन्ट' राखी वा कसैलाई कमिसन वापत कुनै किसिमको पारितोषिक दिएर शेयर, बचत वा अन्य कुनै प्रकारको रकम संकलन गर्नु, गराउनु हुँदैन ।

२५. **विद्युतीय उपयोग कार्यक्रमणिका (एप्लिकेसन सफ्टवेयर) का निर्धारकहरुको स्वीकृतिः** (१) विभागले नियमावलीको नियम २८ को उपनियम (३) बमोजिम विद्युतीय उपयोग कार्यक्रमणिका (एप्लिकेसन सफ्टवेयर) का निर्धारकहरु तोक्दा प्राविधिक समितिले दफा २० वा २१ बमोजिमको सम्पूर्ण हरहिसाव ठीक, दुरुस्त रहने सुनिश्चित गरी दिएको सिफारिसको आधार लिनुपर्नेछ ।

(२) यो निर्देशिका लागु हुनु अगावै विद्युतीय उपयोग कार्यक्रमणिका (एप्लिकेसन सफ्टवेयर) प्रयोगमा ल्याइसकेको सहकारी संस्थाले उपदफा (१) बमोजिमका निर्धारकहरु तोकिएको छ महिनाभित्र पूरा गरी नियमक निकायमा जानकारी गराई सक्नुपर्नेछ ।

२६. **विद्युतीय सेवा सञ्चालन अनुमति लिए नलिएकोः** (१) नियामक निकायले अनुगमन गर्दा बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले विद्युतीय माध्यमबाट सेवा सञ्चालन गर्दा स्वीकृत

⊗ पहिलो संशोधनद्वारा हटाइएको ।

निर्धारक अनुसार सेवा सञ्चालन प्रणाली स्थापना गरी नियामक निकायबाट जाँच गराएर स्वीकृति लिए नलिएको चेकजाँच गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्ने प्रयोजनका लागि प्राविधिक समितिले अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका पक्षमा आवश्यक निर्धारकहरू बनाउनुपर्नेछः-

(क) प्राविधिक पूर्वाधार (सूचना सञ्जाल, सञ्चार एवं सम्प्रेषण सुविधा आदि),

(ख) सञ्चालन उपकरण (कारोबार बिन्दु (पोइन्ट अफ ट्रान्ज्याक्सन) संयन्त्र, प्रखर पत्ता (स्मार्ट कार्ड) आदि),

(ग) सुरक्षण प्रबन्ध (सदस्यको कारोबारमा सम्भावित जोखिम न्यूनीकरण, नगदको बिमा, आदि),

(घ) विवादको निरूपण (सदस्य र सहकारी संस्थाको दायित्वविशेषमा संभावित विवाद समाधानको व्यवस्था, क्षतिपूर्तिका आधार आदि) र

(ङ) जोखिम सम्बोधन (सम्पत्ति शुद्धीकरण जोखिमको मूल्याङ्कन, सबोधनका उपायहरूको अवलम्बन आदि) ।

(३) प्राविधिक समितिले उपदफा (२) बमोजिमका निर्धारकहरू रजिष्ट्रार वा निजले तोकेको अधिकारीबाट स्वीकृत गराउनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा प्राविधिक समितिले उपदफा (३) बमोजिम स्वीकृत प्रणालीगत निर्धारक परिपूर्तिको न्यूनतम र सोभन्दा माथिल्लो स्तरअनुसार देहायका सेवाहरू कुनै वा सबै सञ्चालन गर्न सक्ने गरी तोक्नुपर्नेछः-

(क) सदस्यले सोही वा अर्को सहकारी संस्थासमेतमा रहेको आफ्नो खातामा दैनिक पचास हजार रुपैयाँसम्म नगद जम्मा गर्ने वा त्यति नै नगद खाताबाट झिक्ने,

(ख) सदस्यले सहकारी संस्थाबाट स्वीकृत ऋणको रकम भुक्तानी लिने वा साउँ-ब्याजको किस्ता जम्मा गर्ने,

(ग) आफ्नो खाताको मौज्दात वा कारोबारको विवरण (स्टेटमेन्ट) प्राप्त गर्ने,

(घ) सदस्यको आफ्नो वा परिवारको कर, पोत वा अन्य राजश्वबापतको रकम भुक्तानी पठाउने र

(ङ) खण्ड (क) को सीमासम्मको रकम एक सदस्यको खाताबाट अर्को सदस्यको खातामा सार्ने ।

(५) रजिष्ट्रारले उपदफा (४) मा निर्धारित रकमको सीमामा मनासिब आधारमा समय-समयमा थपघट गर्न सक्नेछ ।

(६) यो निर्देशिका लागू हुनु अगावै विद्युतीय माध्यमबाट सेवा सञ्चालन गरिसकेको सहकारी संस्थाले यो निर्देशिका लागू भएको एक वर्षभित्र उपदफा (१) बमोजिम जाँच गराएर स्वीकृति लिए नलिएको नियामक निकायले अनुगमन गर्दा चेक जाँच गर्नुपर्नेछ ।

२७. **<u>सञ्चित घाटा पूर्ति नहुँदै रकम वितरण गरे नगरेको:</u>** नियामक निकायले अनुगमन गर्दा अघिल्लो वर्षसम्मको सञ्चित घाटा पूरै पूर्ति नभएसम्म बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले सेयर लाभांश बापत कुनै रकम वितरण गरेको छ, छैन चेकजाँच गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद -४

स्थलगत जाँच

२८. **<u>वार्षिक कार्ययोजना बनाउनुपर्ने:</u>** (१) नियामक निकायले प्रत्येक आर्थिक वर्षको साउन पन्ध्र गतेभित्र सो आर्थिक वर्षमा आफ्नो नियमन क्षेत्राधिकार भित्रका बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको देहायबमोजिम स्थलगत जाँच गर्ने गरी कार्ययोजना बनाउनुपर्नेछः-

(क) कम्तीमा दश प्रतिशतको दैवी छनौट (र्‍यान्डम स्याम्लिपङ) निरीक्षण,

(ख) विगत तीन आर्थिक वर्षहरूमा एकपल्ट पनि कुनै प्रकारको स्थलगत जाँच नभएका सबैको अधिकतम आवधिक निरीक्षण र

(ग) दफा १४ बमोजिम वर्गीकरण गर्दा उच्च जोखिममा रहेका सहकारी संस्थाको सघन अनुगमन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कानूनमा अन्यथा व्यवस्था गरिएकोमा बाहेक प्रदेश वा स्थानीय तहको नियामक निकायले देहायको अवस्थामा देहायबमोजिम निरीक्षण वा सघन अनुगमन गर्ने गरी स्थलगत जाँचको कार्ययोजना बनाउनुपर्नेछः-

(क) जम्मा दशवटा भन्दा घटी बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरु भएकोमा प्रत्येक आर्थिक वर्षमा संभव भएसम्म सबै संस्थाको कम्तीमा एकपटक निरीक्षण र दुईवटामा नघटाई निरीक्षणबाट आवश्यक देखिएअनुसार सघन अनुगमन गर्ने गरी र

(ख) एक अर्ब बढीको बचत दायित्व भएको सहकारी संस्थाको वर्षेनी कम्तीमा एकपल्ट निरीक्षण वा सघन अनुगमन गर्ने गरी ।

२९. **<u>कार्यालय, सेवा केन्द्र वा अन्य माध्यमबाट सञ्चालित सेवा समावेश गर्नुपर्ने:</u>** (१) प्रदेश वा स्थानीय तहको नियामक निकायले दफा २८ बमोजिम स्थलगत निरीक्षणको वार्षिक कार्ययोजना बनाउँदा विभाग वा प्रदेशको नियामक निकायको नियमन क्षेत्राधिकारमा रहेको बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले नियमावलीको नियम ८५ को उपनियम (१) बमोजिम जानकारी दिई वा नदिई प्रदेश वा स्थानीय तहमा कार्यालय, सेवा केन्द्र वा अन्य माध्यमबाट सञ्चालन गरेको सेवाको समेत स्थलगत जाँच गर्ने गरी समावेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका कार्यालय, सेवा केन्द्र वा अन्य माध्यमबाट सञ्चालित सेवाको वार्षिक स्थलगत जाँच लक्ष्य निर्धारण गर्दा त्यस्ता सेवा प्रवाहका एकाइहरूको अलग्गै समूह कायम गरी यथाशक्य दफा २८ मा निर्धारित विधि र अनुपातका आधारमा दैवी छनौट निरीक्षण, अधिकतम् आवधिक निरीक्षण र लक्षित सघन अनुगमन गर्ने गरी छुट्याउनुपर्नेछ ।

तर एकै सहकारी संस्थाका एकभन्दा बढी सेवा प्रवाहका बिन्दुहरू भएकोमा एउटै एकाइ मान्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निरीक्षण र सघन अनुगमन गर्ने गरी वार्षिक कार्ययोजनामा समावेश गरिएका एकाइहरूको विवरण स्थानीय तहको नियामक निकायले सम्बन्धित सहकारी संस्थाको नियमन क्षेत्राधिकारअनुसार प्रदेशको नियामक निकायमा र प्रदेशको नियामक निकायले एकीकृत रुपमा विभागमा समेत पठाउनुपर्नेछ ।

३०. निरीक्षण वा अनुगमन टोलीको गठनः (१) दफा २८ र दफा २९ बमोजिमको कार्ययोजना अनुसार स्थलगत जाँच सम्पन्न गर्न नियामक निकायले निरीक्षण वा अनुगमन टोली गठन गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण वा अनुगमन टोली गठन गर्दा कानूनमा अन्यथा व्यवस्था गरिएकोमा बाहेक नियामक निकायले कम्तीमा अधिकृतस्तरको कर्मचारीको नेतृत्वमा सहकारी संस्थाको सदस्य सङ्ख्या, कारोबार र कार्यक्षेत्रसमेतका आधारमा कार्यबोझको विचार गरी निरीक्षण भए तीन जनासम्म र अनुगमन भए दुईदेखि पाँच जनासम्म राख्नुपर्नेछ ।

तर यसमा लेखिएको कुनै कुराले अधिकृत स्तरको कर्मचारी नभएको वा अपुग भएको अवस्थामा अन्य स्तरको कर्मचारीको नेतृत्वमा निरीक्षण वा अनुगमन टोली गठन गर्न बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

३१. निरीक्षण वा अनुगमनको कार्यावधि तोक्नुपर्नेः (१) दफा ३० बमोजिम निरीक्षण वा अनुगमन टोली गठन गर्दा कानूनमा अन्यथा व्यवस्था गरिएकोमा बाहेक नियामक निकायले संस्थाको सदस्य सङ्ख्या र कार्यक्षेत्रसमेतका आधारमा कार्यबोझ हेरी बाटो म्यादबाहेक निरीक्षण भए एक दिनदेखि दुई दिनसम्म र अनुगमन भए साधारणतया देहायको सीमाभित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी अवधि तोक्नुपर्नेछः-

(क) पाँच करोडसम्म जायजेथा भएको सहकारी संस्थाका लागि तीन दिन,

(ख) पाँच करोडदेखि पच्चीस करोडसम्म जायजेथा भएको सहकारी संस्थाका लागि पाँच दिन,

(ग) पच्चीस करोडदेखि पचास करोडसम्म जायजेथा भएको सहकारी संस्थाका लागि सात दिन,

(घ) पचास करोडदेखि एक अर्बसम्म जायजेथा भएको सहकारी संस्थाका लागि दश दिन र

(ङ) एक अर्बभन्दा बढी जायजेथा भएको सहकारी संस्थाका लागि बाह्र दिन ।

(२) सहकारी संस्थाको सेवा केन्द्रको सङ्ख्यालगायतको आधारमा कार्यबोझको विचार गरी निरीक्षण वा अनुगमन टोली गठन गर्दा उपदफा (१) बमोजिमको अवधिमा आवश्यकताअनुसार थप गर्न सकिनेछ ।

३२. <u>**निरीक्षण टोलीको गठनसम्बन्धी विशेष व्यवस्था:**</u> (१) दफा २८, २९, ३० वा ३१ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा ९५ को उपदफा (१) वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनी व्यवस्था बमोजिम रजिष्ट्रार वा प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायको प्रमुखले सहकारी संस्थाको निरीक्षण तथा हिसाब जाँच गरी प्रतिवेदन दिन आवश्यकताअनुसार जुनसुकै बखत निरीक्षण टोली गठन गरी खटाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निरीक्षण टोलीको गठन विधि, कार्यावधि र कार्यसम्पादनसँग सम्बन्धित अन्य कुरा रजिष्ट्रार वा प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायको प्रमुखले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

३३. <u>**निरीक्षणका विषयवस्तु:**</u> (१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालन अवस्थाको स्थलगत जाँच गर्दा निरीक्षण टोलीले अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका विषयवस्तुमा ध्यान दिनुपर्नेछः-

(क) दर्ता अनुमति पालना,
(ख) सञ्चालन पद्धति स्थापना,
(ग) खाताबहीको अद्यावधीकरण,
(घ) सदस्य सेवाको स्तर,
(ङ) नगदी कारोबारमा नियन्त्रण,
(च) निर्देशन कार्यान्वयन प्रगति र
(छ) सहकारी संस्था विशेषका सरोकार ।

(२) निरीक्षण टोलीले स्थलगत कार्यको सिलसिलामा अनुसूची -१२ को जाँच-सूचीका साथै दफा ३५ को खण्ड (च) बमोजिम तयार पारिएको अतिरिक्त जाँचसूची समेतको उपयोग गर्नुपर्नेछ ।

३४. <u>**सघन अनुगमनका विषयवस्तु:**</u> (१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालन अवस्थाको सघन रूपमा स्थलगत जाँच गर्दा अनुगमन टोलीले अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका विषयवस्तुमा ध्यान दिनुपर्नेछः-

(क) आन्तरिक नियन्त्रणको परिपाटी,
(ख) आर्थिक कारोबारमा नियमितता,
(ग) लेखापालकीय निर्धारकको अवलम्बन,
(घ) वित्तीय मानदण्डको पालना,
(ङ) सदस्य केन्द्रीयताको स्तर,

(च) विधिसम्मत सुधार पहल र

(छ) सहकारी संस्थाविशेषका सरोकार ।

(२) अनुगमन टोलीले स्थलगत कार्यका सिलसिलामा अनुसूची -१३ को जाँचसूचीका साथै दफा ३५ को खण्ड (च) बमोजिम तयार पारिएको अतिरिक्त जाँच-सूची समेतको उपयोग गर्नुपर्नेछ ।

३५. **<u>स्थलगत जाँचको पूर्वतयारीः</u>** दफा ३० बमोजिम गठन भएको निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले स्थलगत जाँच गर्नुपूर्व टोली प्रमुख र सदस्यहरू जुटी देहायबमोजिम तयारी गर्नुपर्नेछः-

(क) एकीकृत सूचना प्रणालीमा उपलब्ध मुख्य जानकारी, पछिल्ला वार्षिक, चौमासिक, मासिक दाखिलाहरू एवं प्रणालीगत वित्तीय विश्लेषण प्रतिवेदनहरूको उतार लिने,

(ख) सहकारी संस्थाको वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका साथै पाँच करोड रुपैयाँभन्दा बढी बचत सङ्कलन गरेको सहकारी संस्थाको हकमा लेखापरीक्षकले नियामक निकायमा पेस गरेको लामो फाराम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन (लङ फर्म अडिट रिपोर्ट) को छायाँप्रतिसमेत प्राप्त गर्ने,

(ग) अघिल्लो निरीक्षण वा अनुगमन प्रतिवेदन, निरीक्षण वा अनुगमनपछि सहकारी संस्थालाई नियामक निकायका तर्फबाट दिइएको निर्देशन तथा निर्देशन कार्यान्वयनका लागि सहकारी संस्थाले पेस गरेको कार्ययोजना वा तदनुसारको पछिल्लो कार्यान्वयन प्रतिवेदनका छायाँप्रतिहरू सङ्कलन गरिराख्ने,

(घ) ऐनको दफा ९९ वा प्रदेह तह वा स्थानीय तहको कानूनको व्यवस्थाबमोजिम सहकारी संस्था सदस्य रहेको सङ्घले निरीक्षण वा अनुगमन गरी नियामक निकायमा पठाएको प्रतिवेदनको छायाँप्रति लिएर त्यस्तो प्रतिवेदनमा औंल्याइएका त्रुटि सच्याउन सम्बन्धित संस्था वा सङ्घलाई सुझाव वा निर्देशन दिएकोमा सोको पालनाका सम्बन्धमा प्राप्त जानकारीसमेतको विवरण तयार पार्ने,

(ङ) सहकारी संस्थाका सम्बन्धमा नियामक निकायमा कुनै गुनासो वा उजुरी परेको वा नियामक निकायका तर्फबाट तत्सम्बन्धमा वा अन्य सिलसिलामा कुनै व्यहोराको जानकारी माग गरिएको छ, छैनभन्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित शाखाहरूमा बुझी भए त्यसमा सहकारी संस्थाबाट प्राप्त जानकारीसमेतको विवरण टिपी आवश्यकता अनुसारका कागजपत्रको छायाँप्रति समेत राख्ने,

(च) खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) मा उल्लिखित प्रतिवेदनलगायतका कागजात तथा भए, गरेका कामकारवाहीको प्रकाशमा सहकारी संस्थाविशेषका नियामक सरोकारहरू पहिल्याएर बुँदागत रूपमा अतिरिक्त जाँचसूची बनाउने र,

(छ) अनुसूची -१२ बमोजिमको निरीक्षण वा अनुसूची -१३ बमोजिमको सघन अनुगमन जाँचसूचीका साथै खण्ड (च) बमोजिमको अतिरिक्त जाँचसूचीका आधारमा टोली प्रमुख तथा सदस्यहरू प्रत्येकले स्थलगत कार्यका सिलसिलामा विशेषतः हेर्ने बुँदाहरू खुल्ने गरी कार्यतालिका तयार पार्ने ।

३६. **पूर्वसूचना दिन नहुने:** निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले स्थलगत जाँच गर्नु पूर्व साधारणतः सहकारी संस्थालाई कुनै प्रकारले पूर्व सूचना दिनु हुँदैन ।

Σ तर नियामक निकायले स्थलगत जाँच गर्नुपूर्व अवश्यकता अनुसार सूचना दिएर अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

३७. **प्रारम्भिक बैठक राख्नुपर्ने:** (१) स्थलगत जाँच कार्य प्रारम्भ गर्नु अघि निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले सहकारी संस्थाका तत्काल उपलब्ध भएसम्म अध्यक्षलगायतका सञ्चालकका साथै लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजक तथा सदस्यहरू समेत र नभए व्यवस्थापक एवं व्यवस्थापन तहका कर्मचारीहरूसँग प्रारम्भिक बैठक राख्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बैठकमा निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले निरीक्षण वा अनुगमनको उद्देश्य, अवधि र कार्यविधिका बारेमा जानकारी गराएर आफ्नो कार्यका सिलसिलामा प्राप्त उपयोगी जानकारी एवं रचनात्मक सुझावहरूसमेत ग्रहण गर्नुपर्नेछ ।

(३) प्रारम्भिक निरीक्षण वा अनुगमन बैठकको उपस्थिति, छलफल र निर्णयको अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।

३८. **स्थलगत जाँच विधि:** दफा ३३ वा ३४ बमोजिम स्थलगत जाँच गर्दा निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले देहायको विधि अपनाउनुपर्नेछः-

(क) सहकारी संस्थाका सम्बन्धित कर्मचारी, व्यवस्थापक वा पदाधिकारीबाट जाँच-सूचीका एक-एक बुँदामा भए, गरेको व्यहोराको जानकारी लिने,

(ख) प्रत्येक विशेष नियामक सरोकारमा खण्ड (क) बमोजिम प्राप्त जानकारीको सम्बन्धमा नित्य अभिलेख हेरी तथ्य भिडाउने,

(ग) अभिलेख नहुने वा भएको अभिलेखबाट पूरै व्यहोरा नखुल्ने विशेष नियामक सरोकारमा खण्ड (क) बमोजिम प्राप्त जानकारीको सम्बन्धमा अर्को कर्मचारी, व्यवस्थापक वा पदाधिकारी समेतबाट भिन्नै जानकारी लिएर तथ्य भिडाउने,

(घ) स्थलगत जाँच गर्दा पाइएको कुनै तथ्य दफा ३५ बमोजिम पूर्वतयारीका सिलसिलामा सङ्कलित तथ्यसँग मेल नखाएकोमा तत्सम्बन्धमा खोजीनिती गरी यकीन गर्ने,

(ङ) प्रत्येक बुँदाका सम्बन्धमा भए, गरेको यथार्थ बेहोरा प्रस्ट अङ्क, अक्षरमा टिप्ने तथा टिपोटका लागि छुट्टै कागज प्रयोग नगरी एउटै वा सिलसिलेबार डायरी वा कापीको प्रयोग गर्ने,

(च) पेश गरिएको खाताबही वा अन्य स्रोतबाट टिपिएका वा सारिएका अङ्कहरूको शुद्धाशुद्धि एक-एक गरी दोहोऱ्याएर हेर्ने तथा तत्काल लेख्न वा सार्न नभ्याइने वा सार्दा गल्ती हुने विवरणहरूको हकमा छायाँप्रति वा छवि लिइराख्ने,

---

Σ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

(छ) जानकारी लिने क्रममा अपेक्षित उत्तरको सङ्केत मिल्ने गरी प्रश्न (लिडिङ क्वोइसन) नपरोस् भनी ख्याल राख्नुका साथै दिइएको कुनै उत्तरमा विवाद नगरी पूरक प्रश्न गरेर अथवा अभिलेख हेरेर तथ्यमा पुग्ने दृष्टिकोण लिने,

(ज) विशेष नियामक सरोकारमा प्राप्त जानकारीको सम्पुष्टिजनक प्रमाण नभेटिएको वा चित्तबुझ्दो नभएमा कुनै निष्कर्षमा नपुगी तत्सम्बन्धी व्यहोरा प्रस्ट जनाइराख्ने,

(झ) कार्यालयको सरसफाइ, उपकरणहरूको प्रयोग, अभिलेखको अवस्था, कर्मचारीहरूको आपसी सञ्चार, सेवा लिँदै गरेका सदस्यहरूका प्रतिको व्यवहारलगायतको अवलोकन गरी विशेषतः सङ्गठन व्यवस्थापनका नियामक सरोकारहरूमा उत्तरदाताबाट प्राप्त जानकारी, अभिलेखीय प्रमाण र अवलोकनबाट प्रकट तथ्यसमेतको त्रिभुजीकरण (ट्राइएङ्गुलेसन) गरी निष्कर्षमा पुग्ने र,

(ञ) जाँच प्रक्रिया पूरा नहुँदै भेटिएको कुनै त्रुटिका सम्बन्धमा आफ्नो धारणा प्रकट नगरी सोका साथै अन्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा यथाशक्य थप जानकारी लिनमा नै केद्रित रहने ।

३९. **स्थलगत जाँचका आधारः** दफा ३३ वा ३४ बमोजिम स्थलगत जाँच गर्दा निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले देहायका आधार लिनुपर्नेछः-

(क) ऐन, नियमावली वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनका प्रावधानहरू,

(ख) यस निर्देशिकाका साथै ऐन, नियमावली वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम मन्त्रालय, प्रदेश मन्त्रालय र स्थानीय तहबाट बनाइएका अन्य निर्देशिका, मानदण्ड वा कार्यविधिका निर्धारकहरू,

(ग) सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ) निवारणसम्बन्धी प्रचलित कानूनका प्रावधानहरू तथा त्यस्तो कानूनअन्तर्गत सहकारी सङ्घसंस्थाहरूलाई जारी गरिएका नियमनकारी निर्देशनहरू,

(घ) सहकारी बैङ्कको हकमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट जारी भएका निर्देशनहरू र

(ङ) ऐन, नियमावली वा प्रदेश वा स्थानीय तहको ऐन, नियम वा तीअन्तर्गत बनेका निर्देशिका, मानदण्ड वा कार्यविधिका व्यवस्थाबमोजिम विभाग वा प्रदेश वा स्थानीय तहको नियामक निकायबाट तोकिएका व्यवस्थाहरू,

(च) लेखा परीक्षकले पेश गरेको लामो फाराम (लङ्ग फर्म),

(छ) कारोवारको सिलसिलामा सान्दर्भिक अन्य कानूनहरु ।

४०. **अन्तिम खाताहरूको प्राप्तिः** (१) स्थलगत जाँचको प्रारम्भमा निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले व्यवस्थापकबाट सहकारी संस्थाको कारोबारको अद्यावधिक अवस्था देखिने देहायका खाता वा विवरण प्राप्त गर्नुपर्नेछः-

(क) उही दिनको नगदी बही,

(ख) अघिल्लो दिनको हिसाब परीक्षा सूची (ट्रायल ब्यालेन्स),

(ग) अघिल्लो खाताबन्दीको नाफा/नोक्सान खाता (प्रोफिटएन्ड लस एकाउन्ट) वा आय विवरण (इन्कम स्टेटमेन्ट) र

(घ) अघिल्लो खाताबन्दीको वासलात ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका खाता वा विवरणमध्ये अन्तिम वा आन्तरिक लेखापरीक्षक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिबाट प्रमाणित नभएको खाता वा विवरण व्यवस्थापकबाट प्रमाणित गराइलिनुपर्नेछ ।

४१. **नगद मौज्दातको जाँचः** (१) निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले दफा ४० बमोजिम प्राप्त नगदी बहीको आधारमा सहकारी संस्थाको तहबिलमा रहेको नगद मौज्दातको जाँच गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा नगदी बहीको मौज्दातअनुसार तहबिलको नगद ठीक-दुरुस्त नभेटिएको खण्डमा व्यवस्थापकको रोहबरमा नगदी बहीको मौज्दात, काउन्टर र ढुकुटीको छुट्टाछुट्टै गरी भेटिएको जम्मा तहबिलको नगद र काउन्टर वा ढुकुटी वा दुवैतिर दामकाम गर्ने को-कसको जिम्माको के-कति नगद नपुग भएको हो भन्ने व्यहोरासमेत खुलेको मुचुल्का खडा गरी सोको जानकारी तुरुन्त नियामक निकायको प्रमुखलाई दिनुपर्नेछ ।

(३) व्यवस्थापकले नै दामकाम गर्ने भए उपदफा (२) बमोजिम मुचुल्का खडा गर्दा उपलब्ध भएसम्म अध्यक्ष वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजक वा अन्य सञ्चालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका सदस्य वा साधारण सदस्यलाई रोहबरमा राख्नुपर्नेछ ।

४२. **पुँजी पर्याप्तताको निर्धारणः** (१) निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले देहायको गणना विधिअनुसार ऐनको दफा ५० को उपदफा (७) वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनमा भएका व्यवस्थाबमोजिम सहकारी संस्थाको पुँजी पर्याप्तताको निर्धारण गर्नुपर्नेछः-

(क) सेयर पुँजी र जगेडा कोषको रकम जोडी प्राथमिक पूँजी कोषको कुल रकम निकाल्ने,

(ख) घाटापूर्ति कोषबाट कटाएपछि पनि बाँकी रहेको सञ्चित घाटाको रकम भए सो र दफा २३ बमोजिम ऋण हानिका लागि जम्मा व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम बराबर जम्मा व्यवस्था गरेको रकमले नपुग्ने रहेछ भने त्यसरी नपुग भएजति रकम जोडी जम्मा न्यून रकम पत्ता लगाउने,

(ग) प्राथमिक पुँजी कोषको कुल रकमबाट खण्ड (ख) बमोजिमको जम्मा न्यून रकम घटाएर प्राथमिक पूँजी कोषको रकम निकाल्ने र

(घ) जम्मा बचत दायित्वको रकमलाई पन्ध्रले भाग गरी आउने प्राथमिक पूँजी कोषको आवश्यक रकमसँग खण्ड (ग) बमोजिमको प्राथमिक पूजी कोषको रकम तुलना गरेर पुँजी पर्याप्त भए, नभएको निर्धारण गर्ने ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुँजी पर्याप्तताको गणना पछिल्लो वार्षिक लेखापरीक्षण भएको वासलातको आधारमा लेखापरीक्षण दिनाङ्कको र त्यसयताको नाफा-नोक्सानको हरहिसाब नगर्दैको अद्यावधिक खाताबहीको मौज्दातका आधारमा स्थलगत जाँच दिनाङ्कको समेत गर्नुपर्नेछ ।

४३. **<u>सुधार क्रमको लेखाजोखा:</u>** दफा ३९ बमोजिमका आधारहरूको पालनाको जाँच गर्दा कुनै आधारको पूरै पालना भएको रहेनछ भने निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले पहिलो पटक स्थलगत जाँच गरिएकोमाअघिल्लो दुई आर्थिक वर्षको र हालको अवस्था, यस अघि स्थलगत जाँच गरिएको भए पछिल्लोपटक गरिएको स्थलगत जाँचलाई आधार लिई हाल स्थलगत जाँच गर्दाको अवस्थासमेत खुलाएर लेखाजोखा गर्नुपर्नेछ ।

४४. **<u>तथ्य फरक परेकोमा प्रामाणिकताको क्रम:</u>** (१) निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले स्थलगत जाँच गर्दा सहकारी संस्थाको काम-कारोबारका सम्बन्धमा विभिन्न अभिलेखीय स्रोतको तथ्य नमिलेको खण्डमा साधारणतः देहायको क्रममा प्रामाणिकता कायम गर्नुपर्नेछः-

(क) अदालतको फैसला,

(ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका निकाय वा कार्यालयका साथै सम्बन्धित बैङ्क तथा सहकारी संघहरुबाट प्राप्त विवरण,

(ग) वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन,

(घ) आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन वा व्यवस्थापकबाट प्रमाणित सहकारी संस्थाको अभिलेखको उतार र

(ङ) नियामक निकायमा पठाएको प्रतिवेदन, एकीकृत सूचना प्रणालीको दाखिला वा सहकारी संस्थाको अभिलेख ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले तथ्यको प्रकृति वा अद्यावधीकरणको मिति समेतको विचार गरी सोको कारण जनाएर तथ्यको प्रामाणिकता कायम गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद -५

<u>संयुक्त अनुगमन</u>

४५. **<u>संयुक्त अनुगमनको लक्ष्य निर्धारण:</u>** (१) दफा २८ बमोजिम स्थलगत जाँचको वार्षिक कार्ययोजना बनाउँदा नियामक निकायले लक्षित सघन अनुगमन गरिने जम्मा सहकारी संस्थाहरूमा नियमावलीको नियम ७२ को उपनयिम (१) बमोजिम उल्लिखित सीमाङ्कनभन्दा माथि बचत दायित्व भएका मध्येबाट संयुक्त अनुगमन गर्नुपर्नेजति पहिल्याएर सोको लक्ष्य निर्धारण गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वार्षिक लक्ष्य निर्धारण गर्दा आपसमा उत्कृष्ट अभ्यासको आदानप्रदान समेत गर्ने दृष्टिकोण राखी देहायबमोजिम गर्नुपर्नेछः-

(क) स्थानीय तहको नियामक निकायले प्रदेशको नियामक निकाय, विभाग वा नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतको सहयोगमा,

(ख) प्रदेशको नियामक निकायले विभाग वा विभाग र नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतको सहयोगमा र

(ग) विभागले नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतको सहयोगमा।

४६. **कार्ययोजनाको जानकारीः** (१) दफा ४५ बमोजिमको र देहायको विवरणसमेत खुलेको संयुक्त अनुगमन कार्ययोजनाको जानकारी स्थानीय नियामक निकायले प्रदेशको नियामक निकाय र विभागमा र प्रदेशको नियामक निकायले विभागमा यथाशीघ्र पठाउनुपर्नेछः-

(क) अनुगमन गरिने सहकारी संस्थाको नाम-नामेसीसहितको सङ्ख्या,

(ख) जम्मा लाग्ने अनुमानित अवधि,

(ग) सम्बन्धित नियामक निकायबाट संलग्न हुने कर्मचारीको तहगत सङ्ख्याका साथै प्रदेशको नियामक निकाय वा विभागबाट अपेक्षित कर्मचारीको तहगत सङ्ख्या र

(घ) प्रस्तावित समय-तालिका ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थानीय तथा प्रदेश नियामक निकायहरूबाट प्राप्त जानकारीसमेतका आधारमा विभागले नेपाल राष्ट्र बैङ्कसँग पूर्वपरामर्श गरी तय गरिएको वार्षिक सङ्ख्यामा नबढ्ने गरी नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतको सहयोगमा गरिने संयुक्त अनुगमन कार्ययोजनाको जानकारी यथाशीघ्र नेपाल राष्ट्र बैङ्कमा पठाउनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको पूर्व-परामर्श एवम् तत् सम्बन्धी अन्य व्यवस्थामा नेपाल राष्ट्र बैंकसँगको समन्वय मन्त्रालयमार्फत गर्नुपर्नेछ ।

४७. **सहमतिको जानकारीः** (१) दफा ४६ बमोजिम प्राप्त भएको संयुक्त अनुगमन कार्ययोजनाका आधारमा जम्मा लक्ष्य र उपलब्ध जनशक्तिसमेतको विचार गरी प्रदेशको नियामक निकायले सम्बन्धित स्थानीय नियामक निकायमा र विभागले सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायमा देहायको विवरणसमेत खुलाएर यथाशीघ्र सहमतिको जानकारी पठाउनुपर्नेछः-

(क) अनुगमनमा खटाउन सकिने कर्मचारीको तहगत सङ्ख्या,

(ख) प्रत्येक कर्मचारीको संलग्नता अवधि र

(ग) प्रत्येक कर्मचारीको समय-तालिका ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सहमतिको जानकारी पठाउँदा विभाग वा प्रदेशको नियामक निकायले यथाशक्य प्रदेशको नियामक निकाय वा स्थानीय नियामक निकायबाट सुरुमा प्रस्ताव भइआएको संस्थागत लक्ष्य एवं समय-तालिका अनुरूप नै अनुगमन सम्पन्न गर्न सहयोग पुर्‍याउने दृष्टिकोण लिनुपर्नेछ ।

(३) दफा ४६ बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैङ्कसँग पूर्व-परामर्श गर्दा अनुगमनमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कको प्रतिनिधिसमेतको सहभागिता रहने गरी सहमति भएकोमा विभागले सो व्यहोराको जानकारीसमेत सम्बन्धित स्थानीय वा प्रदेशको नियामक निकायमा पठाउनुपर्नेछ ।

४८. **संयुक्त अनुगमन टोलीको गठनः** (१) दफा ४७ बमोजिम प्राप्त सहमतिका आधारमा स्थानीय वा प्रदेशको नियामक निकाय वा विभागले दफा ३० र दफा ३१ को व्यवस्थासमेतलाई दृष्टिगत गरी आफ्नो तर्फबाट संलग्न हुने कर्मचारीका साथै देहायबमोजिमका प्रतिनिधि रहने गरी संयुक्त अनुगमन टोलीको गठन गर्नुपर्नेछः-

(क) स्थानीय नियामक निकायले प्रदेशको नियामक निकाय वा विभाग वा विभाग र नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतका,

(ख) प्रदेशको नियामक निकायले विभाग वा विभाग र नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतका र

(ग) विभागले मन्त्रालय र नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतका ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संयुक्त गठित अनुगमन टोलीको वरिष्ठ सदस्यलाई संयोजक तोक्नुपर्नेछ ।

४९. **जानकारी दिनुपर्नेः** दफा ४८ बमोजिम संयुक्त अनुगमन टोली गठन गर्दा टोलीको गठन विधि र अनुगमन गरिने सहकारी संस्थासमेत खुलाएर स्थानीय नियामक निकायले कार्यपालिकालाई, प्रदेशको नियामक निकायले प्रदेश मन्त्रालयलाई र विभागले मन्त्रालयलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।

५०. **प्रतिनिधि पठाउन सक्नेः** दफा ४८ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेशको नियामक निकायबाट गठन हुने संयुक्त अनुगमन टोलीमा प्रदेशको नियामक निकायको मागअनुसार प्रदेशको मन्त्रालयले र विभागबाट गठन हुने संयुक्त अनुगमन टोलीमा विभागको मागअनुसार मन्त्रालयले संयोजक वा सदस्यको रूपमा कार्य गर्ने गरी प्रतिनिधि पठाउन सक्नेछ ।

५१. **प्रतिनिधिको खर्चः** (१) संयुक्त अनुगमन टोलीमा अर्को निकायबाट खटिई आउने प्रतिनिधिको नियमानुसारको खर्च सम्बन्धित नियामक निकायको बजेटबाटै व्यहोर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सम्बन्धित नियामक निकायको बजेटमा व्यवस्था गरिएको रकमले नपुग हुने अवस्थामा खटाउने निकायकै बजेटबाट प्रतिनिधिको कुनै वा सबै खर्च व्यहोर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिनेछ ।

(३) सम्बन्धित नियामक निकायले संयुक्त अनुगमन टोली गठन गरिएको जानकारीसहित प्रतिनिधि माग गरी पठाउँदा प्रतिनिधिको खर्च कहाँबाट व्यहोरिने हो भन्ने समेत खुलाउनुपर्नेछ ।

तर पूर्व-परामर्श नगरी अर्को निकायबाट खर्च व्यहोर्ने शर्तमा प्रतिनिधि माग गर्नुहुँदैन ।

५२. **विभागले पहल गर्नुपर्ने:** (१) नियमावलीको नियम ७२ को उपनियम (१) को खण्ड (ख) र (ग) बमोजिम बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको सहकारी संस्थाको संयुक्त अनुगमनका लागि दफा ४६ बमोजिम स्थानीय वा प्रदेशको नियामक निकायबाट कार्ययोजनाको जानकारी प्राप्त नभएकोमा वा प्राप्त जानकारीबाट त्यस्ता सहकारी संस्थाहरूको अपेक्षाकृत सङ्ख्या नपुग देखिएकोमा अथवा दफा १४ बमोजिमको वर्गीकरणबाट उच्चजोखिमावस्थामा देखिएको त्यस्तो कुनै सहकारी संस्था कारणवश कार्ययोजनामा छुटेकोमा विभागले तत्सम्बन्धमा सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायसँग परामर्श गरी आवश्यकताअनुसार संयुक्त अनुगमन कार्यमा सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नियमावलीको नियम ७२ को उपनियम (१) को खण्ड (ग) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश बमोजिम विभागले पचास करोडभन्दा बढी बचत दायित्व भएका सहकारी संस्थाहरुको वार्षिक कार्ययोजना बनाई अनुगमन गर्नुपर्नेछ ।

५३. **टोलीको मुकाम:** संयुक्त अनुगमन टोलीले कार्यसम्पादनका सिलसिलामा सम्बन्धित नियामक निकायमा मुकाम कायम गर्नुपर्नेछ ।

५४. **कानूनी आधार:** आफ्नो कार्यसम्पादन गर्दा संयुक्त अनुगमन टोलीले सहकारी संस्थाको हालको नियमन क्षेत्राधिकारअनुसार सङ्घ, प्रदेश वा स्थानीय तहको सहकारी कानूनको आधार लिनुपर्नेछ ।

तर यसमा लेखिएको कुनै कुराले स्थानीय तह वा प्रदेशको सहकारी कानून नबनिसकेको वा स्थानीय तह वा प्रदेशको सहकारी कानूनमा प्रस्ट व्यवस्था नगरिएको अवस्थामा प्रदेश वा सङ्घको सहकारी कानूनका व्यवस्थाहरूको सन्दर्भ (रेफेरेन्स) लिन बाधा पुर्‍याएको मानिने छैन ।

परिच्छेद -६
जाँच प्रतिवेदन

५५. **प्रारम्भिक टिपन:** निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले अनुसूची -१४ को ढाँचामा बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालन अवस्थाको परीक्षणका क्रममा पाइएका सकारात्मक कामकुराका साथै कैफियतका मुख्य-मुख्य बुँदाहरूको प्रारम्भिक टिपन स्थलगत रूपमा नै तयार पार्नुपर्नेछ ।

५६. **संस्थागत प्रतिक्रिया:** दफा ५५ बमोजिमको प्रारम्भिक टिपनका मुख्य-मुख्य बुँदाहरूमा निरीक्षण टोलीले व्यवस्थापन तहको र अनुगमन टोलीले व्यवस्थापन तह र सञ्चालकका साथै लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारी समेतको संस्थागत प्रतिक्रिया लिनुपर्नेछ ।

तर यसमा लेखिएको कुनै कुराले सञ्चालकहरू इच्छुक हुँदा निरीक्षण टिपनका प्रारम्भिक बुँदाहरूमा सञ्चालन तहको संस्थागत प्रतिक्रिया लिन बाधा पर्ने छैन ।

५७. **निरीक्षण प्रतिवेदनः** (१) निरीक्षण टोलीले दफा ३३ मा उल्लिखित विषयवस्तुमा स्थलगत जाँचबाट देखिएको सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालनको अवस्था खुलाएर स्थलगत कार्य सम्पन्न भएको साधारणतया सात दिनभित्र अनुसूची -१५ को ढाँचामा नियामक निकायमा सिफारिससहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवेदन दिँदा निरीक्षण कैफियतका मुख्य-मुख्य बुँदाहरू प्रत्येकमा दफा ५६ बमोजिमको संस्थागत प्रतिक्रियाको व्यहोरासमेत खुलाउनुपर्नेछ ।

(३) निरीक्षण टोलीले सहकारी संस्थाको काम-कारोबारमा अस्वाभाविक कैफियतहरू भेटिएकाले सघन अनुगमन नै गर्नुपर्ने देखेको खण्डमा प्रतिवेदनमा सोका लागि आधार समेत जनाएर सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।

५८. **अनुगमन प्रतिवेदनः** (१) अनुगमन टोलीले दफा ३४ मा उल्लिखित विषयवस्तुमा स्थलगत जाँचबाट देखिएको सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालनको अवस्था खुलाएर स्थलगत कार्य सम्पन्न भएको साधारणतः पन्ध्र दिनभित्र अनुसूची -१६ को ढाँचामा नियामक निकायमा सिफारिससहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवेदन दिँदा अनुगमन कैफियतका मुख्य-मुख्य बुँदाहरू प्रत्येकमा दफा ५६ बमोजिमको संस्थागत प्रतिक्रियाको व्यहोरासमेत खुलाउनुपर्नेछ ।

(३) संयुक्त अनुगमन टोलीले उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित नियामक निकायमा पेश गरेको प्रतिवेदनको प्रतिसहितको बोधार्थ प्रत्येक सहभागी निकायमा समेत दिनुपर्नेछ ।

५९. **कागजात संलग्न राख्नुपर्नेः** निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले दफा ५७ वा ५८ बमोजिम पेश गरेको प्रतिवेदनसाथ स्थलगत सूचना सङ्कलनमा प्रयोग गरिएको जाँचसूची तथा अतिरिक्त जाँचसूचीका साफी र प्रारम्भिक निरीक्षण वा अनुगमन टिपनका साथै विशेष नियामक सरोकारमा आवश्यक सम्पुष्टिजनक कागजातका छायाँप्रतिसमेत संलग्न राख्नुपर्नेछ ।

६०. **सम्बन्धित नियामक निकायमा प्रतिवेदन पठाउनुपर्नेः** स्थानीय वा प्रदेशको नियामक निकायले दफा २९ बमोजिम गरेको निरीक्षण वा अनुगमनको प्रतिवेदन नियमन क्षेत्राधिकारअनुसार प्रदेशको नियामक निकाय वा विभागमा र विभागले दफा ५२ को उपदफा (२) बमोजिम गरेको सघन अनुगमनको प्रतिवेदन सम्बधित प्रदेश वा स्थानीय नियामक निकायमा आवश्यक कार्यार्थ पठाउनुपर्नेछ ।

परिच्छेद -७
प्रतिवेदनमा कारवाही

६१. **प्रतिवेदनको अध्ययनः** (१) नियामक निकायको प्रमुखले दफा ५७ वा ५८ बमोजिम पेश भएको निरीक्षण वा अनुगमन प्रतिवेदन अध्ययन गर्नु वा गराउनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिवेदन अध्ययन गर्दा अन्य कुराका अतिरिक्त निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले औंल्याएका मुख्य-मुख्य कैफियतहरू, त्यस्ता कैफियतहरू प्रत्येकमा प्राप्त संस्थागत प्रतिक्रिया र टोलीको सिफारिसको तीन महले समेत तयार पार्नुपर्नेछ ।

६२. **छलफलमा बोलाउनेः** (१) दफा ६१ को उपदफा (२) बमोजिमको तीन महलेका बुँदाहरूको व्यहोरा समेतबाट देहायको अवस्था देखिएको खण्डमा नियामक निकायको प्रमुखले निरीक्षण वा अनुगमन प्रतिवेदनका विषयवस्तुमा छलफल गर्न सम्बन्धित सहकारी संस्थाका सञ्चालकका साथै लेखा सुपरिवेक्षण समिति, ऋण उपसमिति र सल्लाहकार समिति भए सो समेतका संयोजक तथा सदस्यहरू र व्यवस्थापकलाई बोलाउनुपर्नेछः-

(क) कैफियतहरू गम्भीर प्रकृतिका देखिएको,

(ख) दफा ५६ बमोजिम संस्थागत प्रतिक्रिया लिने प्रयोजनका लागि स्थलगत कार्यका दौरानमा राखिएको बैठकमा उपस्थिति नै वेवास्ताजनक भएको वा व्यक्त प्रतिक्रियामा व्यवस्थापनका अङ्गहरूको अपेक्षित जवाफदेहिता प्रकट नभएको वा उल्लेख गरिएका कैफियत सुधारतर्फ हुनुपर्ने तत्परता नदेखिएको वा,

(ग) निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले आधार खुलाएर छलफलका लागि बोलाउन सिफारिस गरेको ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको छलफलमा नियामक निकायको प्रमुख वा निजले तोकेको अधिकृतको अध्यक्षतामा राखी त्यसमा नियामक निकायका सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई समेत सहभागी गराउनुपर्नेछ ।

(३) संयुक्त अनुगमन प्रतिवेदनमा हुने उपदफा (१) बमोजिमको छलफलमा त्यसमा सहभागी निकायबाट समेत प्रतिनिधि आमन्त्रित गर्नुपर्नेछ ।

तर यसमा लेखिएको कुनै कुराले सहभागी निकायबाट आमन्त्रित प्रतिनिधि उपस्थित हुन नसकेको खण्डमा त्यस्तो प्रतिवेदनमा छलफल गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण तथा अनुगमन प्रतिवेदन प्राप्त गरेको मितिले पैतीस दिनभित्र नियामक निकायले छलफल गराउनुपर्नेछ ।

६३. **निर्देशन दिनेः** (१) नियामक निकायले ऐनको दफा ९५ को उपदफा (५) वा प्रदेश वा स्थानीय कानूनमा भएको व्यवस्थाबमोजिम निरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा अनुसूची -१७ र सघन अनुगमन प्रतिवेदनका आधारमा अनुसूची -१८ को ढाँचामा सम्बन्धित सहकारी संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निर्देशन दिँदा देहायका कुरा समेतको विचार गर्नुपर्नेछः-

(क) दफा ६१ बमोजिम तयार पारिएको तीन महलेमा देखिएको कैफियत, संस्थागत प्रतिक्रिया र सिफारिसको बुँदागत तादात्म्य,

(ख) निरीक्षण वा अनुगमन टोलीले दफा ५६ बमोजिम संस्थागत प्रतिक्रिया लिने सिलसिलामा राखेको बैठकपछि सहकारी संस्थाका तर्फबाट तत्काल सुधार गर्न सकिने कैफियतहरू सुधार गरी सोको पुष्टि मिल्ने कागजातसहित नियामक निकायमा गराएको जानकारी र

(ग) दफा ६२ बमोजिम छलफल राखिएकोमा सोको निष्कर्ष ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको निर्देशन साधारणतः निरीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त भएको पन्ध्र दिन र सघन अनुगमन प्रतिवेदन प्राप्त भएको पैतीस दिनभित्र दिइसक्नुपर्नेछ ।

तर दफा ६२ बमोजिम छलफलमा बोलाइएकोमा त्यस्तो छलफल सकिएलगत्तै निर्देशनसमेत दिनुपर्नेछ ।

(४) संयुक्त सघन अनुगमन गरिएकोमा नियामक निकायले उपदफा (१) बमोजिमको निर्देशनको प्रतिसहितको बोधार्थ प्रत्येक सहभागी निकायमा समेत पठाउनुपर्नेछ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निरीक्षण वा सघन अनुगमन प्रतिवेदनबाट सहकारी संस्थाको काम-कारोबारमा विशेष कैफियत नदेखिएकोमा निर्देशन दिइराख्नु आवश्यक हुने छैन ।

तर त्यस्तो सहकारी संस्थाको कदर स्वरुप दिइएको समयमा नियामक निरीक्षण वा सघन अनुगमन वा संयुक्त सघन अनुगमन हुँदा निर्धारित जाँच-सूचीका आधारमा संस्थागत काम-कारोबार विधिसम्मत सुचारु रहेको पाइएको व्यहोराको जानकारी दिन सकिनेछ ।

६४. **कार्ययोजना पेस गर्नुपर्नेः** (१) सहकारी संस्थाले दफा ६३ बमोजिम प्राप्त निर्देशनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि दिइएको समयको ख्याल राखी निर्देशनमा तोकिएको दिनभित्र अनुसूची -१९ को ढाँचामा कार्ययोजना बनाएर नियामक निकायमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्ययोजना बनाउँदा तत्काल कार्यान्वयन गर्ने, छ महिनाभित्र कार्यान्वयन गरिसक्ने र छ महिनाभन्दा बढी दिइएको अधिकतम् समयभित्र कार्यान्वयन गरिसक्ने गरी तीन चरण छुट्याउनुपर्नेछ ।

६५. **कार्ययोजनामा संशोधनः** (१) नियामक निकायले दफा ६४ बमोजिम सहकारी संस्थाबाट प्राप्त हुन आएको कार्ययोजना जाँची प्रदत्त निर्देशन अनुरूप तर्जुमा गरिएको नपाइएको खण्डमा सम्बन्धित सहकारी संस्थालाई संशोधन गर्नुपर्ने व्यहोरा खुलाएर मनासिब म्यादभित्र संशोधित कार्ययोजना पेश गर्न निर्देशन दिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निर्देशन प्राप्त भएकोमा सहकारी संस्थाले दिइएको म्यादभित्र नियामक निकायमा संशोधित कार्ययोजना पेश गर्नुपर्नेछ ।

६६. **निर्देशन कार्यान्वयन प्रतिवेदनः** सहकारी संस्थाले दफा ६४ वा ६५ बमोजिम पेस गरेको निर्देशन कार्यान्वयन कार्ययोजना वा संशोधित निर्देशन कार्यान्वयन कार्ययोजनाअन्तर्गत गर्नुपर्ने कार्यहरूको प्रगति प्रतिवेदन प्रत्येक महिनाको सात गतेभित्र अनुसूची -२० को ढाँचामा नियामक निकायमा पठाउनुपर्नेछ ।

६७. **शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकरणः** (१) दफा ६३ बमोजिम निर्देशन दिँदा देहायको अवस्था देखिएकोमा नियामक निकायले बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थालाई शीघ्र सुधार कारवाही (प्रोम्ट करेक्टिभ एक्सन) मा सूचीकरण गरी सोको व्यहोरासमेत जानकारी गराउन सक्नेछः-

(क) ⊗.......... तरलता जगेडा नपुगेको,

(ख) दफा ४२ बमोजिम पुँजी पर्याप्तता नरहेको,

(ग) अघिल्लो आर्थिक वर्ष सञ्चालन घाटामा गएको र

(घ) दफा ३४ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) को प्रयोजनार्थ अनुसूची -१३ बमोजिम गरिएको वित्तीय मान सीमाङ्कनहरूको पालनाको लेखाजोखाका आधारमा दफा १४ को उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिम उच्च जोखिमावस्थामा पर्ने देखिएको ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकृत गर्दा तीन महिना, छ महिना वा एक वर्षको अवधि तोक्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकृत भएको सहकारी संस्थालाई नियामक निकायले त्यसरी सूचीकृत गर्नुपर्नाको अवस्थाको शीघ्रातिशीघ्र अन्त्य गर्न विशेष कार्ययोजना बनाएर कार्यारम्भ गर्न निर्देशन दिनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम निर्देशन दिँदा नियामक निकायले विशेष कार्ययोजनामा अन्य कुराका अतिरिक्त देहायको कुनै एक वा एकभन्दा बढी उपायहरू समावेश गर्ने गरी तोक्न सक्नेछः-

(क) सेयर लाभांश र कर्मचारी बोनस वितरण नगर्ने,

(ख) सञ्चालकहरूको सुविधा कटौती गर्ने,

(ग) मितव्ययिता अपनाएर निश्चित प्रतिशतले प्रशासनिक खर्च घटाउने,

(घ) रिक्त दरबन्दीमा कर्मचारी भर्ना नगर्ने,

(ङ) रिक्त दरबन्दी खारेज गर्ने,

(च) विना योजना खोलिएका वा घाटामा चलेका शाखा वा सेवा केन्द्रहरू बन्द गर्ने,

---

⊗ पहिलो संशोधनद्वारा हटाइएको ।

(छ) निश्चित सीमाभन्दा बढीको नयाँ ऋण स्वीकृत नगर्ने,

(ज) सदस्यको आकस्मिक आवश्यकताको प्रयोजनबाहेकको नयाँ ऋण स्वीकृत नगर्ने र

(झ) नियमित बचतबाहेकको बचत स्वीकार नगर्ने ।

(५) नियामक निकायले आवश्यकता हेरी उपदफा (२) बमोजिमको शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकरणको अवधि अर्को तीन महिना, छ महिना वा एक वर्ष बढाउन सक्नेछ ।

६८. **<u>विशेष कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगतिमापनः</u>** (१) दफा ६६ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सहकारी संस्थाले दफा ६७ बमोजिमको विशेष कार्ययोजनाअन्तर्गतका कार्यहरूको कार्यान्वयनका साथै त्यसबाट शीघ्र सुधार कारवाहीसूचीमा राख्नुपर्नाको अवस्थामा परेको प्रभावसमेतको प्रगति नियामक निकायमा निर्देशनमा तोकिएबमोजिम मासिक, वा पाक्षिकरूपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) नियामक निकायले विशेष कार्ययोजना कार्यान्वयनको उपदफा (१) मा उल्लिखित प्रगति प्रतिवेदनका साथै एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा दफा ४ बमोजिमको अतिरिक्त दाखिलासमेत माग गर्न सक्नेछ ।

(३) विशेष कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगतिमापनका सिलसिलामा नियामक निकायले स्थलगत जाँचसमेत गर्न सक्नेछ ।

६९. **<u>शीघ्र सुधार कारवाही सूचीबाट हटाउन सक्ने</u>ः** देहायको अवस्थामा नियामक निकायले सहकारी संस्थालाई जुनसुकै बखत शीघ्र सुधार कारवाही सूचीबाट हटाउन सक्नेछः-

(क) दफा ६८ बमोजिमको प्रगतिमापनबाट शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकरण गर्नुपर्नाको अवस्था विद्यमान नरहेको देखिएको वा

(ख) विभागबाट मान्यताप्राप्त प्रमाणीकरणको प्रक्रियामा भर्ना भएर शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकरण गर्नुपर्नाको अवस्थाको सम्बोधनका लागि प्रभावकारी उपायहरू अवलम्बन गर्दै गरेको आधारमा शीघ्र सुधार कारवाही सूचीबाट हटाइदिन सम्बन्धित सङ्घका तर्फबाट सिफारिस प्राप्त भएको ।

७०. **<u>अनुसन्धानका लागि लेखी पठाउने</u>ः** सहकारी संस्थाको निरीक्षण, अनुगमन वा हिसाब जाँचका सिलसिलामा कसैले ऐनको दफा १२२ वा प्रदेश वा स्थानीय कानूनमा भएको व्यवस्थाअन्तर्गतको कसुर गरेको देखिएमा ऐनको दफा १२९ वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनमा भएको व्यवस्थाबमोजिम अनुसन्धानका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सकिनेछ ।

७१. **जिम्मेवारी किटान गरिदिनुपर्ने:** (१) सहकारी संस्थाको निरीक्षण, अनुगमन वा हिसाब जाँचका सिलसिलामा कसैले ऐनको दफा १२५ वा प्रदेश वा स्थानीय कानूनमा उल्लिखित कार्य गरेको पाइएमा त्यस्तो कार्य को-कसबाट भएको हो जिम्मेवारी किटान गरिदिनु पर्नेछ ।

(२) नियामक निकायले जरीवाना तथा असुलीको लगत अद्यावधिक राख्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद -८

विविध

७२. **निरीक्षण वा अनुगमन टोलीको आचारसंहिता:** निरीक्षण वा अनुगमन टोलीका संयोजक र सदस्यहरूले देहायको आचारसंहिता पालना गर्नुपर्नेछः-

(क) सहकारी संस्थाका कर्मचारी, सञ्चालकलगायतसँग जानकारी हासिल गर्ने क्रममा शिष्टतापूर्वक व्यवहार गर्ने,

(ख) कसैप्रति कुनै किसिमको पूर्वाग्रह राख्न नहुने,

तर निमुखा सदस्य र सहकारी संस्थाका बीचमा हरहिसाबको विवाद भए निमुखा सदस्यलाई मर्का नपरोस् भन्ने दृष्टिकोण लिने,

(ग) सक्कल स्रेस्तामा केरमेट नगर्ने,

(घ) निरीक्षण वा अनुगमनका कारण सहकारी संस्थाको सेवा सञ्चालनको निरन्तरतामा बाधा नपरोस् भनी विचार पुर्‍याउने,

(ङ) स्थलगत जाँचका क्रममा आफ्नो जानकारीमा आएको सहकारी संस्थाका सदस्यहरूको व्यक्तिगत सूचनाका साथै संस्थाको वित्तीय अवस्थालगायतका जुनसुकै संवेदनशील सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने,

(च) निरीक्षण वा अनुगमन कार्यमा आफू खटिएको सहकारी संस्थामा आफ्ना नजिकका नातेदार सञ्चालक वा सदस्य रहेको भए खटिँदाकै बखत सुपरिवेक्षकलाई जानकारी गराउने,

(छ) सहकारी संस्थाका सञ्चालक, कर्मचारी वा सहकारी संस्थाको काम-कारोबारमा संलग्न कसैसँगबाट कुनै प्रकारको लाभ लिन नहुने,

(ज) सहकारी संस्थाको मसलन्द प्रयोग नगर्ने ।

तर सहकारी संस्थाले उपलब्ध गराउनु पर्ने कागजपत्रका छायाँप्रति उपलब्ध गराइमाग्न बाधा पर्ने छैन, ,

(झ) संयोजकको नेतृत्वमा टोलीगत भावना (टिम स्पिरिट) लिएर एक-अर्काको काममा उत्साहपूर्वक सहयोग गरी सामूहिक जिम्मेवारी पूरा गर्न अग्रसर हुने र

(ञ) कसैको धाक, धम्की वा मोलाहिजामा नपरी नियमनकारी निकायको योग्य, विवेकशील एवं सशक्त प्रतिनिधिका रूपमा कानूनको पालना गराउनमा दृढ रहने ।

७३. निरीक्षण वा अनुगमन टोलीको सुविधाः (१) निरीक्षण वा अनुगमन टोलीका संयोजक वा सदस्यहरूले नेपाल सरकारको नियमानुसार दैनिक तथा भ्रमण भत्ता पाउनेमा दैनिक तथा भ्रमण भत्ता र नपाउनेमा स्थलगत कार्य गर्दाको दिनको प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन मन्त्रालयले तोकिदिएको दरमा यातायात खर्च र खाजा खर्चबापतको सुविधा प्राप्त गर्ने छन् ।

(२) मन्त्रालयले सहकारी संस्थाको कारोबारसमेतका आधारमा अनुगमन टोलीका संयोजक वा सदस्यहरूले प्रतिवेदन लेखन कार्यमा संलग्न हुनुपर्दा निश्चित रकम थप पाउने गरी तोक्न सक्नेछ।

७४. प्राविधिक समितिको गठनः (१) यस निर्देशिकाबमोजिम प्राविधिक समितिले गर्नुपर्ने कार्यहरू गर्न देहायबमोजिमको प्राविधिक समिति रहनेछः-

(क) विभागका वरिष्ठ वित्तीय विश्लेषक (सी. ए.) वा वित्तीय विश्लेषण शाखा हेर्ने प्रमुख	- संयोजक
(ख) प्रतिनिधि, मन्त्रालय	-सदस्य
(ग) प्रतिनिधि, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	- सदस्य
(घ) प्रतिनिधि, नेपाल राष्ट्र बैङ्क	- सदस्य
(ङ) प्रतिनिधि, प्रहरी प्रधान कार्यालय, [Σ] साइबर अपराध ब्युरो	- सदस्य
(च) प्रतिनिधि, राष्ट्रिय सहकारी महासंघ लि.	-सदस्य
(छ) प्रतिनिधि, नेपाल बचत तथा ऋण केन्द्रीय सहकारी संघ लि.	- सदस्य
(ज) प्रतिनिधि, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था	- सदस्य
(झ) कानून अधिकृत, विभाग	- सदस्य
(ञ) कम्प्युटर अधिकृत, विभाग	-सदस्य-सचिव

(२) प्राविधिक समितिको बैठक आवश्यकताअनुसार बस्नेछ ।

(३) प्राविधिक समितिको बैठकमा संयोजकसमेत एकाउन्न प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) प्राविधिक समितिको बैठकमा संयोजकले आवश्यकताअनुसार दुईजनासम्म विषयविज्ञलाई आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।

(५) सहकारी बचतऋण सेवामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगका साथै यस निर्देशिकाबमोजिमको शर्त-बन्देजहरूको पालना सम्बन्धमा प्राविधिक समितिले समय-समयमा सहकारी संस्थाको स्थलगत रूपमा प्राविधिक निरीक्षण गरी निर्धारकहरूमा पुनरावलोकन लगायत समुचित नियमनकारी व्यवस्थाका लागि रजिष्ट्रारसमक्ष सिफारिस सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।

Σ पहिलो संशोधनद्धारा थप ।

Σ

(६) रजिष्ट्रारले बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन एवं नियमन गर्ने सिलसिलामा जुनसुकै प्रश्नमा प्राविधिक समितिको राय माग गर्न सक्नेछ ।

(७) प्राविधिक समितिको कार्यविधि रजिष्ट्रारले स्वीकृत गरे बमोजिम हुनेछ ।

७५. **<u>सूचनाको उपयोगमा निर्बन्धनः</u>** (१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको निरीक्षण, अनुगमन वा हिसाब जाँच प्रतिवेदनका साथै त्यस्तो प्रतिवेदनका आधारमा भएको छलफलको व्यहोरा, नियामक निकायका तर्फबाट प्रदान गरिएको निर्देशन, अतिरिक्त प्रतिवेदन व्यवस्थामा सूचीकरण, नियामक निकायमा पेश गरिएको कार्ययोजना र सोको कार्यान्वयन प्रगतिलगायतका सम्बन्धित नियामक निकाय वा संयुक्त अनुगमनमा सहभागी निकायमा रहेको कुनै सूचना ऐन, नियमावली वा प्रदेश वा स्थानीय कानूनबमोजिम नियमन प्रयोजनबाहेक अन्य कुनै प्रयोजनमा उपयोग गर्नुहुँदैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सम्पूर्ण सूचना सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (३) को खण्ड (ग) र (ङ) बमोजिम संरक्षित भएको मानिनेछ ।

तर यसमा प्रचलित कानूनबमोजिम अदालत, आयोग वा अधिकारप्राप्त अन्य निकायबाट माग भई आएको खण्डमा सम्बन्धित नियामक निकायको प्रमुखको लिखित आदेशबाट त्यस्तो सूचना उपलब्ध गराउन बाधा पुर्‍याएको मानिने छैन ।

७६. **<u>मन्त्रालयले निरीक्षण वा अनुगमन गर्न सक्नेः</u>** (१) प्रदेशको नियामक निकायबाट भएको निरीक्षण वा अनुगमन कार्यको प्रदेश मन्त्रालयले र विभागबाट भएको निरीक्षण वा अनुगमन कार्यको मन्त्रालयले निरीक्षण वा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(२) प्रदेश मन्त्रालयले प्रदेश एवं स्थानीय नियामक निकायको सहभागितामा भएको र मन्त्रालयले प्रदेश एवं स्थानीय नियामक निकाय र विभाग वा विभाग र नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतको सहभागितामा भएको संयुक्त अनुगमनको समेत उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(३) मन्त्रालयले उपदफा (२) बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेतको सहभागितामा भएको संयुक्त अनुगमनको अनुगमन गर्दा नेपाल राष्ट्र बैङ्कका प्रतिनिधिलाई समावेश गर्नेछ ।

तर नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट प्रतिनिधि माग गरी पठाइएकोमा तत्काल उपलब्ध हुन नसकेको खण्डमा मन्त्रालयबाट नै त्यस्तो संयुक्त अनुगमनको अनुगमन गर्न बाधा पर्ने छैन ।

७७. **<u>रजिष्ट्रारले तोकेबमोजिम हुनेः</u>** मुख्य कारोबारको गणना विधिमा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा रजिष्ट्रारले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

७८. **<u>यसै निर्देशिकाका मानकहरूको आधार लिनुपर्नेः</u>** ऐनको दफा ९९ वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम सङ्घले आफ्ना सदस्यको काम-कारवाहीको निरीक्षण वा अनुगमन गर्दा समेत यसै निर्देशिकाका मानकहरूको आधार लिनुपर्नेछ ।

७९. **<u>अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्नेः</u>** (१) रजिष्ट्रारले मन्त्रालयको सचिवलाई स्वीकृत गराएर यो निर्देशिकाको कुनै अनुसूचीमा समयसापेक्ष हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हेरफेर गरिएको व्यहोराको सूचना यथाशीघ्र विभागको वेबसाइटमा राखुका साथै प्रदेश एवं स्थानीय नियामक निकायहरूमा पठाउनुपर्नेछ ।

८०. **<u>सान्दर्भिक आधार हुनेः</u>** बचतऋणको मुख्य कारोबार गर्ने बाहेकका सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमनका लागि छुट्टै मानदण्ड, कार्यविधि वा निर्देशिका नबनेसम्म वा त्यस्तो मानदण्ड, कार्यविधि वा निर्देशिकामा व्यवस्था नभएको विषयका हकमा ऐन, नियमावली वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कानूनअन्तर्गत नियामक निकायले गर्नुपर्ने सुपरिवेक्षण, निरीक्षण वा अनुगमनका सिलसिलामा यो निर्देशिकाको व्यवस्था सान्दर्भिक आधार हुनेछ ।

८१. **<u>बाधा, अड्काउ फुकाउन सक्नेः</u>** यो निर्देशिकाको कार्यान्वयनका सिलसिलामा कुनै बाधा, अड्काउ परेमा रजिष्ट्रारले फुकाइदिन सक्नेछ ।

८२. **<u>व्याख्या गर्ने अधिकारः</u>** यो निर्देशिकाको व्याख्या गर्ने अधिकार रजिष्ट्रारमा रहनेछ ।

अनुसूची -१

बचतऋण सहकारी संस्थाको प्रारम्भिक वित्तीय लेखाजोखा फाराम

(दफा ८ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २०..../......../......अनुसारको

संस्थाको नामः.....................दर्ता नं............................. नियामक निकायः...................

प्रदेशः................................ स्थानीय तहः.................................. वडाः ....

क्र.सं.	सूचक	सूत्र	यथार्थ मान		अपेक्षित मान सीमांकन		पालना अवस्था		संकेतक रङ	कैफियत
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	सामान्य अनुपात (%)	विस्तारित अनुपात (%)	सामान्य अनुपात (√/x)	विस्तारित अनुपात (√/x)		
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी १)	जम्मा व्यवस्था गरेको रकम बाह्र महिना बढी भाखा नाघेको ऋण			१००	>९०				
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी २)	(जम्मा व्यवस्था गरेको रकम -१२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण) १२ महिना घटी भाखा नाघेको ऋण			३५	>३०				
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था (पी२ एक्स)	जम्मा असल ऋणको रकम जम्मा व्यवस्था गरेको रकम			१००	१००				
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	(जम्मा लगानीमा रहेको ऋण जम्मा (गर्नुपर्ने) ऋण हानि व्यवस्था) कुल सम्पत्ति			७०-८०	६०-९०				
५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ५)	जम्मा बचत दायित्व कुल सम्पत्ति			७०-८०	६०-९०				
६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	जम्मा तिर्नुपर्ने ऋण कुल सम्पत्ति			<५	<७.५				
७	कुल अंशधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	कुल अंशधन कुल सम्पत्ति			१०-२०	७.५-२५				
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ८)	कुल संस्थागत पुँजी कुल सम्पत्ति			>१०	>७.५				
९	कुल ऋण लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण जम्मा लगानीमा रहेको ऋण			≤५	≤७.५				
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति कुल सम्पत्ति			<५	≤५				
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर९)	ऋण हानि व्यवस्था बाहेकको जम्मा सञ्चालन खर्च (आरम्भको कुल सम्पत्ति + अन्तको कुल सम्पत्ति)/२			≤५	≤७.५				
१२	खुद बचत (उवार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुद वार्षिक बचत (उवार) (आरम्भको कुल सम्पत्ति + अन्तको कुल सम्पत्ति)/२			≥१०	≥५				
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल २)	जम्मा तरलता कोष जम्मा बचत दायित्व			१०	७.५-१५				
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस ११)	(हालको कुल सम्पत्ति - अघिल्लो वर्षान्तको कुल सम्पत्ति) अघिल्लो वर्षान्तको कुल सम्पत्ति			≥७.५	≥५				

अनुसूची -२

बचतऋण सहकारी संस्थाको समष्टिगत वित्तीय लेखाजोखा फाराम

(दफा ८ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

नेपाल : ☐प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... जम्मा संस्था : ... दाखिला प्राप्त संस्था : ...

सि. नं.	सूचक	सूत्र	यथार्थ मान		अपेक्षितमान सीमाङ्कन		पालनाअवस्था		सङ्केतक रङ	कैफियत
			अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	सामान्य अनुपात (%)	विस्तारित अनुपात (%)	सामान्य अनुपात (√/x)	विस्तारित अनुपात (√/x)		
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी१)	जम्मा व्यवस्था गरेको रकम / १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण			१००	>९०				
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी २)	(जम्मा व्यवस्था गरेको रकम – १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण) / १२ महिना घटी भाखा नाघेको ऋण			३५	>३०				
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था (पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको रकम / जम्मा व्यवस्था गरेको रकम			१००	१००				
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	[जम्मा लगानीमा रहेको ऋण – जम्मा (गर्नुपर्ने) ऋण हानि व्यवस्था] / कुल सम्पत्ति			७०-८०	६०-९०				
५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ५)	जम्मा बचत दायित्व / कुल सम्पत्ति			७०-८०	६०-९०				
६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात -इ६)	जम्मा तिर्नुपर्ने ऋण / कुल सम्पत्ति			<५	<७.५				
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	कुल अंसधन / कुल सम्पत्ति			१०-२०	७.५-२५				
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ८)	कुल संस्थागत पुँजी / कुल सम्पत्ति			>१०	>७.५				
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण / जम्मा लगानीमा रहेको ऋण			≤ ५	≤ ७.५				
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति / जम्मा सम्पत्ति			< ५	≤ ५				
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (	ऋण हानि व्यवस्थाबाहेकको जम्मा सञ्चालन खर्च / (आरम्भको कुल सम्पत्ति + अन्तको कुल सम्पत्ति)/२			≤ ५	≤ ७.५				

	आर९)									
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुद वार्षिक बचत (उबार) (आरम्भको कुल सम्पत्ति + अन्तको कुल सम्पत्ति)/२			≥१०	≥५				
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल२)	जम्मा तरलता कोष जम्मा बचत दायित्व			१०	७.५-१५				
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस ११)	(हालको कुल सम्पत्ति- अघिल्लो वर्षान्तको कुल सम्पत्ति) अघिल्लो वर्षान्तको कुल सम्पत्ति			≥७.५	≥५				

अनुसूची -३
बचतऋण सहकारी संस्थाको प्रवृत्तिजन्य वित्तीय लेखाजोखा फाराम

(दफा ११ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

संस्थाको नाम : ... ... दर्ता नं. : ... ... नियामक निकाय : ... ...

प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... वडा : ... ...

सि. नं.	सूचक	सूत्रको भाज्य	विगत ५ आवको यथार्थ मान										औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास)		गतआवको ... ... महिनासम्मको मान		चालु आवको ... ... महिनासम्मको मान		गतआवको ... ... महिनासम्मको तुलनामाचालु आवको ... ... महिनासम्मको वृद्धि (ह्रास)	
			२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...									
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्कमा (रु.)	अनुपातमा (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्कमा (रु.)	अनुपातमा(%)
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी१)	व्यवस्था गरिएको जम्मा रकम																		
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी२)	व्यवस्था गरिएको खुद रकम																		
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था (पी २ एक्स)	जम्मा गरेको रकम																		
४	खुद ऋण - कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	लगानीमा रहेको (व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम कटाएपछि हुने) ऋण																		
५	बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ५)	सङ्कलित बचत																		

६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	तिर्नुपर्ने ऋण																		
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	अंसधन																		
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ८)	संस्थागतपुँजी																		
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण																		
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति																		
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर९)	जम्मा सञ्चालन खर्च																		
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर १२)	खुद बचत (उबार)																		
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल२)	कुल जगेडा तरलता																		
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस११)	(हालको) कुल सम्पत्ति																		

अनुसूची -४

बचतऋण सहकारी संस्थाको समष्टिगत प्रवृत्तिजन्य वित्तीय लेखाजोखा फाराम

(दफा ११को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

नेपाल : ☐ प्रदेश : ... ... स्थानीयतह : ... ... जम्मा संस्था : ... दाखिलाप्राप्त संस्था : ...

सि. नं.	सूचक	सूत्रको भाज्य	विगत ५ आ.व.को यथार्थ मान										औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास)		गत आ.व.को ... ... महिनासम्मको मान		चालु आवको ... ... महिनासम्मको मान		गत आ.व.को ... ... महिनासम्मको तुलनामा चालु आ.व.को... ... ... महिनासम्मको वृद्धि (ह्रास)	
			२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...									
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्कमा (रु.)	अनुपातमा (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्कमा (रु.)	अनुपातमा (%)
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी१)	व्यवस्था गरिएको जम्मा रकम																		
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी२)	व्यवस्था गरिएको खुद रकम																		
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था -पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको व्यवस्था																		
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	लगानीमा रहेको (व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम कटाएपछि हुने) ऋण																		
५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ५)	सङ्कलित बचत																		

६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	तिर्नुपर्ने ऋण																		
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	अंसधन																		
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्तिअनुपात (इ८)	संस्थागतपुँजी																		
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण																		
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति																		
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर९)	जम्मा सञ्चालनखर्च																		
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुदबचत (उबार)																		
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल२)	कुल जगेडा तरलता																		
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस११)	(हालको) कुल सम्पत्ति																		

अनुसूची -५

बचतऋण सहकारी संस्थाको वित्तीय अवस्था प्रक्षेपण फाराम

(दफा १२ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

संस्थाको नाम : ... ... दर्ता नं. : ... ... नियामक निकाय : ... ...

प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... वडा : ... ...

सि. नं.	सूचक	सूत्रको भाज्य	विगत ५ आवको यथार्थ मान										औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दर		औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दरमा चालु तथा आगामी आवको असार मसान्तको प्रक्षेपितमान				गतआव (२०... /२० ...) को अन्त्यको यथार्थ र चालु आव (२०... /२० ...) को अन्त्यको प्रक्षेपितमानको औसतकाआधारमा चालु आ.व.को पुस मसान्तको प्रक्षेपितमान		आगामी आ.व. (२०... /२० ...) को असार मसान्तको प्रक्षेपितमान अनुसारको सङ्केतक रङ
			२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...				२० ... /२० ...		२० ... /२० ...				
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्कमा (रु.)	अनुपातमा (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी१)	व्यवस्था गरिएको जम्मा रकम																			
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी२)	व्यवस्था गरिएको खुद रकम																			
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था -पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको व्यवस्था																			
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	लगानीमा रहेको (व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम कटाएपछि हुने) ऋण																			
५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्तिअनुपात (इ५)	सङ्कलित बचत																			

६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	तिर्नुपर्ने ऋण																			
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	अंसधन																			
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्तिअनुपात (इ८)	संस्थागत पुँजी																			
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण																			
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति																			
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्तिअनुपात (आर९)	जम्मा सञ्चालन खर्च																			
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुदबचत (उबार)																			
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल२)	कुल जगेडा तरलता																			
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस११)	(हालको) कुल सम्पत्ति																			

अनुसूची -६

बचतऋण सहकारी संस्थाको समष्टिगत वित्तीय अवस्था प्रक्षेपण फाराम

(दफा १२ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

नेपाल : ☐ प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... जम्मा संस्था : ... दाखिला प्राप्त संस्था : ...

सि. नं.	सूचक	सूत्रको भाज्य	विगत ५ आवको यथार्थ मान										औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दर		औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दरमा चालु तथा आगामी आ.व.को असार मसान्तको प्रक्षेपितमान				गत आ.व. (२०... /२० ...) को अन्त्यको यथार्थ र चालु आ.व. (२०... /२० ...) को अन्त्यको प्रक्षेपितमानको औसतका आधारमा चालु आ.व.को पुस मसान्तको प्रक्षेपितमान		आगामी आ.व. (२०... /२० ...) को असार मसान्तको प्रक्षेपितमान अनुसारको सङ्केतक रङ
			२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...		२० ... / २० ...				२० ... /२० ...		२० ... /२० ...				
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्कमा (रु.)	अनुपातमा (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी१)	व्यवस्था गरिएको जम्मा रकम																			
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी२)	व्यवस्था गरिएको खुद रकम																			
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था -पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको व्यवस्था																			
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	लगानीमा रहेको (व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम कटाएपछि हुने) ऋण																			

५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ५)	सङ्कलित बचत																			
६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	तिर्नुपर्ने ऋण																			
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	अंसधन																			
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ८)	संस्थागतपुँजी																			
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण																			
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति																			
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर९)	कुल सञ्चालन खर्च																			
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुदबचत (उबार)																			
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल२)	कुल जगेडा तरलता																			
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस११)	(हालको) कुल सम्पत्ति																			

अनुसूची -७

बचतऋण सहकारी संस्थाको समायोजित वित्तीय अवस्था प्रक्षेपण फाराम

(दफा १३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

संस्थाको नाम : ... ... दर्ता नं. : ... ... नियामक निकाय : ... ...

प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... वडा : ... ...

सि. नं.	सूचक	सूत्रको भाज्य	गत आ .व. (२०... /२० ...) को यथार्थ मान २० ... / २० ...		विगत ५ वर्षको औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दर		औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दरमा असमायोजित प्रक्षेपितमान						नियामक व्यवस्थामा चालु आर्थिक वर्षमा गरिएका परिवर्तनहरूबाट पर्ने आनुषङ्गिक असरअनुसारका समायोजितमान**क. सन्दर्भ ब्याजदर परिवर्तन**[१. सङ्कलितबचतमा± ...% २. कुल संस्थागतपुँजीमा± ... % ३. खुद बचत (उबार) मा ± ... % ४. कुल जगेडा तरलतामा± ... % र ५. ... ... मा ± ... %];**ख. लगानीमा क्षेत्रगतअनुपात परिवर्तन** [१. खुद ऋण सम्पत्तिमा± ...%, २. कुल तरलता जगेडामा ± ... % ३. भाखा नाघेको ऋणमा ± ... %४. खुद बचत (उबार) मा ± ... %र ५. ... ... मा ± ... %] र **ग. ... ...**[१. ... ... मा ± ...%, २. ... ... मा ± ... % ३. ... ... मा ± ... % ४. ... ... मा ± ... % र ५. ... ... मा ± ... %]						आगामी आव (२०... /२० ...) को असार मसान्तको समायोजितप्रक्षेपितमानअनुसार को सङ्केतक रङ
							चालु आव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		आगामीआव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		चालु आव (२० ... / २० ...) पुस मसान्तको		चालु आव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		आगामीआव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		चालु आव (२० ... / २० ...) पुस मसान्तको		
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी१)	व्यवस्था गरिएको जम्मा रकम																	
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी२)	व्यवस्था गरिएको खुद रकम																	
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था -पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको व्यवस्था																	
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	लगानीमा रहेको (व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम कटाएपछि हुने) ऋण																	
५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ५)	सङ्कलित बचत																	

६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	तिर्नुपर्ने ऋण																	
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	अंसधन																	
८	कुल संस्थागतपुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ८)	संस्थागतपुँजी																	
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण																	
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति																	
११	कुल सञ्चालनखर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर९)	कुल सञ्चालनखर्च																	
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुदबचत (उबार)																	
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल२)	कुल जगेडा तरलता																	
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस११)	(हालको) कुल सम्पत्ति																	

अनुसूची -८

बचतऋण सहकारी संस्थाको समष्टिगत समायोजित वित्तीय अवस्था प्रक्षेपण फाराम

(दफा १३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

नेपाल : ☐ प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... जम्मा संस्था : ... दाखिला प्राप्त संस्था : ...

सि. नं.	सूचक	सूत्रको भाज्य	गत आ.व. (२०... /२० ...) को यथार्थ मान २० ... / २० ...		विगत ५ वर्षको औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दर		औसत वार्षिक वृद्धि (ह्रास) दरमा असमायोजित प्रक्षेपितमान						नियामक व्यवस्थामा चालु आर्थिक वर्षमा गरिएका परिवर्तनहरूबाट पर्ने आनुषङ्गिक असरअनुसारका समायोजित मान**क. सन्दर्भ ब्याजदर परिवर्तन**[१. सङ्कलित बचतमा± ...% २. कुल संस्थागतपुँजीमा± ... % ३. खुद बचत (उबार) मा ± ... % ४. कुल जगेडा तरलतामा± ... % र ५. ... ... मा ± ... %];**ख. लगानीमा क्षेत्रगतअनुपात परिवर्तन**[१. खुद ऋण सम्पत्तिमा± ...%, २. कुल तरलता जगेडामा ± ... % ३. भाखा नाघेको ऋणमा ± ... %४. खुद बचत (उबार) मा ± ... %र ५. ... ... मा ± ... %] र **ग. ... ...**[१. ... ... मा ± ...%, २. ... ... मा ± ... % ३. ... ... मा ± ... % ४. ... ... मा ± ... % र ५. ... ... मा ± ... %]						आगामी आव (२०... /२० ...) को असार मसान्तको समायोजित प्रक्षेपितमान अनुसारको सङ्केतक रङ
							चालु आव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		आगामीआव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		चालु आव (२० ... / २० ...) पुस मसान्तको		चालु आव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		आगामीआव (२० ... / २० ...) असार मसान्तको		चालु आव (२० ... / २० ...) पुस मसान्तको		
			अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात (%)	अङ्क (रु.)	अनुपात(%)	
१	ऋण हानि व्यवस्था (पी १)	व्यवस्था गरिएको जम्मा रकम																	
२	ऋण हानि खुद व्यवस्था (पी २)	व्यवस्था गरिएको खुद रकम																	
३	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था (पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको व्यवस्था																	
४	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ१)	लगानीमा रहेको (व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम कटाएपछि हुने) ऋण																	

५	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्तिअनुपात (इ५)	सङ्कलित बचत																	
६	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ६)	तिर्नुपर्ने ऋण																	
७	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ७)	अंसधन																	
८	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इ८)	संस्थागतपुँज ी																	
९	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (ए१)	भाखा नाघेको ऋण																	
१०	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति																	
११	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर९)	कुल सञ्चालनख र्च																	
१२	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (आर१२)	खुदबचत (उबार)																	
१३	तरलता जगेडा र बचत दायित्व (एल २)	कुल जगेडा तरलता																	
१४	जायजेथा वृद्धिदर (एस११)	(हालको) कुल सम्पत्ति																	

अनुसूची -९
सहकारी संस्थाको सदस्य केन्द्रीयता मापन फाराम

(दफा ९ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

संस्थाको नाम : ... ... दर्ता नं. : ... ... नियामक निकाय : ... ...
प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... वडा : ... ...

सि. नं.	सूचक	सूत्र	सीमाङ्कन		वास्तविक मान	रङ सङ्केत	द्रष्टव्य
			सामान्य	विस्तारित			
१.	**संस्थापकीय सरोकार**	**सदस्यको पुँजी रु.+नियमित बचत रु.** जम्मा पुँजी रु. (सदस्यको पुँजी रु. +जम्मा बचत रु. +तिर्नुपर्ने ऋण रु.) + तटस्थ स्रोत संयोग बिन्दु समायोजन अङ्क रु.	>६०	>४५			• सदस्यको पुँजी रु. = असधन रु. + जगेडा कोष रु. + घाटापूर्ति कोष रु. • तटस्थ स्रोत संयोग बिन्दु समायोजन अङ्क=सदस्यको पुँजी जम्मा बचतको ३५% बराबर नपुगेको भए नपुगेजति अङ्क
२.	**सञ्चालकीय सक्रियता**	वर्षमा सदस्य बैठक (साधारण सभा+विशेष साधारण सभा+विस्तारित मञ्च) मा उपस्थित सदस्य {(वर्षारम्भका जम्मा सदस्य ˙ वर्षान्तका जम्मा सदस्य)/२}×६ वा (वर्षमा सदस्य बैठकमा उपस्थित सदस्य) मा जसको सङ्ख्या बढी हुन्छ सो	>६०	>४५			
३.संरक्षकीय सम्बन्धन							
३.क	**उत्पादक संस्था**	सदस्यहरूसँगको वार्षिक खरिद रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक खरिद रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या) मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५			नेपाल जीवनस्तर मापन सर्वेक्षणमा प्रयुक्त गरिबी-रेखाको प्रतिव्यक्ति वार्षिक आम्दानीलाई परिवारको औसत आकारले गुना गरेर सदस्यको पारिवारिक निर्वाहका लागि आवश्यक बिक्री बराबर संस्थाको वार्षिक खरिदको न्यूनतम रकम कायम गर्दा तदनुसार सूत्रको रु. ९३,९९३ को अङ्कमा समायोजन गर्दै

							जानुपर्ने
३.ख	उपभोक्ता संस्था - वित्तीय सेवा	वर्षभरि कम्तीमा एकपल्ट ऋण प्राप्त गर्ने सदस्य सङ्ख्या ——————————— (वर्षारम्भका जम्मा सदस्य सङ्ख्या+ वर्षान्तका जम्मा सदस्य सङ्ख्या)/२	>६०	>४५			कुनै सदस्यले वर्षमा एकपल्ट लिएको ऋण चुक्ता गरी पुनः ऋण लिएको भए पनि गिन्ती एक जनाकै हुनुपर्ने
३.ग	उपभोक्ता संस्था - आधारभूत निर्वाह	सदस्यलाई वार्षिक बिक्री रु. ——————————— जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक बिक्री रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या)/५ मा जुन बढी हुन्छ	>६०	>४५			आधारभूत आवश्यकताका पाँच शीर्षक – गाँस (Food), बास (Shelter), कपास (Clothing), शिक्षा(Education) र ओखतीमूलो (Medicine) लाई आधारभूत निर्वाह र परिपूरक निर्वाह गरी दुई उपशीर्षकमा छुट्ट्याइएर उपभोग खर्चको पाँच खण्डको एक खण्ड आधारभूत निर्वाहतर्फ र दश खण्डको एक खण्ड परिपूरक निर्वाहतर्फ राखी गणना गर्नुपर्ने
३.घ	उपभोक्ता संस्था - परिपूरक निर्वाह	सदस्यलाई वार्षिक विक्री रु. ——————————— जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक विक्री रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या)/१० मा जुन बढी हुन्छ सा	>६०	>४५			
३.ङ	श्रमिक संस्था	सदस्यलाई वार्षिक पारिश्रमिक भुक्तानी रु. ——————————— जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक पारिश्रमिक रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या) मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५			
३.च	बहुउद्देश्यीय संस्था	(३.क) + (३.ख) वा (३.ग) वा (३.घ) मा जुनको मान बढी हुन्छ सो +(३.ङ) ——————————— ३	>६०	>४५			गणना प्रयोजनार्थ ३.क मा जम्मा उत्पादक सदस्यको सङ्ख्या,३.ख मा जम्माबचतकर्ता सदस्यको सङ्ख्या, ३.ग वा ३.घ मा जम्मा आम उपभोक्ता सदस्य सङ्ख्या र ३.ङ मा जम्मा श्रमिक सदस्य सङ्ख्या सम्झनुपर्ने तर एक जना सदस्यको एकैतिर मात्र गणना गरिएको हुनुपर्ने
सूचकाङ्क		तीनोटै सूचकहरूको जम्मा ——————————— ३	>६०	>४५			< ३० : अनिश्चित ३०-४४ : साधारण ४५-५९ : मध्यम ६०-७४ : उत्तम ≥७५ : अत्युत्तम

अनुसूची -१०

सहकारी संस्थाको समष्टिगत सदस्य केन्द्रीयता मापन फाराम

(दफा १० को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

नेपाल : ☐प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ... जम्मा संस्था : ... दाखिला प्राप्त संस्था : ...

सि. नं.	सूचक	सूत्र	सीमाङ्कन		संस्थागत अवस्था				समष्टिगत अवस्था		
			सामान्य	विस्तारित	सामान्य सीमाङ्कनमा पर्ने संस्था सङ्ख्या	विस्तारित सीमाङ्कनमा पर्ने संस्था सङ्ख्या	कुनै सीमाङ्कनमान पर्ने संस्था सङ्ख्या	जम्मा संस्था सङ्ख्या	सबै संस्थाको जम्मामान	प्रति संस्था औसतमान	रङ सङ्केत
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	९(६+७+८)	(१०)	११ (१०/९)	(१२)
१.	**संस्थापकीय सरोकार**	**सदस्यको पुँजी रु.+नियमित बचत रु.** जम्मा पुँजी रु. (सदस्यको पुँजी रु. +जम्मा बचत रु. +तिर्नुपर्ने ऋण रु.) + तटस्थ स्रोत संयोग बिन्दु समायोजन अङ्क रु.	>६०	>४५							
२.	**सञ्चालकीय सक्रियता**	वर्षमा सदस्य बैठक (साधारण सभा+विशेष साधारण सभा+विस्तारित मञ्च) मा उपस्थित सदस्य {(वर्षारम्भका जम्मा सदस्य ˙ वर्षान्तका जम्मा सदस्य)/२}×६ वा (वर्षमा सदस्य बैठकमा उपस्थित सदस्य) मा जसको सङ्ख्या बढी हुन्छ सो	>६०	>४५							
३. संरक्षकीय सम्बन्धन											
३.क	**उत्पादक**	सदस्यहरूसँगको वार्षिक खरिद रु.									

	संस्था	जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक खरिद रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या) मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५							
३.ख	उपभोक्ता संस्था - वित्तीय सेवा	वर्षभरि कम्तीमा एकपल्ट ऋण प्राप्त गर्ने सदस्य सङ्ख्या (वर्षारम्भका जम्मा सदस्य सङ्ख्या+ वर्षान्तका जम्मा सदस्य सङ्ख्या)/२	>६०	>४५							
३.ग	उपभोक्ता संस्था - आधारभूत निर्वाह	सदस्यलाई वार्षिक बिक्री रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक बिक्री रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या)/५ मा जुन बढी हुन्छ	>६०	>४५							
३.घ	उपभोक्ता संस्था - परिपूरक निर्वाह	सदस्यलाई वार्षिक विक्री रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक विक्री रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या)/१० मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५							
३.ङ	श्रमिक संस्था	सदस्यलाई वार्षिक पारिश्रमिक भुक्तानी रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक पारिश्रमिक रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या) मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५							
३.च	बहुउद्देश्यीय संस्था	(३.क) + (३.ख) वा (३.ग) वा (३.घ) मा जुनको मान बढी हुन्छ सो +(३.ङ) ३	>६०	>४५							
सूचकाङ्क		तीनोटै सूचकहरूको जम्मा ३	>६०	>४५							

अनुसूची -११

बचतऋण सहकारी संस्थाको जोखिमावस्था वर्गीकरण फाराम

(दफा १४ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति २० .../.../... अनुसारको

नेपाल : ☐प्रदेश : ... ... स्थानीय तह : ... ...जम्मा संस्था : ... ... दाखिलाप्राप्त संस्था : ....

प्रारम्भिक लेखाजोखामा आधारित जोखिमावस्था रङ सङ्केत ☐ः ... ... ☐ः ... ... ☐ः ... ... ☐ः ... ...

प्रक्षेपित लेखाजोखामा आधारित जोखिमावस्था रङ सङ्केत ☐ः ... ... ☐ः ... ... ☐ः ... ... ☐ः ... ...

समायोजित लेखाजोखामा आधारित जोखिमावस्था रङ सङ्केत ☐ः ... ... ☐ः ... ... ☐ः ... ... ☐ः ... ...

सि. नं.	संस्थाको नाम	प्रारम्भिक लेखाजोखामा आधारित जोखिमावस्था					सदस्य केन्द्रीयताको आधार वर्ष र वित्तीयअवस्थाको प्रक्षेपित लेखाजोखामा आधारित जोखिमावस्था					सदस्य केन्द्रीयताको असमायोजित आधार वर्षको र वित्तीयअवस्थाको समायोजित प्रक्षेपित लेखाजोखामा आधारित जोखिमावस्था					कैफियत
		छवटा वा घटी सूचकमानमा सीमाङ्कन पालना	सात ओटादेखि एघारवटा सम्म सूचकमामान सीमाङ्कन पालना	बाह्रवटा वा बढी सूचकमान सीमाङ्कन पालना		रङ सङ्केत	छवटा वा घटी सूचकमामान सीमाङ्कन पालना	सात ओटादेखि एघारववटा सम्म सूचकमान सीमाङ्कन पालना	बाह्रवटा वा बढी सूचकमान सीमाङ्कन पालना		रङ सङ्केत	छवटा वा घटी सूचकमान सीमाङ्कन पालना	सातओटा देखि एघारवटा सम्म सूचकमामान सीमाङ्कन पालना	बाहवटा वा बढी सूचकमामान सीमाङ्कन पालना		रङ सङ्केत	
				सामान्य वा विस्तारित गरी कम्तीमा बाह्रवटामा	सामान्य कम्तीमा बाह्रवटासमेत सबैमा				सामान्य वा विस्तारित गरी कम्तीमा बाह्रवटामा	सामान्य कम्तीमा बाह्रवटासमेत सबैमा				सामान्य वा विस्तारित गरी कम्तीमा बाह्रवटामा	सामान्य कम्तीमा बाह्रवटासमेत सबैमा		
१																	
२																	
३																	
४																	

५																	
६																	
७																	
८																	
९																	
१०																	
११																	
१२																	
१३																	
१४																	
१५																	
१६																	
१७																	
१८																	
१९																	
२०																	

अनुसूची -१२
बचतऋण सहकारी संस्थाको निरीक्षण जाँच-सूची
(दफा ३३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

[सहकारी संस्थाको नियमनकारी निरीक्षणको मुख्य उद्देश्य दर्ता अनुमतिका शर्त-बन्देजहरूको पालना भएको छ, स्व-शासकीय प्रक्रियाहरूको संस्थागतीकरण हुँदैछ र व्यवस्थापनका अङ्गहरूले आ-आफ्नो जिम्मेवारी बहन गरिरहेका छन् भन्नेमा आश्वस्त हुनु हो । सहकारी संस्थामा आधारभूत अभिलेख ठीक, दुरुस्त भएको, नियामक निकायमा पठाउनुपर्ने प्रतिवेदनहरू नित्य पठाउने गरिएको र प्रदत्त निर्देशनहरूको कार्यान्वयन तदारुकताका साथहुने गरेको भए त्यहाँ साधारणतः सुव्यवस्था छ भन्ने प्रथम दृष्टिबोध हुन्छ । यहाँनेर निरीक्षण र सुपरिवेक्षण वा सघन अनुगमनको भेद पनि उल्लेखनीय छ । सुपरिवेक्षण वा सघन अनुगमनका सिलसिलामा तथ्य स्थापित गर्ने वा प्रमाण जुटाउने कार्यसमेत हुन्छ । निरीक्षणमा भने (खास विषयमा केन्द्रित नभएर संस्थागत निरीक्षण हुँदा) त्यसका लागि समय पुग्दैन । वास्तवमा स्व-नियमनका कारण अधिकांश अवलोकन एकाइहरूमा जहिलेसुकै विस्तृतिमा खोजीनितीको दर्कार नै पनि पर्दैन भन्ने मान्यता निरीक्षणमा रहन्छ । त्यस अर्थमा नियमित संस्थागत निरीक्षण टोलीले सघन अनुगमनको आवश्यकता भए, नभएको निर्क्यौलसमेत गर्ने गरी पद्धति र प्रवृत्तिमै बढ्ता ध्यान दिनुपर्दछ ।]

खण्ड क : सहकारी संस्थाको प्रारम्भिक जानकारी

सि. नं.	विवरण			कैफियत
१.	नाम, ठेगाना	… …		
२.	दर्ता नं. र मिति	… … … … … … … … … … … … … … … … /… … /… …		
३.	दर्ता गर्ने कार्यालय	… … … … … … … … … … … …		
४.	विषयगत वर्गीकरण	☐बचतऋण☐बहुउद्देश्यीय☐अन्य (खुलाउने … … …)		
५.	सदस्य सङ्ख्या	जम्मा : … … … महिला : … … … पुरुष : … … …		
६.	कार्यक्षेत्र	… …		
७.	शाखा वा सेवा केन्द्र	☐नभएको ☐भएको (जम्मा : … … …; स्थान : … … … … …, … … … … …, … … … … …)		
८.	निरीक्षण गर्दाका प्राथमिक वित्तीय तथ्याङ्क	• जम्मा बचत दायित्व	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा सेयर पुँजी	रु. … … … … … … …	
		• जगेडा कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		• सञ्चित घाटा भए जम्मा रकम	रु. … … … … … … …	

		• घाटापूर्ति कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा लगानीमा रहेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• १२ महिनाभन्दा कम भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• ऋण हानिका लागि जम्मा व्यवस्था	रु. … … … … … … …	
		• तिर्नुपर्ने जम्मा ऋण दायित्व	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा सम्पत्ति	रु. … … … … … … …	
		• पछिल्लो आवको खुद बचत (घाटा) को रकम	रु. … … … … … … …	
९.	कर्मचारी सङ्ख्या	जम्मा : … … अधिकृत स्तर … … सहायक स्तर … … सहयोगी स्तर … … अन्य (खुलाउने … … … … … … …)		
१०.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा प्रतिवेदन	☐नियमित☐अनियमित☐अङ्गीकृत नैनभएको		
११.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीअनुसारको जोखिमावस्था	☐उच्च☐मध्यम☐न्यून		
१२.	विभागबाट स्वीकृत प्रमाणीकरणमा भर्ना	☐नभएको ☐भएको (विस्तृतिसमेत) …		
१३.	व्यवस्थापकको नाम, सम्पर्क	• नाम : … … … … … … … • सम्पर्क नम्बर : … … … … …		

खण्ड ख : दर्ता अनुमति पालनाको जाँच

सि.	सरोकार	टिपोट

नं.		
१४.	सेवा उपयोगकर्तालाई कृत्रिम छेकबार विना सदस्यता प्रदान गर्नुपर्ने तर सेवा अनुपयोगकर्तालाई गर्न नहुने खुला सदस्यता वा उपयोगकर्ताको स्वामित्वको सहकारी सिद्धान्तको पालना गरिएको छ, छैन ?	● रु. १०० को एक कित्ता सेयर खरिद गरेर जुनसुकै वास्तविक (बोनाफाइड) सेवाउपयोगकर्ताले निर्बाध सदस्यता प्राप्त☐गर्न सक्ने र गरेको पनि पुष्टि हुन्छ ☐गर्न सक्ने भनिएतापनि गरेको पुष्टि हुँदैन ☐प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा विपन्न आवेदकलाई कृत्रिम छेकबार देखिन्छ ● सेवा उपयोग नगरी लगानीमा प्रतिफल खोज्ने खालका व्यक्तिसमेतलाई सदस्यता खुला ☐छ ☐छैन ☐तत्सम्बन्धमा कुनै नीति छैन ● थप व्यहोरा : ... ...
१५.	सहकारी संस्थाको स्वीकृत विनियममा संस्थाले बचतऋणको कारोबार गर्न नसक्ने गरी रोक लगाइएको अथवा तत्सबन्धमा कुनै सर्त-बन्देज तोकिएको छ, छैन ?भए सोको विपरीत बचतऋणको कारोबार गरिएको छ, छैन ?	☐बचतऋणको कारोबार गर्न सक्ने प्रस्ट उल्लेख छ ☐बचतऋणको कारोबारमा रोक लगाइएको छ तर कारोबार गरिएको छ ☐बचतऋणको कारोबार गर्न सर्त-बन्देज तोकिएको छ र पालना गरिएको छ ☐बचतऋणको कारोबार गर्न सर्त-बन्देज तोकिएको छ तर पालना गरिएको छैन ● थप व्यहोरा : ... ...
१६.	ऐनको दफा ३० को उपदफा (१) को खण्ड (क) वा प्रादेशिक वा स्थानीयकानुनको व्यवस्थाबमोजिम आफ्नो स्वीकृत कार्यक्षेत्रभित्र बसोबास गरिरहेको व्यक्तिलाई मात्र सदस्यता प्रदान गर्नुपर्नेमा अन्यत्रको व्यक्तिलाई समेत सदस्यता प्रदान गरी बचतऋणको कारोबार गरिएको छ, छैन ?	☐कार्यक्षेत्रभित्र बसोबास गरिरहेको व्यक्तिलाई मात्र सदस्यता दिइएको छ ☐कार्यक्षेत्र बाहिर बसोबास गरिरहेको व्यक्तिलाई समेत सदस्यता दिइएको छ ● कार्यक्षेत्रबाहिर पर्ने सदस्यहरूको सङ्ख्या : ... ... ● उनीहरूबाट सङ्कलित बचत : रु. ... ... ● उनीहरूलाई प्रदत्त ऋण : रु. ... ... ● थप व्यहोरा : ... ...

		… … … … … … … … … … … …
१७.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (१) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम सहकारी संस्थाले सदस्यहरूको मात्र बचत स्वीकार गर्न र सदस्यहरूलाई मात्र ऋण प्रदान गर्न सक्नेमा कार्यक्षेत्रभित्र वा बाहिर गैरसदस्यहरूसँग समेत बचतऋणको कारोबार गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ ● कारोबार गरिएका गैरसदस्यहरूको सङ्ख्या : … … … ● उनीहरूबाट सङ्कलित बचत : रु. … … … ● उनीहरूलाई प्रदत्त ऋण : रु. … … … ● थप व्यहोरा : …
१८.	ऐनको दफा १८ को उपदफा (५) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिमको कार्यसञ्चालन प्रतिवेदन पेस गरिएको छ, छैन ? कार्यसञ्चालन प्रतिवेदन पेस गरिएकोमा ऐनको सोही दफाको उपदफा (६) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम कार्यक्षेत्र पुनःनिर्धारण गर्न निर्देशन दिइएको भए ऐनको सोही दफाको उपदफा (७) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम तोकिएको म्यादभित्र कार्यक्षेत्र पुनःनिर्धारण गरिएको वा गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइएको छ, छैन ?	● कार्यसञ्चालन प्रतिवेदन पेस गरिएको ☐छ ☐छैन ● कार्यक्षेत्र पुनःनिर्धारणका लागि निर्देशन प्राप्त भएको ☐छ ☐छैन ● निर्देशनबमोजिम कानुनतः प्राप्त म्यादभित्र कार्यक्षेत्र पुनःनिर्धारण गरिएको ☐छ ☐प्रक्रिया अघि बढाइएको छ ☐केही पनि गरिएको छैन ● नगर्नाको कारण : …
१९.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (८) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम संस्था वा सङ्घले दर्ता गर्दाका बखतका सदस्यबाहेक अन्य सदस्यलाई सदस्यताप्राप्त गरेको तीनमहिना व्यतीत नभई ऋण दिनमा लगाइएको रोकको उल्लङ्घन भएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ ● ऋण दिइएका सदस्यहरूको सङ्ख्या : … … … ● उनीहरूलाई प्रदत्त ऋण : रु. … … … ● थप व्यहोरा …
२०.	ऐनको दफा ६४ को उपदफा (३) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनका साथै प्रचलित कानुनको व्यवस्था विपरीत चल्ती वा मुद्दति खाताखोल्ने अथवा आवधिक बचतका नाममा तीन वर्षभन्दा बढी समयका लागि एकमुष्ट बचत लिने	☐छैन ☐छ (व्यहोरासमेत) …

	गरिएको छ, छैन ?	… … … … … … … … … … … …
२१.	बहुउद्देश्यीय वा विषयगत रूपमा दर्ता भई बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्दै आएको संस्था भए ऐनको दफा ५० को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लिखित मुख्य कारोबार गर्नुपर्नेमा गरिएको वा निर्धारित म्यादभित्र गरिसक्ने लक्ष्यले विश्वसनीय कार्ययोजना बनाएर नियामक निकायमा पेश गरी तदनुसारका कार्यहरू गरिँदै छन्, छैनन् ?	☐बचतऋणको मुख्य कारोबार नभएको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको तर नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लिखित मुख्य कारोबार गरिसकेको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको तर कानुनतः निर्धारित म्यादभित्रै नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लिखित मुख्य कारोबार गर्ने लक्ष्य सहितको कार्ययोजना नियामक निकायमा पेस गरी कार्य गरिरहेको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएतापनि हालसम्म बेवास्ता गरी बसेको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको र कानुनतः प्रदत्त म्याद समेत गुज्रिसकेको ● थप विस्तृति : …
२२.	सहकारी संस्थाले शाखा वा सेवा केन्द्र खोल्नु पर्दा नियामक निकायबाट विधिवत् स्वीकृति लिनुपर्नेमा विना स्वीकृति शाखावा सेवा केन्द्र खोली बचतऋणको कारोबार गरेको भए के-कसरी गरिएको हो ?	☐शाखा वा सेवा केन्द्र खोलिएकै छैन । ☐स्वीकृति लिएर शाखा वा सेवा केन्द्र खोलिएको छ । ☐शाखा वा सेवा केन्द्र खोलिएका छन् तर स्वीकृति छैन । ☐स्वीकृति लिएका र नलिएका दुवै थरी शाखावा सेवा केन्द्र खोलिएका छन् । ● स्वीकृतिविना नै खोलिएका शाखा वा सेवा केन्द्रको सङ्ख्या : … … … ● त्यस्ता शाखा वा सेवा केन्द्रहरूमा सङ्कलित जम्मा बचत : रु. … … … ● त्यस्ता शाखा वा सेवा केन्द्रहरूबाट प्रदत्त लगानीमा रहेको जम्मा ऋण : रु. … … … ● विना स्वीकृति शाखा वा सेवा केन्द्रहरू खोल्नुको कैफियत : …
२३.	एकीकरण वा विभाजन गरिएको भए विधिवत् नियामक निकायको पूर्व-स्वीकृति लिएर नियमावलीको नियम ३९ वा ४० वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिमको सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरिएको हो, होइन?	☐पूर्व-स्वीकृति लिएर एकीकरण वा विभाजनको सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरिएको छ । ☐पूर्व-स्वीकृति त लिइएको छ तर नियामक निकायबाट गराउनुपर्ने प्रक्रिया पूरा नगरी कार्यसञ्चालन गरिएको छ । ☐नियामक निकायको स्वीकृति वा पूर्व-स्वीकृति केहीपनि नलिएरै एकीकरण वा विभाजनको प्रक्रिया चलाएर

		कार्यसञ्चालन गरिएको छ । ● बेरीतसँग एकीकरण वा विभाजन गर्नाको कैफियत : …

खण्ड ग : सञ्चालन पद्धति स्थापनाको जाँच

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
२४.	साधारण सभाको नियमितताका साथै प्रभावकारिताको स्तर के-कस्तो छ ? पछिल्लो साधारण सभामा सदस्यहरूको उपस्थिति अनुपात के-कति देखिन्छ ? ऐनको दफा ३८ को विशेष गरी खण्ड (क) वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको स्वीकृति, (च) आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने कार्य, (झ) पारिश्रमिकलगायतका सुविधाको निर्धारण, (ञ) बाह्य दायित्व स्वीकार र (ट) सदस्यको दायित्व मिनाहाका साथै अन्यत्र वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम साधारण सभाले गर्ने गरी निर्धारित कार्यहरू विधिवत् साधारण सभाबाटै सम्पादन भएका छन् कि अन्यथा गर्ने गरिएको छ ?	● वार्षिक साधारण सभा नियमित रूपमा बस्ने ☐गरेको ☐नगरेको ● रचनात्मक प्रस्तावमा छलफल गर्न समेत विशेष साधारण सभा बस्ने ☐गरेको ☐नगरेको ● पछिल्ला निर्वाचनहरू ☐समयमै भएको ☐समय नाघी भएको ☐अद्यापि नभएको ● लेखापरीक्षकको नियुक्तिका साथै पारिश्रमिक तोक्ने कार्य साधारण सभाबाटै ☐भएको ☐नभएको ● साधारण सभाबाट हुनुपर्ने अन्य कामकुरा साधारण सभाबाटै ☐हुने गरेको ☐साधारण सभाले अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने वा पछि अनुमोदन गर्ने चलनसमेत रहेको ☐सञ्चालक समितिले नै पनि कतिपय कामकुरा टुङ्ग्याउने गरेको ● पछिल्लो साधारण सभामा उपस्थित सदस्य : … … … जना (… %) ● थप व्यहोरा : …

२५.	साधारण सभाको बैठकको निर्णय बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्ति, उपस्थित सञ्चालकहरूका साथै सञ्चालक समितिको कुल सदस्य सङ्ख्याभन्दा कम्तीमा एक जना बढी हुने गरी बैठकले उपस्थित साधारण सदस्यहरू मध्येबाट चुनेका सदस्यहरूले प्रत्येक पानामा सहीछाप गरी प्रमाणित गर्ने गरे, नगरेको ?	☐गरेको ☐नगरेको ● थप व्यहोरा : …
२६.	एकैपल्ट साधारण सभा बस्न नसक्ने सदस्य सङ्ख्या भएको सहकारी संस्था भए ऐनको दफा ४० को उपदफा (५) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था प्रभावकारी रूपमा लागू गरिएको छ, छैन ?	☐सदस्य सङ्ख्या त्यति धेरै छैन । ☐सदस्य सङ्ख्या धेरै नै छ र पायक-पायकमा साधारण सभा राख्ने समुचित व्यवस्था पनि गरिएको छ । ☐सदस्य सङ्ख्या निकै छ तर पायक-पायकमा साधारण सभा राख्ने कुनै समुचित व्यवस्था गरिएको छैन । ● थप व्यहोरा : …
२७.	बचत सङ्कलन, ऋण लगानी, तरलता लगायतलाई व्यवस्थित गर्न के-कस्ता आन्तरिक कार्यविधि, निर्देशिका वा नीतिहरू छन् ?	● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … …
२८.	बचत परिचालन कार्यविधि, निर्देशिका वा नीतिहरू सरसरती हेर्दा तिनमा ऐन, नियमावली वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनका व्यवस्थामा साथै सहकारी संस्था दर्ता दिग्दर्शन, २०७४ को अनुसूची १६ मा दिइएको नमुना विनियमको खास गरी परिच्छेद ९ मा निर्धारित मानकहरूसँग मेल नखाने कुनै प्रावधान देखिन्छ, देखिँदैन ?	☐देखिँदैन ☐देखिन्छ ● असङ्गत प्रावधान : – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … …

२९.	विशेष गरी पाँच करोड वा बढी बचत भएको सहकारी संस्थामा नगदी कारोबार, ऋण स्वीकृति, ढुकुटी मौज्दात, धितो मूल्याङ्कन, लेखापालन जस्ताकार्यहरू अलग-अलग विभाग, शाखा वा फाँटबाट सञ्चालन हुने तथा एक तहको कर्मचारीको काम अर्को तहको कर्मचारीले सुपरिवेक्षण गर्ने गरी कार्यविवरण सहितको साङ्गठनिक संरचना स्वीकृत गरी लागू गरिएको छ, छैन ? छ भने के-कस्तो छ ? छैन भने किन नगरिएको हो ? सानै सहकारी संस्थामा पनि भएसम्मका कर्मचारी माझ त्यसै गरी जिम्मेवारीको बाँडफाँड भएको छ, छैन ?	☐कर्मचारी नै एक-दुई जना मात्र भएको ☐यथाव्यवस्था गरिएको ☐यथाव्यवस्था नगरिएको ● थप व्यहोरा : …
३०.	ऋण दिने परिपाटी के-कस्तो छ ? ऋणको प्रकृति र रकम हेरी व्यवस्थापन, ऋण उपसमिति र सञ्चालक समितिमा स्वीकृतिको अधिकारको सीमाङ्कन गरिनुका साथै गरिएको सीमाङ्कन औचित्यपूर्ण छ, छैन ? ऋण उपसमितिको सीमामा पर्ने मागपत्रमा व्यवस्थापनको र सञ्चालक समितिको सीमामा पर्ने मागपत्रमा व्यवस्थापन र ऋण उपसमितिको सिफारिससहित पेस भएकोमा मात्र निर्णय गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐व्यवस्थित परिपाटी देखिन्छ । ☐व्यवस्थित परिपाटी देखिँदैन । ● थप व्यहोरा …

३१.	ऐनको दफा ४९ वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम लेखा सुपरिवेक्षण समितिले प्रभावकारी रूपमाआफ्नो कामको सम्पादन, कर्तव्यको पालना र अधिकारको प्रयोग गरेको छ, छैन ?खास गरी ठूलो कारोबार (पचास करोड वा बढी बचत) भएको सहकारी संस्थामा ऐनको सोही दफाको उपदफा (१) को खण्ड (ज) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षक नियुक्त गरी नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको छ, छैन ? लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजक तथा सदस्यहरूको भनाइ र सञ्चालक समितिको प्रतिक्रिया समेतका आधारमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यमा सञ्चालक समितिबाट जो-चाहिने सहयोग पुऱ्याउनुका साथै प्रतिवेदनमा दिइएका सुझावहरूलाई गम्भीरतापूर्वक लिएर कार्यान्वयन गर्ने गरिएको देखिन्छ, देखिँदैन ?	• लेखा सुपरिवेक्षण समितिको भूमिका प्रभावकारी ☐देखिन्छ ☐देखिँदैन • आन्तरिक लेखापरीक्षकसमेतको नियुक्ति गरिएको ☐छ ☐छैन ☐बृहत् पैमानाको कारोबार छैन • लेखा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यमा सञ्चालक समितिको अपेक्षित सहयोग ☐छ ☐छैन • लेखा सुपरिवेक्षण समितिका सुझावहरूको कार्यान्वयन भइरहेको ☐छ ☐छैन • थप व्यहोरा : …

खण्ड घ : खाता बही अद्यावधीकरणको जाँच

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
३२.	दफा २० को उपदफा (१) बमोजिम लेखापालन अभिलेख अद्यावधिक राखिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नराख्नाको कारणसमेत) …
३३.	अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त मानदण्डहरूको गणना गर्न दफा २० को उपदफा (२) मा भनिएबमोजिम सहायकखाताहरू, फाँटवारी र फिरिस्तलगायत दुरुस्त छन्, छैनन् ?	☐छन् ☐छैनन् (नराख्नाको कारणसमेत) …

३४.	कारोबारको हरहिसाब दिनदिनै अद्यावधिक राख्ने, नियमित रूपमा सम्बन्धितकर्मचारी र व्यवस्थापकले खाताहरू प्रमाणित गर्ने, आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्दा खाताहरू प्रमाणित गर्ने, गराउने कामभइराखेको छ, छैन ?	● हरहिसाब अद्यावधिक☐भइरहेको ☐नभइरहेको ● व्यवस्थापकद्वारा खाताहरू प्रमाणित ☐हुने गरेको ☐नहुने गरेको ● लेखा सुपरिवेक्षण समितिद्वारा आन्तरिक लेखापरीक्षण भएपछि खाताहरू प्रमाणित ☐हुने गरेको ☐नहुने गरेको ● कैफियतको व्यहोरा : …
३५.	ब्याजतर्फ आम्दानी वा खर्चको लेखाङ्कन आम्दानी भए नगदप्राप्तिको आधार (क्यास बेसिस) र खर्च भए प्रोदभावी आधार (एक्रुवल बेसिस) मा गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नगर्नाको कारणसमेत) …
३६.	सहकारी संस्थाको खाताकुन-कुन बैङ्कमा के-कस्तो आधारमा खोलिएको हो ? बैङ्कबाहेक सहकारी संस्था सदस्य बन्न नसक्ने अर्को सहकारी संस्थामा खाता खोली रकम राख्ने वा अन्तरसहकारी कारोबारको नाममा ऐनको दफा १४० को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम तोकिएको प्रक्रिया पूरा नगरी रकम लेनदेन गर्ने अथवा सञ्चालकहरू नै प्रत्यक्षवा परोक्ष रूपमा संलग्न रहेको वित्तीय संस्था वा इन्भेष्टमेन्ट कम्पनीमा खाता खोली वा अन्य प्रकारको व्यावसायिक सम्बन्ध कायम गरी रकम अपचलन गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● कैफियतको व्यहोरा : …
३७.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (५) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको सहकारी संस्थाले प्रदान गरेको ऋणमा लाग्ने ब्याजलाई मूलधनमा पुँजीकृत गरी सोको आधारमा ब्याज लगाउन नपाइने व्यवस्थाको पालना गरिएको छ, छैन ?	☐ऋणको ब्याज पुँजीकरण कहिल्यै नगरेको ☐ऐन लागू भएको मिति (२०७४ साल कात्तिक १ गते) देखि ऋणको ब्याजपुँजीकरण गर्न छाडेको ☐हालसम्म पनि ऋणको ब्याजपुँजीकरण गरिरहेको ● थप व्यहोरा : .. …

३८.	सबभन्दा बढी ऋण प्रदान गरिएको क्रममा तीस जनामध्ये न्यूनतम पाँचजनाको फाइलका कागतपत्र केलाएर हेर्दा ऐन, नियमावली वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनका व्यवस्थाका साथै सहकारी संस्थाको आन्तरिक कार्यविधि एवं वित्तीय कारोबारका आधारभूत अनुशासनका प्रक्रिया एवं सावधानीजन्य सीमाङ्कनहरूको पालना गर्ने गरिएको पाइन्छ, पाइँदैन ?	☐पाइन्छ ☐पाइँदैन • मुख्य-मुख्य कैफियत : – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … …
३९.	विद्युतीय उपयोग कार्यक्रमणिका (एप्लिकेसन सफ्टवेयर) दफा २५ अन्तर्गतका निर्धारक अनुरूप बनेको वा परिवर्धन भएको हो, होइन? साथै निर्धारक अनुरूप अद्यावधिक रूपमा कार्यक्रमणिका छ, छैन ?भन्ने सम्बन्धमाअन्य कुराका अतिरिक्त दैवी छनौट विधिबाट छानिएका ५-७ जना ऋणी सदस्यको ऋणको साउँ, ब्याजको हिसाबअलग्गै गणना गरी हेर्दा कार्यक्रमणिकाको गणनासँग मेल खान्छ, खाँदैन ?	• निर्धारक अनुरूप बनेको वा परिवर्धन गरिएको ☐छ ☐छैन • छानिएका ऋणी सदस्यको साउँ, ब्याजको गणना ☐मेल खान्छ ☐मेल खाँदैन • कैफियतको व्यहोरा : …
४०.	विद्युतीय माध्यमबाट सेवा सञ्चालन गरिएको भए दफा २६ बमोजिम नियामक निकायको स्वीकृति लिइएको हो, होइन? साथै स्वीकृतिका सर्त-बन्देज अनुरूप सेवा सञ्चालन भइरहेको छ, छैन ?	• स्वीकृति लिइएको ☐छ ☐ छैन • सेवा सञ्चालनमा स्वीकृतिका सर्त-बन्देजको पालना गरिएको ☐छ ☐ छैन • कैफियतको व्यहोरा : …
४१.	वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औँल्याइएका त्रुटि वा बेरुजु सुधार वा फछ्र्यौटका साथै पाँच करोडभन्दा बढी बचत सङ्कलन गरेको सहकारी संस्थाको हकमा लामो फाराम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन (लङ फर्म अडिट रिपोर्ट) मा नियामक निकायलाई प्राप्त टिप्पणीलाई दृष्टिगत गर्दा सहकारी संस्थाबाट तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरूमा कत्तिको ध्यान दिइएको देखिन्छ ?	• तदारुकताका साथ त्रुटि सुधार ☐भइरहेको ☐नभइरहेको • तदारुकताका साथ बेरुजु फछ्र्यौट ☐हुने गरेको ☐नहुने गरेको • लामो फाराम लेखापरीक्षणक ।नियामक निकायलाई प्राप्त टिप्पणी अनुरूपका तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरू ☐गरेको ☐ केही गरेको ☐ केहीपनिनगरेको • थप व्यहोरा : …

खण्ड ङ : सदस्य सेवाको स्तर जाँच

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
४२.	प्रकृतिगत रूपमा हाल सहकारी संस्थाबाट के-कस्ता सेवाहरू सञ्चालित छन् ?	● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … …
४३.	सहकारी संस्थाले हालप्रदान गरिरहेका सेवाहरू संस्थाको मूलभूत उद्देश्य र आम सदस्यको आवश्यकतासँग मेल खाने हुन् कि व्यावसायिक उद्देश्यले मात्र चलाइएका हुन् ? खास सेवा सञ्चालन गर्न विधिवत् लिनुपर्ने स्वीकृति लिइएको छ, छैन ?	● सेवाहरू संस्थाको मूलभूत उद्देश्य र सदस्यको आवश्यकतासँग☐मिल्दा छन् ☐ संस्थाको फाइदा हेरेर मात्रचलाइएका छन् ● लिनुपर्ने स्वीकृति लिइएको ☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
४४.	जम्मा सदस्य हेरी ऋण लिने वा नियमित (अर्थात् मासिक) रूपमा बचत गर्ने अर्थमा सेवा उपयोगकर्ता सदस्यको गन्ती मिल्दोजुल्दो छ, छैन ?	● हाल नियमित (अर्थात् मासिक) रूपमा बचत गर्ने सदस्य : … … … जना (… %) ● हाल ऋण लिएका सदस्य : … … … जना (… %) ● थप व्यहोरा : …
४५.	जम्मा सदस्य हेरी महिला र विपन्न पङ्क्तिको सदस्यता के-कस्तो छ ?	● महिला सदस्य : … … … जना (… %) ● विपन्न वर्गका महिला वा पुरुष सदस्य : … … … जना (… %) ● थप व्यहोरा : …

४६.	सदस्यहरू आफ्नो संस्थामा स्वयम् उपस्थित भएर काम-कारोबार गर्नुपर्नेमा बजार प्रतिनिधि राखेर बचत उठाउने जस्तो सहकारी संस्थाका लागि नसुहाउँदो चलन छ, छैन ?	☐नभएको ☐हालभएको तर छिट्टै नराख्ने सोचाइ रहेको ☐हालभएको र नराख्ने सोचाइपनि नरहेको ● थप व्यहोरा : …
४७.	दफा २४ को शर्तविपरीत 'कमिसन एजेन्ट' राखी वा कसैलाई कमिसनजस्तै गरी पारितोषिक दिएर सेयर, बचत वा अन्य रकम सङ्कलन गरिएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ (सम्पूर्ण जानकारीसमेत) …
४८.	ऐनको दफा ५१ वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम निर्धारित सन्दर्भ ब्याजदरको सीमा अनुरूप बचततर्फ नघटाएर र ऋणतर्फ नबढाएर ब्याजदर कायम गरिएको छ, छैन ?	☐ छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
४९.	सहकारी संस्थाले हाल बचत र ऋणमा न्यूनतम र अधिकतम ब्याजदर के-कति दिनेलिने गरेको छ ? बचत र ऋणको ब्याजदरमा औसत एवं बिन्दुगत (स्ल्याब) अन्तर ऐनको दफा ५० को उपदफा (४) वा प्रादेशिक वा स्थानीयकानुनमा तोकिएको प्रतिशतभन्दा बढी हुन्छ, हुँदैन ?	● बचततर्फको ब्याजदर – न्यूनतम : … % – अधिकतम : … % ● ऋणतर्फको ब्याजदर – न्यूनतम : … % – अधिकतम : … % ● बचत र ऋणको औसत ब्याजदरबीचको अन्तर : … % ● बचतको न्यूनतम र ऋणको न्यूनतम ब्याजदरबीचको अन्तर : … % ● बचतको अधिकतम र ऋणको अधिकतम ब्याजदरबीचको अन्तर : … % ● थप व्यहोरा : …

खण्ड च : नगदी कारोबारमा नियन्त्रणको जाँच

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
५०.	सहकारी संस्थाको बचत रकम सदस्यबीच ऋण लगानी, नेपाल सरकारले जारी गरेको ऋणपत्र वा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले जारी गरेको ट्रेजरी बिलवा सहकारी बैङ्कको सेयर खरिद गर्नमा बाहेक अन्यकुनै पनिप्रयोजनमाउपयोग गर्न नहुने ऐनको दफा ५० को उपदफा (६) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थापालना गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● कैफियतको व्यहोरा : …
५१.	दफा २३ बमोजिम लगानीमा रहेको ऋणको भाखा नाघे, ननाघेको वर्गीकरणका साथै ऋण हानिका लागि व्यवस्था गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नगर्नाको कारणसमेत) …
५२.	दफा २२ बमोजिम कम्तीमा दश प्रतिशत तरलता जगेडा कायम गरिएको छ, छैन ? अघिल्लो महिना र त्यसको छ महिनाअघि पर्ने महिनाको मसान्तको जम्मा बचत दायित्वको अनुपातमा तरलता जगेडा पुग्छ, पुग्दैन?	☐पुग्छ ☐पुग्दैन ● थप व्यहोरा : …
५३.	दफा ४२ बमोजिम गणना गर्दा पुँजी पर्याप्तता छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
५४.	दफा २७ को सर्तविपरीत सञ्चित घाटा पूर्ति नहुँदै लाभांश वा बोनस वितरण गरिएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ ● थप व्यहोरा : …

५५.	दफा ४१ बमोजिम जाँच गर्दा तहबिलको नगद ठीक-दुरुस्त भेटिन्छ, भेटिँदैन ? काउन्टर, ढुकुटी र मार्गस्थ नगदसमेतको बिमा गर्ने गरिएको छ, छैन ?	● तहबिल मौज्दात ठीक-दुरुस्त ☐भेटियो ☐भेटिएन ● काउन्टर, ढुकुटी र मार्गस्थ नगदसमेतको बिमा गर्ने गरिएको ☐छ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
५६.	दैनिक कारोबार बन्द गर्दाका बखत सहकारी संस्थामा मौज्दात रहेको नगद दामकाम गर्ने सम्बन्धित कर्मचारी र व्यवस्थापकले प्रमाणित गरी ढुकुटीमा राख्ने, कारोबारका लागि नगद आवश्यक पर्दा खण्ड-खण्डमा ढुकुटीबाट झिक्ने, नगद राखनधरन वा निकासी गर्दा विधिवत् बरबुझारथ गर्ने, ढुकुटीको मूल र सहायक साँचो जवाफदेहिता किटानी एवं भर्पाई गरी दुई जनाको जिम्मामा राख्ने, समय-समयमा ढुकुटीको नगदको भौतिक परीक्षण गर्ने लगायत नगद संरक्षणका आधारभूत उपायहरू अपनाइएका छन्, छैनन् ?	☐छन् ☐छैनन् ● कैफियतको व्यहोरा : …
५७.	प्रशासनिक खर्च गर्दा शीर्षकगत रूपमा साधारण सभाबाट पारित बजेटको सीमाभित्र, पूर्व-स्वीकृत मानक (नर्मस) को पालना गरी मितव्ययिता अपनाउने गरिएको छ, छैन ?	● खर्चका मानक☐छन् ☐छैनन् ● मानकको पालना गर्ने गरिएको ☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …

५८.	सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी सङ्घसंस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ का व्यवस्थाहरूको प्रभावकारी ढङ्गले पालना गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● पालना गरिएका व्यवस्थाहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगरिएका व्यवस्थाहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगर्नाको कारण : …
५९.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा गर्नुपर्ने दाखिलाहरूका साथै नियामक निकायमा पठाउनुपर्ने प्रतिवेदनलगायत र कागजातहरू नियमित रूपमा पठाउने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● नगर्नाको कारण : …
६०.	अघिल्लो निरीक्षण वा सघन अनुगमनपछि दिइएकानिर्देशनहरू कुन-कुन पालना भएका छन् र कुन-कुन पालना भएका छैनन् ?कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन गर्नू भनी निर्देशन दिइएकोमा कार्ययोजना बनाइएको छ, छैन? निर्देशनको पालना गर्नमा उदासीन रहेको भएत्यसको कारण के हो ?	☐छ ☐छैन ● पालना गरिएका निर्देशनहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगरिएका निर्देशनहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगर्नाको कारण : …

खण्ड छ : निर्देशन कार्यान्वयन प्रगतिको जाँच

सि. नं.	सरोकार	टिपोट

निरीक्षण टोलीले माग गर्नुपर्ने कागजात

☐ सहकारी संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्रको [सक्कल हेरी] छायाँप्रति

☐सहकारी संस्थाको विनियम (संशोधनहरू समेत) को [सक्कल हेरी] छायाँप्रति

☐सदस्यतालिने दरखास्त, ऋण मागपत्र र बचत खाता खोल्ने निवेदनका ढाँचाहरू

☐निरीक्षण गर्दाको दिनको व्यवस्थापकबाट प्रमाणित नगदी बहीको उतार

☐ निरीक्षण गर्दाको अघिल्लो दिनको व्यवस्थापकबाट प्रमाणित हिसाब परीक्षा सूची (ट्रायल ब्यालेन्स)

☐अघिल्लो खाताबन्दीको उबार/नोक्सानखाता ('प्रोफिट' एन्ड लस एकाउन्ट) वा आय विवरण (इन्कम स्टेटमेन्ट)
☐अघिल्लो खाताबन्दीको वासलात

☐लगानीमा रहेको ऋणको अद्यावधिक वर्गीकरण (भाखा ननाघेको र १२ महिनाभन्दा कम बेसी छुट्टिने गरी भाखा नाघेको) का साथै ऋण हानिव्यवस्थाको व्यवस्थापकबाट प्रमाणित विवरण

☐बचत परिचालनसँग सम्बन्धित आन्तरिक कार्यविधिहरूको प्रति

☐सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी सङ्घसंस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ का पालनाका सिलसिलामा सहकारी संस्थाले पारित गरेका आन्तरिक नीति र आन्तरिक कार्यविधिका साथै प्रयोगमा ल्याइएका सदस्यको पहिचान लगायतसँग सम्बन्धित खाली फारामहरू

☐बहालवाला सञ्चालकहरूले लिएको ऋणको प्रमाणित फिरिस्त

☐ सहकारी संस्थाको बैङ्क वा अन्यत्रका खाताको विवरण

☐ स्थलगत जाँचका सिलसिलामा सहकारी संस्थाको काम-कारोबारको सम्पुष्टि गर्न आवश्यक देखिएका अन्य प्रमाणित विवरण वा कागतपत्रका [सक्कल हेरी] छायाँप्रति ।

अनुसूची -१३
बचतऋण सहकारी संस्थाको सघन अनुगमन जाँच-सूची

(दफा ३४ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

खण्ड क : सहकारी संस्थाको प्रारम्भिक जानकारी

[अनुगमन टोलीले प्रथमतः सहकारी संस्था संस्थापनका सर्तहरू के-कति मात्रामा पूरा भएका छन्? भने नै ख्याल गर्नुपर्दछ । समुदायमा आधारित सहकारी संस्थाका कैयन् काम कुरामा सदस्यहरू नै संलग्न भएका हुन सक्तछन् र अनुगमन टोलीले खास-खास सरोकारमा ध्यान दिएपुग्ने हुन्छ । बृहत् कार्यक्षेत्र, अनेक शाखा वा सेवा केन्द्र र सदस्यहरूको सहभागिता वार्षिक साधारण सभाको औपचारिकतामा सीमित भएको सहकारी संस्थामा भने कार्यसञ्चालनका यावत् पक्षहरूमा एक-एक गरी सुव्यवस्था छ, छैन? अनुगमन टोलीले नै हेर्नुपर्दछ ।]

सि. नं.	विवरण		कैफियत
१.	नाम, ठेगाना	… …	
२.	दर्ता नं. र मिति	… … … … … … … … … … … … … … … … /… … /… …	
३.	दर्ता गर्ने कार्यालय	… … … … … … … … … … … …	
४.	विषयगत वर्गीकरण	☐बचतऋण☐बहुउद्देश्यीय☐अन्य (खुलाउने … … …)	
५.	सदस्य सङ्ख्या	जम्मा : … … … महिला : … … … पुरुष : … … …	
६.	कार्यक्षेत्र	… …	
७.	शाखा वा सेवा केन्द्र	☐नभएको ☐भएको (जम्मा : … … …; स्थान : … … … … …, … … … … …, … … … … …)	
८.	कर्मचारी सङ्ख्या	जम्मा : … … अधिकृत स्तर … … सहायक स्तर … … सहयोगी स्तर … … अन्य (खुलाउने … … … … … … …)	
९.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा प्रतिवेदन	☐नियमित☐अनियमित☐अङ्गीकृत नै नभएको	
१०.	दर्ता भएपछि नाम, कार्यक्षेत्र वा उद्देश्यमा परिवर्तन	☐नभएको ☐भएको (व्यहोरासमेत) …	

११.	पछिल्लो १२ वर्षमा सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा परिवर्तन	☐नभएको ☐भएको (नामावलीसमेत) ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … …	
१२.	विभागबाट स्वीकृत प्रमाणीकरणमा भर्ना	☐नभएको ☐भएको (विस्तृतिसमेत) …	
१३.	व्यवस्थापकीय नेतृत्व	● नाम : … … … … … … … ● पद नाम : … … … … … ● शैक्षिक योग्यता र विषय : … … … … … … … ● अन्यत्रको अनुभव : … … … … … … … … … ● सहकारिता विषयक तालिम : … … … … … … … ● संस्थाको सदस्य : ☐रहेको ☐नरहेको ● संस्थाको सञ्चालक : ☐रहेको ☐नरहेको ● संस्थामा कार्यरत अवधि : … … … … … ● हालको पदमा कार्यरत अवधि : … … … … … ● सम्पर्क नम्बर : … … … … …	

१४.	अनुगमन गर्दाका प्राथमिक वित्तीय तथ्याङ्क	● जम्मा बचत दायित्व	रु. … … … … … … …	
		● जम्मा सेयर पुँजी	रु. … … … … … … …	
		● जगेडा कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		● सञ्चित घाटा भएजम्मा रकम	रु. … … … … … … …	
		● घाटापूर्ति कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		● जम्मा लगानीमा रहेको ऋण	रु. … … … … … … …	

		● १२ महिना भन्दा कम भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		● १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		● ऋण हानिका लागि जम्मा व्यवस्था	रु. … … … … … … …	
		● तिर्नुपर्ने जम्मा ऋण दायित्व	रु. … … … … … … …	
		● जम्मा सम्पत्ति	रु. … … … … … … …	
		● पछिल्लो आवको खुद बचत (घाटा) को रकम	रु. … … … … … … …	
१५.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीअनुसारको जोखिमावस्था	☐उच्च☐मध्यम☐न्यून		

खण्ड ख : आन्तरिक नियन्त्रणको परिपाटी जाँच

[यस खण्डमा अनुगमन टोलीले सहकारी संस्था स्व-नियमित रूपमा चल्नका लागि चाहिने विधि, कार्यविभाजन, अधिकार प्रत्यायोजन, कार्यसम्पादनका मानदण्ड र उत्तरदायित्व स्थापनाको संयन्त्र के-कस्ता छन्? भनी हेर्नुपर्दछ । सहकारी संस्था प्रभावशाली सदस्यवा सदस्यहरूको खास समूहले आफ्नो तजबिजमा चलाएर जानी-नजानी सर्वसाधारण सदस्यको बचत असुरक्षित पार्ने प्रवृत्ति रोक्न संरचनागत रूपमा नै कार्यसम्पादनको प्रत्येक महत्वपूर्ण बिन्दुमा एकभन्दा बढी व्यक्ति वा तह संलग्न हुने, संलग्न व्यक्ति वा तहको जिम्मेवारी छुट्टिने तर प्रत्येकको कार्यविना सम्पूर्ण कार्य नहुने र कसैले पनि अर्काको जिम्मेवारीमा दखल गर्न नसक्ने गरी आन्तरिक नियन्त्रण तथा सन्तुलन कायम हुनु आवश्यक छ । खास गरी बचतऋणको कारोबार बढेसँगै संस्थागत विकास पनिभइरहेको छ, छैन? भन्ने ध्यानयोग्य हुन्छ ।]

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
१६.	सहकारी संस्थाले बनाएका आन्तरिक कार्यविधि, निर्देशिका वा नीतिहरू	● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … …

१७.	बचत सङ्कलन, ऋण लगानी, तरलता लगायतलाई व्यवस्थित गर्न के-कस्ता आन्तरिक कार्यविधि, निर्देशिका वा नीतिहरू छन् ?	• … … … … … … … … … … … … • … … … … … … … … … … … … • … … … … … … … … … … … …
१८.	बचत परिचालन कार्यविधि, निर्देशिका वा नीतिहरू सरसरती हेर्दा तिनमा ऐन, नियमावली वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनका व्यवस्थाका साथै सहकारी संस्था दर्ता दिग्दर्शन, २०७४ को अनुसूची १६ मा दिइएको नमुनाविनियमको खास गरी परिच्छेद ९ मा निर्धारित मानकहरूसँग मेल नखाने कुनै प्रावधान देखिन्छ, देखिँदैन ?	☐देखिँदैन ☐देखिन्छ • असङ्गत प्रावधान : – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … …
१९.	विशेष गरी पाँच करोड वा बढी बचत भएको सहकारी संस्थामा नगदी कारोबार, ऋण स्वीकृति, ढुकुटी मौज्दात, धितो मूल्याङ्कन, लेखापालन जस्ता कार्यहरू अलग-अलग विभाग, शाखावा फाँटबाट सञ्चालन हुने तथा एक तहको कर्मचारीको कामअर्को तहको कर्मचारीले सुपरिवेक्षण गर्ने गरी कार्यविवरण सहितको साङ्गठनिक संरचना स्वीकृत गरी लागू गरिएको छ, छैन? छ भने के-कस्तो छ ? छैन भने किन नगरिएको हो ? सानै सहकारी संस्थामा पनि भएसम्मका कर्मचारी माझ त्यसै गरी जिम्मेवारीको बाँडफाँड भएको छ, छैन ?	☐कर्मचारी नै एक-दुई जनामात्र भएको ☐यथाव्यवस्था गरिएको ☐यथाव्यवस्था नगरिएको • थप व्यहोरा : …
२०.	सहकारी संस्थाको स्वीकृत कार्यविधि, निर्देशिका वा नीतिहरूको व्यवस्थाबमोजिम व्यवस्थापक र मातहतका कर्मचारीहरूले आवश्यक अधिकारसहित स्वतन्त्र रूपमा काम गर्न पाएका छन् वा अधिकार वस्तुतः अध्यक्ष वा सञ्चालक समितिमा केन्द्रित गरिएको छ वा अधिकार दिइएतापनि बेरबेरै सुपरिवेक्षक, अध्यक्ष वा सञ्चालक समितिको अनावश्यक सूक्ष्म व्यवस्थापन (माइक्रो म्यानेजमेन्ट), हस्तक्षेप वा निर्देशनका कारण विधि र विवेकले काम गर्ने स्वतन्त्रता छैन? तत्सम्बन्धमा प्रशासकीय कागजात, सेवादिने प्रक्रियाको अवलोकन, कर्मचारीहरूको भनाइ, सञ्चालकहरूको प्रतिक्रिया र कर्मचारी बैठकका निर्णयहरू समेतका आधारमा के-कस्तो देखिन्छ ?	☐सङ्गठन व्यवस्थापनको मर्यादामा चलेको ☐सङ्गठन व्यवस्थापनमा तदर्थ तह बह रहिरहेको ☐सङ्गठन व्यवस्थापनको मर्यादामा कत्ति नचलेको • थप व्यहोरा : …

२१.	ऋण दिने परिपाटी के-कस्तो छ ? ऋणको प्रकृति र रकम हेरी व्यवस्थापन, ऋण उपसमिति र सञ्चालक समितिमा स्वीकृतिको अधिकारको सीमाङ्कन गरिनुका साथै गरिएको सीमाङ्कन औचित्यपूर्ण छ, छैन ? ऋण उपसमितिको सीमामा पर्ने मागपत्रमा व्यवस्थापनको र सञ्चालक समितिको सीमामा पर्ने मागपत्रमा व्यवस्थापन र ऋण उपसमितिको सिफारिससहित पेस भएकोमा मात्र निर्णय गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐व्यवस्थित परिपाटी देखिन्छ ☐व्यवस्थित परिपाटी देखिँदैन ● थप व्यहोरा …
२२.	ऐनको दफा ४९ वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम लेखा सुपरिवेक्षण समितिले प्रभावकारी रूपमा आफ्नो कामको सम्पादन, कर्तव्यको पालना र अधिकारको प्रयोग गरेको छ, छैन ? खास गरी ठूलो कारोबार (पचास करोड वा बढी बचत) भएको सहकारी संस्थामा ऐनको सोहीदफाको उपदफा (१) को खण्ड (ज) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षक नियुक्त गरी नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको छ, छैन ? लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजक तथा सदस्यहरूको भनाइ र सञ्चालक समितिको प्रतिक्रिया समेतका आधारमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यमा सञ्चालक समितिबाट जो-चाहिने सहयोग पुऱ्याउनुका साथै प्रतिवेदनमा दिइएका सुझावहरूलाई गम्भीरतापूर्वक लिएर कार्यान्वयन गर्ने गरिएको देखिन्छ, देखिँदैन ?	● लेखा सुपरिवेक्षण समितिको भूमिका प्रभावकारी ☐देखिन्छ ☐देखिँदैन ● आन्तरिक लेखापरीक्षक समेतको नियुक्ति गरिएको ☐छ ☐छैन ☐बृहत् पैमानाको कारोबार छैन ● लेखा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यमा सञ्चालक समितिको अपेक्षित सहयोग ☐छ ☐छैन ● लेखा सुपरिवेक्षण समितिका सुझावहरूको कार्यान्वयन भइरहेको ☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …

खण्ड ग : आर्थिक कारोबारको नियमितता जाँच

[कतिपय सहकारी संस्थाहरूमा नियामक निकायको स्वीकृति नलिईकन शाखा वा सेवा केन्द्र खोली बचत उठाउने, विनियमको निर्बन्धन नाघी जोखिमपूर्ण रूपमा ऋण दिने, सहकारी मूल्य, मान्यता बिर्सेर विभिन्न निहुँमा अनधिकृत असुली गर्ने लगायतका बेथिति देखिएका छन् । स्व-नियमनको सहकारी अनुशासनविपरीत चल्नखोज्ने संस्थाहरूलाई नियमनको दायरामा ल्याएर सीमित व्यक्तिहरूको स्वार्थ पूर्ति गर्ने माध्यम बन्न नदिनुका साथै सर्वसाधारण सदस्यहरूको हित संरक्षण गर्नु नियमनकारी निकायको दायित्व हो । यस खण्डमा अनुगमन टोलीले सहकारी संस्थाको काम-कारोबार विधिवत् सञ्चालन भइरहेको छ भन्ने सुनिश्चित गर्न विशेषतः ध्यान दिनुपर्ने बुँदाहरू समावेश गरिएका छन् ।]

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
२३.	सहकारी संस्थाको स्वीकृत विनियममा संस्थाले बचतऋणको कारोबार गर्न नसक्ने गरी रोक लगाइएको अथवा तत्सबन्धमा कुनै सर्त-बन्देज तोकिएको छ, छैन ? भए सोको विपरीत बचतऋणको कारोबार गरिएको छ, छैन ?	☐बचतऋणको कारोबार गर्न सक्ने प्रस्ट उल्लेख छ ☐बचतऋणको कारोबारमा रोक लगाइएको छ तर कारोबार गरिएको छ ☐बचतऋणको कारोबार गर्न सर्त-बन्देज तोकिएको छ र पालना गरिएको छ ☐बचतऋणको कारोबार गर्न शर्त-बन्देज तोकिएको छ तर पालना गरिएको छैन ● थप व्यहोरा : …
२४.	दफा ४२ बमोजिम गणना गर्दा पुँजी पर्याप्तता छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
२५.	ऐनको दफा ३० को उपदफा (१) को खण्ड (क) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम आफ्नो स्वीकृत कार्यक्षेत्रभित्र बसोबास गरिरहेको व्यक्तिलाई मात्र सदस्यता प्रदान गर्नुपर्नेमा अन्यत्रको व्यक्तिलाई समेत सदस्यता प्रदान गरी बचतऋणको कारोबार गरिएको छ, छैन ?	☐कार्यक्षेत्रभित्र बसोबास गरिरहेको व्यक्तिलाई मात्र सदस्यता दिइएको छ ☐कार्यक्षेत्र बाहिर बसोबास गरिरहेको व्यक्तिलाई समेत सदस्यता दिइएको छ ● कार्यक्षेत्र बाहिर पर्ने सदस्यहरूको सङ्ख्या : … … … ● उनीहरूबाट सङ्कलित बचत : रु. … … … ● उनीहरूलाई प्रदत्त ऋण : रु. … … … ● थप व्यहोरा : …
२६.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (१) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम सहकारी संस्थाले सदस्यहरूको मात्र बचत स्वीकार गर्न र सदस्यहरूलाई मात्र ऋण प्रदान गर्न सक्नेमा कार्यक्षेत्रभित्र वा बाहिर गैरसदस्यहरूसँग समेत बचतऋणको	☐छैन ☐छ ● कारोबार गरिएका गैरसदस्यहरूको सङ्ख्या : … … … ● उनीहरूबाट सङ्कलित बचत : रु. … … … ● उनीहरूलाई प्रदत्त ऋण : रु. … … …

	कारोबार गर्ने गरिएको छ, छैन ?	● थप व्यहोरा : …
२७.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (८) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम संस्थावा सङ्घले दर्ता गर्दाका बखतका सदस्यबाहेक अन्य सदस्यलाई सदस्यताप्राप्त गरेको तीनमहिना व्यतीत नभई ऋण दिनमा लगाइएको रोकको उल्लङ्घन भएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ ● ऋण दिइएका सदस्यहरूको सङ्ख्या : … … … ● उनीहरूलाई प्रदत्त ऋण : रु. … … … ● थप व्यहोरा …
२८.	ऐनको दफा ५२ वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम संस्थामा सदस्यले विनियममा तोकिएको सीमा ननाघ्ने गरी मात्र व्यक्तिगत बचत राख्न सक्नेमा तदनुसार गरिएको छ, छैन ?	☐विनियममा व्यक्तिगत बचतको सीमा नै तोकिएको छैन ☐विनियममा रु. … … … को व्यक्तिगत बचतको सीमा तोकिएका छ तर त्यसको बेवास्ता गर्ने गरिएको छ ☐विनियममा रु. … … … को व्यक्तिगत बचतको सीमा तोकिएका छ र त्यसको पालना गर्ने गरिएको छ ● विनियममा तोकिएको रु. … … … को सीमा वा विनियममा कुनै सीमा नतोकिएकोमा रु. ३० लाखको सीमाभन्दा बढी व्यक्तिगत बचत जम्मा गरेका सदस्यहरूको सङ्ख्या : … … … ● उनीहरूको कुल व्यक्तिगत बचत : रु. … … … ● अधिकतम व्यक्तिगत बचत : रु. … … … ● थप व्यहोरा : …
२९.	सदस्यको काबु बाहिरको परिस्थिति परेकोमा बाहेक ऋण नवीकरण गर्ने गरिएको छ, छैन? नवीकरण गर्ने आधार र प्रक्रियापूर्व-निर्धारित छन्, छैनन् ? भए तिनको पालनाअवस्था के-कस्तो छ ?	☐अपवादमा बाहेक ऋण नवीकरण गर्ने नगरिएको ☐पूर्व-निर्धारित आधार र प्रक्रिया बमोजिम ऋण नवीकरण गर्ने गरेको ☐पूर्व-निर्धारित आधार र प्रक्रिया नभए तापनि औचित्यपूर्ण अवस्थामा मात्र मनासिब आधार र प्रक्रिया पूरा गरी ऋण नवीकरण गर्ने गरेको ☐पूर्व-निर्धारित आधार र प्रक्रिया भएको तर पालना गरी वा नगरीकन नै पनि ऋण नवीकरण गर्ने गरेको ☐पूर्व-निर्धारित आधार र प्रक्रियाविना नै जथाभावी ऋण नवीकरण गर्ने गरेको

		• थप व्यहोरा : …
३०.	ऐनको दफा ५१ वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम निर्धारित सन्दर्भ ब्याजदरको सीमाअनुरूप बचततर्फ नघटाएर र ऋणतर्फ नबढाएर ब्याजदर कायम गरिएको छ, छैन ?	☐ छ ☐छैन • थप व्यहोरा : …
३१.	सहकारी संस्थाले हाल बचत र ऋणमा न्यूनतम र अधिकतमब्याजदर के-कति दिनेलिने गरेको छ ? बचत र ऋणको ब्याजदरमा औसत एवं बिन्दुगत (स्ल्याब) अन्तर ऐनको दफा ५० को उपदफा (४) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनमा तोकिएको प्रतिशतभन्दा बढी हुन्छ, हुँदैन ?	• बचततर्फको ब्याजदर – न्यूनतम : … % – अधिकतम : … % • ऋणतर्फको ब्याजदर – न्यूनतम : … % – अधिकतम : … % • बचत र ऋणको औसत ब्याजदरबीचको अन्तर : … % • बचतको न्यूनतम र ऋणको न्यूनतम ब्याजदरबीचको अन्तर : … % • बचतको अधिकतम र ऋणको अधिकतम ब्याजदरबीचको अन्तर : … % • थप व्यहोरा : …
३२.	ऐनको दफा ६४ को उपदफा (३) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनका साथै प्रचलित कानुनको व्यवस्था विपरीत चल्तीवा मुद्दति खाताखोल्ने अथवा आवधिक बचतका नाममा तीन वर्षभन्दा बढी समयका लागि एकमुष्ट बचत लिने गरिएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ (व्यहोरासमेत) …
३३.	ऐनको दफा १२२ को खण्ड (ग) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाअनुरूप तोकिएको सीमाभन्दा बढी रकम ऋण प्रदान गर्दा जमानत वा सुरक्षण राख्ने एवं रोक्का गराउने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नगर्नाको कारणसमेत) …

		… … … … … … … … … … … …
३४.	कुनै सदस्यलाई सहकारी संस्थाको पुँजी कोषको ऐनको दफा १२५ को खण्ड (घ) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाअनुरूप तोकिएबमोजिमको प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी ऋण नदिनुका साथै दशलाखभन्दा बढी रकम ऋण लगानीगर्दा संस्थागत मूल्याङ्कनकर्ताबाट परियोजनाको लागत निर्धारणका साथै धितोबापत राखिने सम्पत्तिको मूल्याङ्कन गराउने गरिएको छ, छैन ?	● तोकिएको प्रतिशतभन्दा बढी पर्ने गरी कसैलाई ऋण दिइएको ☐छैन ☐छ ● संस्थागत मूल्याङ्कनकर्ताबाट मूल्याङ्कन गराउने गरिएको ☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
३५.	सहकारी संस्थाले शाखा वा सेवा केन्द्र खोल्नु पर्दा नियामक निकायबाट विधिवत् स्वीकृति लिनुपर्नेमा विनास्वीकृति शाखा वा सेवा केन्द्र खोली बचतऋणको कारोबार गरेको भए के-कसरी गरिएको हो ?	☐शाखावा सेवा केन्द्र खोलिएकै छैन ☐स्वीकृति लिएर शाखावा सेवा केन्द्र खोलिएको छ ☐शाखा वा सेवा केन्द्र खोलिएका छन् तर स्वीकृति छैन ☐स्वीकृति लिएका र नलिएका दुवै थरी शाखा वा सेवा केन्द्र खोलिएका छन् ● स्वीकृतिविना नै खोलिएका शाखा वा सेवा केन्द्रको सङ्ख्या : … … … ● त्यस्ता शाखा वा सेवा केन्द्रहरूमा सङ्कलित जम्मा बचत : रु. … … … ● त्यस्ता शाखा वा सेवा केन्द्रहरूबाट प्रदत्त लगानीमा रहेको जम्मा ऋण : रु. … … … ● विना स्वीकृति शाखा वा सेवा केन्द्रहरू खोल्नुको कैफियत : …
३६.	एकीकरण वा विभाजन गरिएको भए विधिवत् नियामक निकायको पूर्व-स्वीकृतिलिएर नियमावलीको नियम ३९ वा ४० वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिमको सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरिएको हो, होइन?	☐पूर्व-स्वीकृति लिएर एकीकरण वा विभाजनको सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरिएको छ ☐पूर्व-स्वीकृति त लिइएको छ तर नियामक निकायबाट गराउनुपर्ने प्रक्रिया पूरा नगरी कार्यसञ्चालन गरिएको छ ☐नियामक निकायको स्वीकृति वा पूर्व-स्वीकृति केहीपनि नलिएरै एकीकरण वा विभाजनको प्रक्रिया चलाएर कार्यसञ्चालन गरिएको छ ● बेरीतसँग एकीकरण वा विभाजन गर्नाको कैफियत : …

खण्ड घ : लेखापालकीय निर्धारकको अवलम्बन जाँच

[सहकारी संस्थाको हरहिसाब ठीक, दुरुस्त हुनु आफैमा सुव्यवस्थाको जनाउ हो । कतिपय सहकारी संस्थामा भने नियामक निकायबाट निर्दिष्ट ढाँचामा कारोबारको लेखा नराख्ने, मूलखाताहरूको मौज्दात भिड्ने गरी सहायक खाताहरूमा खुलासा नदिने, अनियमित शीर्षकको खर्च नियमित शीर्षकमा मिसाएर राख्ने, एक प्रयोजनको कोषको रकम अर्को प्रयोजनमा उपयोग गर्ने, कम्प्युटर कार्यक्रमणिका (सफ्टवेयर) नै अद्यावधिक नगर्ने जस्ता असङ्गती भेटिन्छन् । यस खण्डमा सहकारी संस्थाको वास्तविक अवस्था थाहा पाउन, स्रोतको अपव्यय हुन नदिन र साधारण सदस्यहरूको हित संरक्षण गर्न अत्यावश्यक लेखापालकीय शुद्धताको जाँचका सिलसिलामा अनुगमन टोलीले विशेषतः हेर्नुपर्ने कारोबार, कागतपत्र आदिको उल्लेख छ ।]

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
३७.	दफा २० को उपदफा (१) बमोजिम लेखापालन अभिलेख अद्यावधिक राखिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नराख्नाको कारणसमेत) …
३८.	अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त मानदण्डहरूको गणना गर्न दफा २० को उपदफा (२) मा भनिएबमोजिम सहायकखाताहरू, फाँटवारी र फिरिस्तलगायत दुरुस्त छन्, छैनन् ?	☐छन् ☐छैनन् (नराख्नाको कारणसमेत) …
३९.	जाँचगर्दाको दिनसम्मको सदस्यहरूले खरिद गरेको सेयरको व्यक्तिगत खाताको फिरिस्तको जोड बराबर मुख्यखाताको सेयर पुँजीको रकम हुन्छ, हुँदैन ? दैवी छनौट विधिबाट छानिएका ५-७ जना सदस्यको फिरिस्तमा राखिएको सेयरको रकम उनीहरूको व्यक्तिगत खाताको मौज्दातसँग मिल्छ, मिल्दैन ? ऐनको दफा ६३ को उपदफा (४) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था विपरीत नयाँ सदस्यता प्रदान गर्दा सेयरमा प्रिमियम बापत भनी वा त्यस्तै कुनै नामबाट अतिरिक्त रकमलिने गरिएको छ, छैन ? लिने गरिएको छ भने त्यस्तो रकम कुन खातामा के-कसरी आम्दानी बाँधिएको छ ?	• फिरिस्तको जोड मुख्यखाताको सेयर पुँजीको रकम बराबर ☐भएको ☐नभएको • नमुना छनौटमा परेका सदस्यको फिरिस्तमा राखिएको सेयरको रकम व्यक्तिगत सेयर खाताको मौज्दातसँग☐मिलेको ☐नमिलेको • सेयरमा प्रिमियमबापत भनी वा त्यस्तै कुनै नामबाट अतिरिक्त रकमा लने ☐नगरेको ☐ गरेको • थप व्यहोरा : …

४०.	सहकारी संस्थाले सदस्यलाई प्रदान गर्ने ऋणमा ऐनको दफा ४९ वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम तोकिएको भन्दा बढी सेवा शुल्क लिने गरेको छ, छैन ?	☐सेवाशुल्क लिने नै नगरेको ☐तोकिएको सीमाभित्र सेवा शुल्क लिने गरेको (दरसहितको व्यहोरा) … ☐तोकिएको सीमाभन्दा बेसी सेवा शुल्क लिने गरेको (दरसहितको व्यहोरा) …
४१.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (३) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम तोकिएको भन्दा बढी ऋण नवीकरण बापत सदस्यहरूबाट शुल्क लिने गरिएको छ, छैन ?	☐नवीकरण शुल्क लिने नै नगरेको ☐तोकिएको सीमाभित्र नवीकरण शुल्क लिने गरेको (दरसहितको व्यहोरा) … ☐तोकिएको सीमाभन्दा बेसी नवीकरण शुल्क लिने गरेको (दरसहितको व्यहोरा) …
४२.	ऐनको दफा ५० को उपदफा (५) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको सहकारी संस्थाले प्रदान गरेको ऋणमा लाग्ने ब्याजलाई मूलधनमा पुँजीकृत गरी सोको आधारमा ब्याज लगाउन नपाइने व्यवस्थाको पालना गरिएको छ, छैन ?	☐ऋणको ब्याजपुँजीकरण कहिल्यै नगरेको ☐ऐन लागू भएको मिति (२०७४ साल कात्तिक १ गते) देखि ऋणको ब्याजपुँजीकरण गर्न छाडेको ☐हालसम्मपनि ऋणको ब्याजपुँजीकरण गरिरहेको ● थप व्यहोरा : .. …

४३.	ऋणको ब्याज गणना गर्दा साउँबापत कुनै रकम बुझाएको भए बुझाएको मिति पछि बुझाए जति रकम घटाएर हुने मौज्दातको आधार लिनुपर्नेमा लिइएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन … … … … … … … … … … … … ● थप व्यहोरा : …
४४.	सबभन्दा बढी ऋण प्रदान गरिएको क्रममा तीस जनाको सूचीबाट न्यूनतम दशजनाको फाइलका कागतपत्र केलाएर हेर्दा ऐन, नियमावली वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनका व्यवस्थाका साथै सहकारी संस्थाको आन्तरिक कार्यविधि एवं वित्तीय कारोबारका आधारभूत अनुशासनका प्रक्रिया एवं सावधानीजन्य सीमाङ्कनहरूको पालना गर्ने गरिएको पाइन्छ, पाइँदैन ?	☐पाइन्छ ☐पाइँदैन ● मुख्य-मुख्य कैफियत : – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … –
४५.	जाँच गर्दाको दिनसम्म सदस्यहरूले जम्मा गरेको बचतको व्यक्तिगत खाताका मौज्दातको फिरिस्तको जोड बराबर मुख्यखाताको बचत दायित्वको रकम हुन्छ, हुँदैन ? दैवी छनौट विधिबाट छानिएका ५-७ जना सदस्यको फिरिस्तमा राखिएको बचतको रकम उनीहरूको व्यक्तिगत खाताको मौज्दातसँग मिल्छ, मिल्दैन ?	● फिरिस्तको जोड मुख्यखाताको सेयर पुँजीको रकम बराबर ☐भएको ☐नभएको ● नमुना छनौटमा परेका सदस्यको फिरिस्तमा राखिएको सेयरको रकम व्यक्तिगत सेयर खाताको मौज्दातसँग☐मिलेको ☐नमिलेको ● थप व्यहोरा : .. …
४६.	जाँच गर्दाको दिनसम्म सदस्यलाई लगानी गरिएको ऋणको व्यक्तिगत खाताको मौज्दातको फिरिस्तको जोड बराबर मुख्यखाताको ऋण हिसाबको रकम हुन्छ, हुँदैन ? दैवी छनौट विधिबाट छानिएका ५-७ जना सदस्यको फिरिस्तमा राखिएको ऋणको रकम उनीहरूको व्यक्तिगत ऋण खाताको मौज्दातसँग मिल्छ, मिल्दैन ?	● फिरिस्तको जोड मुख्यखाताको ऋण हिसाबको रकम बराबर ☐भएको ☐नभएको ● नमुना छनौटमा परेका सदस्यको फिरिस्तमा राखिएको सेयरको रकम व्यक्तिगत ऋण खाताको मौज्दातसँग☐मिलेको ☐नमिलेको ● थप व्यहोरा : .. …

४७.	सहकारी संस्थाको वासलातमा जगेडा कोषको हिसाब अन्य कोषहरूको हिसाबसँग छुट्ट्याएर देखाइएको छ, छैन ? जगेडा कोष र संरक्षित पुँजीफिर्ता कोषमा ऐनको क्रमश:दफा ६८ को उपदफा (२) र दफा ६९ को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम तोकिएका रकमहरू राखिएका छन्, छैनन् ? प्रत्येक कोषको छुट्टै सहायक खाता कायम गरिएको छ, छैन ?	• वासलातमा जगेडा कोषको हिसाबअन्य कोषहरूको हिसाबसँग छुट्ट्याएर □देखाइएको □नदेखाइएको • जगेडा कोष र संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषमा कानुनत: निर्धारित रकम□राखिएको □नराखिएको • कोषपिच्छे सहायक खाता कायम□गरिएको □नगरिएको • थप व्यहोरा : .. …
४८.	सहकारी संस्थाको सेयर लाभांश कोषमा ऐनको दफा ७१ को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था अन्तर्गत तोकिएको अनुपातमा नबढ्ने गरी मात्र आर्थिक वर्षको खुद (सञ्चालन) बचत रकमबाट छुट्ट्याइएको छ कि अन्यकुनै रकमसमेत जम्मा गर्ने गरिएको छ ? सेयर लाभांश कोषमा विधिवत् सारिएको (वार्षिक सञ्चालन) बचतको रकमले पुग्ने अनुपात वा सेयर पुँजीको १८ प्रतिशतको सीमामाजुन घटी हुन्छ सो बराबरसम्म मात्र लाभांश वितरण गर्न सकिनेमा अन्यथा गरिएको छ, छैन ?	• आर्थिक वर्षको खुद (सञ्चालन) बचत रकमबाट तोकिएको अनुपातमा नबढ्ने गरी मात्र सेयर लाभांश कोषमा छुट्ट्याइएको □छ □बढी छुट्ट्याइएको छ • सेयर लाभांश कोषमा छुट्ट्याइएको रकमले पुग्ने अनुपातवा सेयर पुँजीको १८ प्रतिशतको सीमामा जुन घटी हुन्छ सो बराबरसम्म मात्र लाभांश वितरण □गरिएको छ □बढी वितरण गरिएको छ • थप व्यहोरा : .. …
९.	दफा २७ को शर्त विपरीत सञ्चित घाटा पूर्ति नहुँदै लाभांश वा बोनस वितरण गरिएको छ, छैन ?	□छैन □छ • थप व्यहोरा : …

५०.	सहकारी संस्थाको खाताकुन-कुन बैङ्कमा के-कस्तो आधारमा खोलिएको हो ? बैङ्कबाहेक सहकारी संस्था सदस्य बन्न नसक्ने अर्को सहकारी संस्थामा खाता खोली रकम राख्ने वा अन्तरसहकारी कारोबारको नाममा ऐनको दफा १४० को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम तोकिएको प्रक्रिया पूरा नगरी रकम लेनदेन गर्ने अथवा सञ्चालकहरू नै प्रत्यक्षवा परोक्ष रूपमा संलग्न रहेको वित्तीय संस्था वा इन्भेष्टमेन्ट कम्पनीमा खाता खोली वा अन्य प्रकारको व्यावसायिक सम्बन्ध कायम गरी रकम अपचलन गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन • कैफियतको व्यहोरा : …
५१.	सहकारी संस्थाको बचत रकम सदस्यबीच ऋण लगानी, नेपाल सरकारले जारी गरेको ऋणपत्र वा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले जारी गरेको ट्रेजरी बिल वा सहकारी बैङ्कको सेयर खरिद गर्नमा बाहेक अन्यकुनै पनि प्रयोजनमा उपयोग गर्न नहुने ऐनको दफा ५० को उपदफा (६) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था पालना गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन • कैफियतको व्यहोरा : …
५२.	दफा २३ बमोजिम लगानीमा रहेको ऋणको भाखा नाघे, ननाघेको वर्गीकरणका साथै ऋण हानिका लागि व्यवस्था गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नगर्नाको कारणसमेत) …
५३.	ब्याजतर्फ आम्दानी वा खर्चको लेखाङ्कन आम्दानी भए नगद प्राप्तिको आधार (क्यास बेसिस) र खर्च भए प्रोदभावी आधार (एक्रुवल बेसिस) मा गर्ने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन (नगर्नाको कारणसमेत) …

५४.	वर्तमान सञ्चालक कसैको आफ्नो वा परिवारको सदस्यको नाममा ऋण दिइएको भए ऐनको दफा ४६ को उपदफा (१) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाविपरीत निज स्वयम् निर्णय प्रक्रियामा संलग्नभएको हो, होइन? निर्णय प्रक्रियामा संलग्न नभएता पनि वर्तमान सञ्चालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजकवा सदस्यको आफ्नो वा परिवारको सदस्यको नाममा दिइएको ऋणको सर्त-बन्देज र साधारण सदस्यलाई दिइएको समानखालको ऋणको सर्त-बन्देजमा कुनै किसिमको फरक वा मोलाहिजा गरिएको छ, छैन ?	● वर्तमान सञ्चालक कसैको आफ्नो वा परिवारको सदस्यको नाममा ऋण ☐नभएको ☐भएको ● स्वार्थ बाझिने गरी ऋणको निर्णय प्रक्रियामा संलग्न☐नभएको ☐भएको ● वर्तमान सञ्चालकवा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजकवा सदस्य र साधारण सदस्यको समान प्रयोजनको ऋणमा विभेद गर्ने ☐नगरिएको ☐ गरिएको ☐ ● थप व्यहोरा : …
५५.	प्रशासनिक खर्च गर्दा शीर्षकगत रूपमा साधारण सभाबाट पारित बजेटको सीमाभित्र, पूर्व-स्वीकृत मानक (नर्मस्) को पालना गरी मितव्ययिता अपनाउने गरिएको छ, छैन ?	● खर्चका मानक☐छन् ☐छैनन् ● मानकको पालना गर्ने गरिएको ☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
५६.	सञ्चालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका संयोजक वा सदस्यको सुविधा औचित्यपूर्ण छ, छैन ?	● सुविधा औचित्यपूर्ण ☐छ ☐छैन ● थप व्यहोरा : …
५७.	सहकारी संस्थाको पेश्की खाताको हिसाब अनुसार क-कसले, के-कस्तो प्रयोजनका लागि पेश्की लिएको देखिन्छ ? पेश्की आन्तरिक कार्यविधिबमोजिम सहकारी संस्थाको आवश्यकीय प्रयोजनका लागि दिए-लिएको र समयभित्र फछ्र्यौट गर्ने गरिएको छ, छैन ?	● पेश्की नियमानुसार ☐छ ☐छैन ● पेश्की औचित्यपूर्ण ☐छ ☐छैन ● फछ्र्यौट समयभित्र☐गरिएको छ ☐गरिएको छैन ● थप व्यहोरा : …

५८.	सदस्य शिक्षा कोषमा छुट्ट्याइएको रकम सहकारिता र सहकारी संस्था सञ्चालनका व्यावसायिक, प्राविधिक, साञ्चारिक, वैधानिक एवं लोकतान्त्रिक पक्षहरूमा मूलतः साधारण सदस्यहरू र साथै कर्मचारी एवं पदाधिकारीहरूको आवश्यकीय शिक्षा-दीक्षामा उपयोग गरिनुपर्नेमा मूलतः पदाधिकारी र व्यवस्थापकहरूको औचित्य नखुल्ने खालका वैदेशिक वा आन्तरिक अवलोकन भ्रमणजस्ता कार्यहरूमा खर्चिएको छ ?	☐कोषको रकम क्रमशः साधारण सदस्य, कर्मचारी र पदाधिकारीहरूको शिक्षा-दीक्षामा उपयोग गरिएको छ ☐कोषको रकम क्रमशः पदाधिकारी, कर्मचारी र साधारण सदस्यहरूको शिक्षा-दीक्षामा उपयोग गरिएको छ ☐कोषको रकम मूलतः पदाधिकारी र व्यवस्थापकहरूको औचित्य नखुल्ने खालका भ्रमण आदिमा सकिएको छ ● थप व्यहोरा : …
५९.	समुदायप्रतिको सरोकारको सहकारी सिद्धान्त अनुरूप सहकारी संस्थाले सामुदायिक विकासका कामकुरा गर्दा आर्थिक वर्षको खुद बचत रकमबाट ऐनको दफा ७१ को उपदफा (१) र (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था अन्तर्गत तोकिएको अनुपातमा सामुदायिक विकास कोषमा छुट्ट्याएर सो कोषमा रकमभएको खण्डमा मात्र त्यसबाट खर्च गर्नुपर्नेमा त्यसो नगरी सोझै खर्च लेख्ने गरिएको त छैन ?	☐नियमानुसार कोषको रकमबाट खर्च गर्ने गरिएको छ ☐जथाभावी सोझै खर्च लेख्ने गरिएको छ ● थप व्यहोरा : …
६०.	⊗………तरलता जगेडा कायम गरिएको छ, छैन ? अघिल्लो महिना र त्यसको छ महिनाअघि पर्ने महिनाको मसान्तको जम्मा बचत दायित्वको अनुपातमा तरलता जगेडा पुग्छ, पुग्दैन?	☐पुग्छ ☐पुग्दैन ● थप व्यहोरा : …
६१.	दफा ४१ बमोजिम जाँच गर्दा तहबिलको नगद ठीक-दुरुस्त भेटिन्छ, भेटिँदैन ? काउन्टर, ढुकुटी र मार्गस्थ नगदसमेतको बिमा गर्ने गरिएको छ, छैन ?	● तहबिल मौज्दात ठीक-दुरुस्त ☐भेटियो ☐भेटिएन ● काउन्टर, ढुकुटी र मार्गस्थ नगदसमेतको बिमा गर्ने गरिएको ☐छ,☐छैन ● थप व्यहोरा : …

⊗ पहिलो संशोधनद्वारा हटाइएको ।

६२.	दैनिक कारोबार बन्दगर्दाका बखत सहकारी संस्थामा मौज्दात रहेको नगद दामकाम गर्ने सम्बन्धित कर्मचारी र व्यवस्थापकले प्रमाणित गरी ढुकुटीमा राख्ने, कारोबारका लागि नगद आवश्यक पर्दा खण्ड-खण्डमा ढुकुटीबाट झिक्ने, नगद राखनधरन वा निकासी गर्दा विधिवत् बरबुझारथ गर्ने, ढुकुटीको मूल र सहायक साँचो जवाफदेहिता किटानी एवं भर्पाई गरी दुई जनाको जिम्मामा राख्ने, समय-समयमा ढुकुटीको नगदको भौतिक परीक्षण गर्ने लगायत नगद संरक्षणका आधारभूत उपायहरू अपनाइएका छन्, छैनन् ?	☐छन् ☐छैनन् ● कैफियतको व्यहोरा : …
६३.	विद्युतीय उपयोग कार्यक्रमणिका (एप्लिकेसन सफ्टवेयर) दफा २५ अन्तर्गतका निर्धारक अनुरूप बनेको वा परिवर्धन भएको हो, होइन? साथै निर्धारक अनुरूप अद्यावधिक रूपमा कार्यक्रमणिका छ, छैन ? भन्ने सम्बन्धमा अन्य कुराका अतिरिक्त दैवी छनौट विधिबाट छानिएका ५-७ जना ऋणी सदस्यको ऋणको साउँ, ब्याजको हिसाब अलग्गै गणना गरी हेर्दा कार्यक्रमणिकाको गणनासँग मेल खान्छ, खाँदैन ?	● निर्धारक अनुरूप बनेको वा परिवर्धन गरिएको ☐छ ☐छैन ● छानिएका ऋणी सदस्यको साउँ, ब्याजको गणना ☐मेल खान्छ ☐मेल खाँदैन ● कैफियतको व्यहोरा : …
६४.	विद्युतीय माध्यमबाट सेवा सञ्चालन गरिएको भएदफा २६ बमोजिम नियामक निकायको स्वीकृति लिइएको हो, होइन? साथै स्वीकृतिका शर्त-बन्देज अनुरूप सेवा सञ्चालन भइरहेको छ, छैन ?	● स्वीकृतिलिइएको ☐छ ☐ छैन ● सेवा सञ्चालनमा स्वीकृतिका शर्त-बन्देजको पालना गरिएको ☐छ ☐ छैन ● कैफियतको व्यहोरा : …
६५.	कारोबारको हरहिसाब दिनदिनै अद्यावधिक राख्ने, नियमित रूपमा सम्बन्धित कर्मचारी र व्यवस्थापकले खाताहरू प्रमाणित गर्ने, आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्दा खाताहरू प्रमाणित गर्ने, गराउने काम भइराखेको छ, छैन ?	● हरहिसाब अद्यावधिक☐भइरहेको ☐नभइरहेको ● व्यवस्थापकद्वारा खाताहरू प्रमाणित ☐हुने गरेको ☐नहुने गरेको ● आन्तरिक लेखापरीक्षण भएपछि खाताहरू प्रमाणित ☐हुने गरेको ☐नहुने गरेको ● कैफियतको व्यहोरा : …

६६.	वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याइएका त्रुटि वा बेरुजु सुधार वा फछ्र्यौटका साथै पाँच करोडभन्दा बढी बचत सङ्कलन गरेको सहकारी संस्थाको हकमा लामो फाराम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन (लङ फर्म अडिट रिपोर्ट) मा नियामक निकायलाई प्राप्त टिप्पणीलाई दृष्टिगत गर्दा सहकारी संस्थाबाट तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरूमा कत्तिको ध्यान दिइएको देखिन्छ ?	• तदारुकताका साथ त्रुटि सुधार ☐भइरहेको ☐नभइरहेको • तदारुकताका साथ बेरुजु फछ्र्यौट ☐हुने गरेको ☐नहुने गरेको • लामो फाराम लेखापरीक्षणका नियामक निकायलाई प्राप्त टिप्पणी अनुरूपका तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरू ☐गरेको ☐ केही गरेको ☐ केही पनि नगरेको • थप व्यहोरा : …

खण्ड ङ : वित्तीय मानदण्ड पालनाको जाँच

[सहकारी संस्थाले अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त मानदण्डको पालना गरेर आफ्नो बचतऋण सेवा सुरक्षित रूपमा सञ्चालन गरे, नगरेको पनि अनुगमन टोलीले नै हेर्नुपर्ने हुन्छ । विशेष गरी अनुगमन टोलीले एकीकृत सूचना प्रणालीमै भएको खाकामा तर सोझै सहकारी संस्थाको खाता बहीबाट एक-एक तथ्य लिएर वित्तीय अनुशासनको लेखाजोखा गर्नुका साथै प्रणालीमा चढाइएको सूचनाको तथ्यता समेत जाँच्नुपर्दछ । त्यस सिलसिलामा उपयोगी टिपन यस खण्डमा दिइएको छ ।]

सि. नं.	**सूचक**	सूत्र	**परिसीमा**		
			अपेक्षित		**वास्तविक**
			सामान्य	**विस्तारित**	
६७.	ऋण हानि व्यवस्था (लोन लस प्रोभिजन (पी१)	जम्मा व्यवस्था गरेको रकम / १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण	१००	>९०	… … …
६८.	ऋण हानि खुद व्यवस्था (नेट लोन लस प्रोभिजन पी२)	(जम्मा व्यवस्था गरेको रकम – १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण) / १२ महिना घटी भाखा नाघेको ऋण	३५	>३०	… … …
६९	असल ऋणको लागि जोखिम व्यवस्था (गुड लोन प्रोभिजन -पी २ एक्स)	जम्मा असल ऋणको रकम / जम्मा व्यवस्था गरेको रकम	१००	१००	

७०.	खुद ऋण र कुल सम्पत्ति अनुपात (नेट लोन अपन टोटल एसेट्स (इ १)	[जम्मा लगानीमा रहेको ऋण – जम्मा (गर्नुपर्ने) ऋण हानि व्यवस्था] / कुल सम्पत्ति	७०-८०	६०-९०	... ...
७१.	कुल बचत दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (सेभिङ्स डिपोजिट अपन टोटल एसेट्स (इ ५)	जम्मा बचत दायित्व / कुल सम्पत्ति	७०-८०	६०-९०	... ...
७२.	ऋण दायित्व र कुल सम्पत्ति अनुपात (एक्स्टरनलक्रेडिट अपन टोटल एसेट्स (इ ६)	जम्मा तिर्नुपर्ने ऋण / कुल सम्पत्ति	<५	<७.५	... ...
७३.	कुल अंसधन र कुल सम्पत्ति अनुपात (मेम्बर सेयर क्यापिटल अपन टोटल एसेट्स (इ७)	कुल अंसधन / कुल सम्पत्ति	१०-२०	७.५-२५	... ...
७४.	कुल संस्थागत पुँजी र कुल सम्पत्ति अनुपात (इन्स्टिच्युस्नल क्यापिटल अपन टोटल एसेट्स (इ८)	कुल संस्थागत पुँजी / कुल सम्पत्ति	>१०	>७.५	... ...
७५.	कुल लगानी र भाखा नाघेको ऋण अनुपात (टोटल लोन डेलिन्क्वेन्सी अपन ग्रस लोन पोर्टफोलियो (ए१)	भाखा नाघेको ऋण / जम्मा लगानीमा रहेको ऋण	≤५	≤७.५	... ...
७६.	कुल सम्पत्ति र नकमाउने सम्पत्तिको अनुपात (ए२)	नकमाउने सम्पत्ति / जम्मा सम्पत्ति	<५	≤५	
७७.	कुल सञ्चालन खर्च र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (टोटल अपेरेटिङ एक्सपेन्सेस अपन एभरेजटोटल एसेट्स (आर९)	ऋण हानि व्यवस्था बाहेकको जम्मा सञ्चालन खर्च / (आरम्भको कुल सम्पत्ति + अन्तको कुल सम्पत्ति)/२	≤५	≤७.५	... ...
७८.	खुद बचत (उबार) र कुल औसत सम्पत्ति अनुपात (नेट इन्कमअपन एभरेज टोटल एसेट्स (आर१२)	खुद वार्षिक बचत (उबार) / (आरम्भको कुल सम्पत्ति + अन्तको कुल सम्पत्ति)/२	≥१०	≥५	... ...
७९.	तरलता जगेडा र बचत दायित्व अनुपात (लिक्विडिटि रिजर्भस् अपन सेभिङ्स डिपोजिट -एल २)	जम्मा तरलता कोष / जम्मा बचत दायित्व	१०	७.५-१५	... ...

८०.	जायजेथा वृद्धिदर (ग्रोथ इन टोटल एसेट्स (एस११)	(हालको कुल सम्पत्ति- अघिल्ले वर्षान्तको कुल सम्पत्ति) ――――― अघिल्लो वर्षान्तको कुल सम्पत्ति	≥ ७.५	≥ ५	… … …
८१.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा सहकारी संस्थाबाट सम्प्रेषित तथ्याङ्क र स्थलगत रूपमा लिइएको तथ्याङ्कमा फरक छ, छैन ?	☐छैन ☐ छ (फरक पर्नाको कारणसमेत) …			
८२.	कुनै सूचकको मान अपेक्षित परिसीमाभित्र पर्दैन भने के सहकारी संस्थाको व्यवस्थापनले तत्सम्बन्धमा कारणहरू पहिल्याएको छ ?	• ☐कारणहरू पहिल्याएको ☐कारणहरूको खोजी नै नगरेको • पहिल्याइएका कारणहरू : – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … …			
८३.	के सहकारी संस्थाको व्यवस्थापनले अपेक्षित परिसीमाभित्र नपर्ने सूचकको मानमा सुधार ल्याउन आवश्यक उपायहरूको अवलम्बन गरेको छ ?	• ☐उपायहरू अपनाएको ☐उपायहरूको मतलब नै नगरेको • अपनाइएकाउपायहरू : – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … …			

खण्ड च : सदस्य केन्द्रीयताको जाँच

[सहकारी संस्था सदस्य-केन्द्रित सङ्गठन हो । सदस्य-केन्द्रित सङ्गठनमा सदस्यहरूको स्वामित्व हुन्छ, सदस्यहरूसँग अधिकार हुन्छन् र आफ्ना अधिकारको प्रयोग गर्ने कार्यविधिहरू पनि सदस्यहरूसँगै हुन्छन् । जहाँ साधारण सदस्यहरू आफ्नो संस्थाले के ?किन? र कसरी गर्ने ?भन्ने प्रश्नहरूमा बेरबेरै जुटेर विचार-विमर्श गरिरहेका हुन्छन् त्यहाँउनीहरूको प्रतिभाको उपयोगसँगै सशक्तीकरण हुन्छ, नीति-निर्देशन न्यायसङ्गत हुन्छन् र विचलनहरूमा नित्य खबरदारी समेत पुग्दछ । सघन अनुगमनका क्रममा दिइएको संस्थामा सशक्तीकरणको सर्त सहकारी लोकतन्त्र के-कति

मात्रामा प्रचलित छ ? संस्थाको औचित्यको प्रतीक साधारण सदस्यहरूको अपनत्व के-कस्तो रूपमा छ ? र साथै सदस्यको जीवनलाई संस्थाले के-कसरी छोएको छ ?भन्ने प्रश्नहरू त्यत्तिकै अहम् हुन्छन् । आफ्नो हैसियतमा संस्था बनाउने, आफ्नो हिसाबमा संस्था चलाउने र आफ्नो हितमा संस्थाका सेवाहरूको उपयोग गर्ने, सदस्य केन्द्रीयताका तीनोटै आयाममा अनुगमन टोलीले ध्यान दिनुपर्दछ ।]

सि. नं.	सूचक	सूत्र	परिसीमा			द्रष्टव्य
			अपेक्षित		वास्तविक	
			सामान्य	विस्तारित		
८४.	**संस्थापकीय सरोकार**	**सदस्यको पुँजी रु.+नियमित बचत रु.** ――― जम्मा पुँजी रु. (सदस्यको पुँजी रु. +जम्मा बचत रु. +तिर्नुपर्ने ऋण रु.) + तटस्थ स्रोत संयोग बिन्दु समायोजन अङ्क रु.	>६०	>४५		• सदस्यको पुँजी रु. = अंसधन रु. + जगेडा कोष रु. + घाटापूर्ति कोष रु. • तटस्थ स्रोत संयोग बिन्दु समायोजन अङ्क=सदस्यको पुँजी जम्मा बचतको ३५% बराबर नपुगेको भए नपुगे जति अङ्क
८५.	**सञ्चालकीय सक्रियता**	वर्षमा सदस्य बैठक (साधारण सभा+विशेष साधारण सभा+विस्तारित मञ्च) मा उपस्थित सदस्य ――― {(वर्षारम्भका जम्मा सदस्य ं वर्षान्तका जम्मा सदस्य)/२}×६ वा (वर्षमा सदस्य बैठकमा उपस्थित सदस्य) मा जसको सङ्ख्या बढी हुन्छ सो	>६०	>४५		
८६.	**संरक्षकीय सम्बन्धन**					
८६.क	**उत्पादक संस्था**	सदस्यहरूसँगको वार्षिक खरिद रु. ――― जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक खरिद रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या) मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५		नेपाल जीवनस्तर मापन सर्वेक्षणमा प्रयुक्त गरिबी-रेखाको प्रतिव्यक्ति वार्षिक आम्दानीलाई परिवारको औसत आकारले गुना गरेर सदस्यको पारिवारिक निर्वाहका लागि आवश्यक बिक्री बराबर संस्थाको वार्षिक खरिदको न्यूनतम रकम कायम गर्दा तदनुसार सूत्रको रु. ९३,९९३ को अङ्कमा समायोजन गर्दै जानुपर्ने
८६.ख	उपभोक्ता संस्था - वित्तीय सेवा	वर्षभरि कम्तीमा एकपल्ट ऋण प्राप्त गर्ने सदस्य सङ्ख्या ――― (वर्षारम्भका जम्मा सदस्य सङ्ख्या+ वर्षान्तक ाजम्मा सदस्य सङ्ख्या)/२	>६०	>४५		कुनै सदस्यले वर्षमा एकपल्ट लिएको ऋण चुक्ता गरी पुनः ऋण लिएको भए पनि गन्ती एक जनाकै हुनुपर्ने

८६.ग	उपभोक्ता संस्था - आधारभूत निर्वाह	सदस्यलाई वार्षिक बिक्री रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक बिक्री रु. वा(रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या)/५ मा जुन बढी हुन्छ	>६०	>४५		आधारभूत आवश्यकताका पाँच शीर्षक – गाँस (Food), बास (Shelter), कपास (Clothing), शिक्षा (Education) र ओखतीमूलो (Medicine) लाई आधारभूत निर्वाह र परिपूरक निर्वाह गरी दुई उपशीर्षकमा छुट्टयाइएर उपभोग खर्चको पाँच खण्डको एक खण्ड आधारभूत निर्वाह तर्फ र दश खण्डको एक खण्ड परिपूरक निर्वाहतर्फ राखी गणना गर्नुपर्ने
८६.घ	उपभोक्ता संस्था - परिपूरक निर्वाह	सदस्यलाई वार्षिक विक्री रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक विक्री रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या)/१० मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५		
८६.ङ	श्रमिक संस्था	सदस्यलाई वार्षिक पारिश्रमिक भुक्तानी रु. जम्मा सदस्यतर्फी वार्षिक पारिश्रमिक रु. वा (रु. ९३,९९३ × सदस्य सङ्ख्या) मा जुन बढी हुन्छ सो	>६०	>४५		
८६.च	बहुउद्देश्यीय संस्था	(८४.क) + (८४.ख) वा (८४.ग) वा (८४.घ) मा जुनको मान बढी हुन्छ सो + (८४.ङ) ३	>६०	>४५		गणना प्रयोजनार्थ ३.क मा जम्मा उत्पादक सदस्यको सङ्ख्या, ३.ख मा जम्मा बचतकर्ता सदस्यको सङ्ख्या, ३.ग वा ३.घ मा जम्मा आम उपभोक्ता सदस्य सङ्ख्या र ३.ङ मा जम्म ाश्रमिक सदस्य सङ्ख्या सम्झनुपर्ने तर एक जना सदस्यको एकैतिर मात्र गणना गरिएको हुनुपर्ने
८७. **सूचकाङ्क**		तीनोटै सूचकहरू को जम्मा (८२+ ८३+ ८४) ३	>६०	>४५		< ३० : अनिश्चित ३०-४४ : साधारण ४५-५९ : मध्यम ६०-७४ : उत्तम ≥७५ : अत्युत्तम

सि. नं.	सरोकार	टिपोट
८८.	प्रकृतिगत रूपमा हाल सहकारी संस्थाबाट के-कस्ता सेवाहरू सञ्चालित छन् ?	• … … … … … … … … … … … … • … … … … … … … … … … … … • … … … … … … … … … … … … • … … … … … … … … … … … … • … … … … … … … … … … … …

८९.	सहकारी संस्थाले हालप्रदान गरिरहेका सेवाहरू संस्थाको मूलभूत उद्देश्य र आम सदस्यको आवश्यकतासँग मेल खाने हुन् कि व्यावसायिक उद्देश्यले मात्र चलाइएका हुन् ? खास सेवा सञ्चालन गर्न विधिवत् लिनुपर्ने स्वीकृति लिइएको छ, छैन ?	• सेवाहरू संस्थाको मूलभूत उद्देश्य र सदस्यको आवश्यकतासँग☐मिल्दा छन् ☐ संस्थाको फाइदा हेरेर मात्र चलाइएका छन् • लिनुपर्ने स्वीकृति लिइएको ☐छ ☐छैन • थप व्यहोरा : …
९०.	साधारण सभाको प्रभावकारिताको स्तर के-कस्तो छ ? ऐनको दफा ३८ को विशेष गरी खण्ड (क) वार्षिक कार्यक्रमतथा बजेटको स्वीकृति, (च) आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने कार्य, (झ) पारिश्रमिक लगायतका सुविधाको निर्धारण, (ञ) बाह्य दायित्व स्वीकार र (ट) सदस्यको दायित्व मिनाहाका साथै अन्यत्र वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम साधारण सभाले गर्ने गरी निर्धारित कार्यहरू विधिवत् साधारण सभाबाटै सम्पादनभएका छन् कि अन्यथा गर्ने गरिएको छ ?	• रचनात्मक प्रस्तावमा छलफल गर्न समेत विशेष साधारण सभा बस्ने ☐गरेको ☐नगरेको • पछिल्ला निर्वाचनहरू ☐समयमै भएको ☐समय नाघी भएको ☐अद्यापिनभएको • लेखापरीक्षकको नियुक्तिका साथै पारिश्रमिक तोक्ने कार्य साधारण सभाबाटै ☐भएको ☐नभएको • साधारण सभाबाट हुनुपर्ने अन्य कामकुरा साधारण सभाबाटै ☐हुने गरेको ☐साधारण सभाले अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने वा पछि अनुमोदन गर्ने चलनसमेत रहेको ☐सञ्चालक समितिले नै पनि कतिपय कामकुरा टुङ्ग्याउने गरेको • थप व्यहोरा : …
९१.	साधारण सभाको बैठकको निर्णय बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्ति, उपस्थित सञ्चालकहरूका साथै सञ्चालक समितिको कुल सदस्य सङ्ख्याभन्दा कम्तीमा एक जना बढी हुने गरी बैठकले उपस्थित साधारण सदस्यहरू मध्येबाट चुनेका सदस्यहरूले प्रत्येक पानामा सहीछाप गरी प्रमाणित गर्ने गरे, नगरेको ?	☐गरेको ☐नगरेको • थप व्यहोरा : …

९२.	एकैपल्ट साधारण सभा बस्न नसक्ने सदस्य सङ्ख्या भएको सहकारी संस्था भए ऐनको दफा ४० को उपदफा (५) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था प्रभावकारी रूपमालागू गरिएको छ, छैन ?	☐सदस्य सङ्ख्यात्यति धेरै छैन ☐सदस्य सङ्ख्या धेरै नै छ र पायक-पायकमा साधारण सभा राख्ने समुचित व्यवस्था पनि गरिएको छ ☐सदस्य सङ्ख्या निकै छ तर पायक-पायकमा साधारण सभा राख्ने कुनै समुचित व्यवस्था गरिएको छैन • थप व्यहोरा : …
९३.	जम्मा सदस्य हेरी महिला र विपन्न पङ्क्तिको सदस्यता के-कस्तो देखिन्छ ?	• महिला सदस्य : … … … जना (… %) • विपन्न वर्गका महिला वा पुरुष सदस्य : … … … जना (… %) • थप व्यहोरा : …
९४.	सदस्यहरू आफ्नो संस्थामा स्वयम् उपस्थित भएर काम-कारोबार गर्नुपर्नेमा बजार प्रतिनिधि राखेर बचत उठाउने जस्तो सहकारी संस्थाका लागि नसुहाउँदो चलन छ, छैन ?	☐नभएको ☐हाल भएको तर छिट्टै नराख्ने सोचाइ रहेको ☐हाल भएको र नराख्ने सोचाइ पनि नरहेको • थप व्यहोरा : …
९५.	दफा २४ को शर्तविपरीत 'कमिसन एजेन्ट' राखी वा कसैलाई कमिसन जस्तै गरी पारितोषिक दिएर सेयर, बचत वा अन्य रकम सङ्कलन गरिएको छ, छैन ?	☐छैन ☐छ (सम्पूर्ण जानकारी समेत) …
९६.	सदस्यहरूमा संस्थापक, कारोबारी र साधारण भनी अथवा संस्थातर्फ र लघुवित्ततर्फ गरी गैरसहकारी तबरले छुट्ट्याउने वाचिनाउने चलन छ, छैन ?	☐छैन ☐छ (विस्तृति समेत) …

९७.	सेवा उपयोगकर्तालाई कृत्रिम छेकबारविना सदस्यता प्रदान गर्नुपर्ने तर सेवा अनुपयोगकर्तालाई गर्न नहुने खुला सदस्यता वा उपयोगकर्ताको स्वामित्वको सहकारी सिद्धान्तको पालना गरिएको छ, छैन ?	• रु. १०० को एक कित्ता सेयर खरिद गरेर जुनसुकै वास्तविक (बोनाफाइड) सेवा उपयोगकर्ताले निर्बाध सदस्यताप्राप्त☐गर्न सक्ने र गरेको पनि पुष्टि हुन्छ ☐गर्न सक्ने भनिएतापनि गरेको पुष्टि हुँदैन ☐प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा विपन्न आवेदकलाई कृत्रिम छेकबार देखिन्छ • सेवाउपयोग नगरी लगानीमा प्रतिफल खोज्ने खालका व्यक्ति समेतलाई सदस्यता खुला☐छ ☐छैन ☐तत्सम्बन्धमा कुनै नीति छैन • थप व्यहोरा : ... ...
९८.	के सहकारी संस्थाका गतिविधिहरूमा साधारण सदस्यहरूको सहभागितालाई बढवा दिन नेतृत्व पङ्क्तिले कुनै प्रयास गरेको छ ?	• ☐प्रयास गरेको ☐प्रयास नगरेको ☐ छलफल चलिरहेको • प्रयासका उदाहरणहरू : – ... ... – ... ... – ... ...
९९.	संस्थामा विपन्नवर्गको सदस्यता न्यून भएकोमा बढाउने पट्टि कुनै सकारात्मक कार्य भएको छ, छैन ?	• ☐सकारात्मक कार्य भएको ☐ सकारात्मक कार्य नभएको ☐ छलफल चलिरहेको • सकारात्मक कार्यका उदाहरणहरू : – ... ... – ... ... – ... ...

खण्ड छ : विधिसम्मत सुधार पहलको जाँच

[विशेष गरी बृहत् कार्यक्षेत्रमा बचतऋणको कारोबार गर्ने कतिपय संस्थामा सहकारिताका आधारभूत स्व-नियमनकारी विधिविधाको बेवास्ता गर्दै वित्तीयबजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न खोज्ने प्रवृत्तिले गर्दा सुशासनको समस्या देखिएको छ । विगतमा सहकारी कानुनमा प्रस्ट रूपमा 'गर्न नहुने' नभनिएको भन्ने आधारले पनि त्यस्तो प्रवृत्तिलाई बढवा मिलेको तर हुँदै आएको काम-कारोबारमा एक्कासि रोक लगाउँदाथप जटिलता उत्पन्नहुन सक्ने सम्भावनासमेतको विचारबाट ऐनमा नशिचत समयभित्र क्रमशः सुधार गर्ने दृष्टिकोणसहित आवश्यक सुशासकीय निर्धारकहरूको व्यवस्था भएको छ । अनुगमन गरिएको सहकारी संस्थाको साबिकको कार्यव्यवस्थामा गर्नुपर्ने सुधारको क्रम कानुनतःदिइएको समयसीमासम्म पूरा गरिसक्ने गरी जो-चाहिने पहल लिइएको छ भन्ने यकिन गर्नाका लागि अनुगमन टोलीले खास गरी हेर्नुपर्ने पक्षहरू यस खण्डमा दिइएका छन् ।]

सि. नं.	बुँदा	टिपोट
१००.	ऐनको दफा १८ को उपदफा (५) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिमको कार्यसञ्चालन प्रतिवेदन पेस गरिएको छ, छैन? कार्यसञ्चालन प्रतिवेदन पेस गरिएकोमा ऐनको सोही दफाको उपदफा (६) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम कार्यक्षेत्र पुन:निर्धारण गर्न निर्देशन दिइएको भए ऐनको सोही दफाको उपदफा (७) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र कार्यक्षेत्र पुनः निर्धारण गरिएको वा गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइएको छ, छैन ?	● कार्यसञ्चालन प्रतिवेदन पेस गरिएको ☐छ ☐छैन ● कार्यक्षेत्र पुन:निर्धारणका लागि निर्देशन प्राप्त भएको ☐छ ☐छैन ● निर्देशनबमोजिम कानुनतः प्राप्त म्यादभित्र कार्यक्षेत्र पुन:निर्धारण गरिएको ☐छ ☐प्रक्रिया अघि बढाइएको छ ☐केही पनि गरिएको छैन ● नगर्नाको कारण : …
१०१.	ऐनको दफा ३० को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम बाहेकका कृत्रिम व्यक्ति संस्थाको सदस्य भए, नभएको र भएको खण्डमा ऐनको दफा ३२ को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम सदस्यता अन्त्य गरे, नगरेको वा गर्ने व्यवस्था मिलाए, नमिलाएको के-कस्तो छ ?	● कृत्रिमव्यक्ति संस्थाको सदस्य ☐नभएको ☐कानुननः हुन सक्ने कृत्रिमव्यक्ति मात्र सदस्य भएको ☐कानुनन :हुननसक्ने कृत्रिमव् यक्ति पनि सदस्य भएको तर अन्त्य गरिसकिएको ☐कानुननः हुन नसक्ने कृत्रिम व्यक्ति पनि सदस्य रहिरहेको ● कानुननः हुन नसक्ने तर अद्यापि रहिरहेको कृत्रिम व्यक्तिको सदस्यता दिइएको म्यादभित्रै अन्त्य गर्न आवश्यकव् यवस्था☐मिलाएको ☐नमिलाएको ☐म्याद गुज्रिसकेको ● थप विस्तृति : …

१०२.	ऐनको दफा ३२ को उपदफा (१) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिम अर्को संस्थासँग दोहोरो परेका सदस्यहरूको सदस्यता अन्त्य गरिएको वा तोकिएको म्यादभित्रअन्त्य गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ, छैन ?	☐दोहोरो सदस्यता नभएको ☐… … … जनाको दोहोरो परेको तर अन्त्य गरिसकिएको ☐… … … जनाको दोहोरो परेको, … … … जनाको अन्त्य गरिसकिएको र अरूको पनिअन्त्य गर्ने प्रक्रिया चलेको ● … … … जनाको दोहोरो परेको र कानुननः प्राप्त म्यादभित्रै अन्त्य गर्न आवश्यक व्यवस्था☐मिलाएको ☐नमिलाएको ☐म्याद गुज्रिसकेको ● थप विस्तृति : …
१०३.	बहुउद्देश्यीय वा विषयगत रूपमा दर्ता भई बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्दै आएको संस्थाभए ऐनको दफा ५० को उपदफा (२) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्था बमोजिम बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लिखित मुख्य कारोबार गर्नुपर्नेमा गरिएको वा निर्धारित म्यादभित्र गरिसक्ने लक्ष्यले विश्वसनीय कार्ययोजना बनाएर नियामक निकायमा पेस गरी तदनुसारका कार्यहरू गरिँदै छन्, छैनन् ?	☐बचतऋणको मुख्य कारोबार नभएको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको तर नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लिखित मुख्य कारोबार गरिसकेको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको तर कानुनतः निर्धारित म्यादभित्रै नहुने गरी दर्ता हुँदाका बखतमा उल्लिखित मुख्य कारोबार गर्ने लक्ष्यसहितको कार्ययोजना नियामक निकायमा पेस गरी कार्य गरिरहेको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएतापनि हालसम्म बेवास्ता गरी बसेको ☐बचतऋणको मुख्य कारोबार भएको र कानुनतः प्रदत्त म्याद समेत गुज्रिसकेको ● थप विस्तृति : …

१०४.	ऐनको दफा ४१ को उपदफा (४) वा प्रादेशिक वा स्थानीय कानुनको व्यवस्थाबमोजिमको सीमाभन्दा बढीको वार्षिक कारोबार गर्ने संस्था भए सञ्चालक नै कर्मचारी भए, नभएको के छ ?	● सीमा बढीको कारोबार ☐नभएको ☐भएको ● सञ्चालक नै कर्मचारी ☐नभएको ☐भएको तर कानुनी व्यवस्थापछि अन्त्य गरिसकिएको ☐भएको तर कानुनतः दिइएको म्यादभित्रै अन्त्य गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको ☐कानुनतः प्रदत्त म्याद गुज्रिसक्दा समेत रहिरहेको ● थप विस्तृति : …
१०५.	सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी सङ्घसंस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ का व्यवस्थाहरूको प्रभावकारी ढङ्गले पालना गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● पालना गरिएका व्यवस्थाहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगरिएका व्यवस्थाहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगर्नाको कारण : …
१०६.	एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा गर्नुपर्ने दाखिलाहरूका साथै नियामक निकायमा पठाउनुपर्ने प्रतिवेदन र कागजातहरू नियमित रूपमा पठाउने गरिएको छ, छैन ?	☐छ ☐छैन ● नगर्नाको कारण : …

१०७.	अघिल्लो निरीक्षण वा सघन अनुगमनपछि दिइएका निर्देशनहरू कुन-कुन पालना भएका छन् र कुन-कुन पालना भएका छैनन् ? कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन गर्नू भनी निर्देशन दिइएकोमा कार्ययोजना बनाइएको छ, छैन ? निर्देशनको पालना गर्नमा उदासीन रहेको भए त्यसको कारण के हो ?	☐छ ☐छैन ● पालना गरिएका निर्देशनहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगरिएका निर्देशनहरू – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … – … … … … … … … … … … … … ● पालना नगर्नाको कारण : …
१०८.	सहकारी संस्थाले कुनै कदर-पत्र, पुरस्कार आदि प्राप्त गरेको वा सहकारी संस्था उपर कुनै नसिहत, जरिवाना आदि उपचारात्मक कारवाही भएको छ, छैन ?	● प्रोत्साहन पाएको ☐छ ☐छैन ● नसिहत पाएको वा जरिवाना भएको ☐छैन ☐छ ● थप व्यहोरा : …

अनुगमन टोलीले माग गर्नुपर्ने कागजात

☐ सहकारी संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्रको [सक्कल हेरी] छायाँप्रति

☐सहकारी संस्थाको विनियम (संशोधनहरू समेत) को [सक्कल हेरी] छायाँप्रति

☐सदस्यता लिने दरखास्त, ऋण मागपत्र र बचत खाता खोल्ने निवेदनका ढाँचाहरू

☐ पछिल्लो वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको छायाँप्रति

☐ लेखा सुपरिवेक्षण समितिको चौमासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदनको प्रति

☐ सञ्चालक समितिको वार्षिक प्रतिवेदनको प्रति

☐अनुगमन गर्दाको दिनको व्यवस्थापकबाट प्रमाणित नगदी बहीको उतार

☐आगमन गर्दाको अघिल्लो दिनको व्यवस्थापकबाट प्रमाणित हिसाब परीक्षा सूची (ट्रायल ब्यालेन्स)

☐अघिल्लो खाताबन्दीको उबार/नोक्सानखाता ('प्रोफिट' एन्ड लस एकाउन्ट) वा आय विवरण (इन्कम स्टेटमेन्ट)

☐अघिल्लो खाताबन्दीको वासलात

☐लगानीमा रहेको ऋणको अद्यावधिक वर्गीकरण (भाखा ननाघेको र १२ महिना भन्दाकम बेसी छुट्टिने गरी भाखा नाघेको) का साथै ऋण हानिव्यवस्थाको व्यवस्थापकबाट प्रमाणित विवरण

☐ सान्दर्भिक अवधिका साधारण सभा, सञ्चालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति, ऋण उपसमिति र कर्मचारी बैठकका निर्णय किताप (माइन्युट) को [सक्कल हेरी] छायाँप्रति

☐आन्तरिक कार्यविधिहरूको प्रति

☐सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी सङ्घसंस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ का पालनाका सिलसिलामा सहकारी संस्थाले पारित गरेका आन्तरिक नीति र आन्तरिक कार्यविधिका साथै प्रयोगमा ल्याइएका सदस्यको पहिचान लगायतसँग सम्बन्धित खाली फारामहरू

☐कर चुक्ता प्रमाणपत्र

☐ ढुकुटी, काउन्टर र मार्गस्थ नगदको बिमाका कागजातको छायाँप्रति

☐बहालवाला सञ्चालकहरूले लिएको ऋणको प्रमाणित फिरिस्त

☐ सहकारी संस्थाको बैङ्क वा अन्यत्रका खाताको विवरण

☐सहकारी संस्थाको परिचयात्मक पर्चा, मुखपत्र, अध्ययन प्रतिवेदन लगायतका प्रकाशनहरू

☐प्रमाणित जिन्सी विवरणको [सक्कल हेरी] छायाँप्रति

☐ स्थलगत जाँचका सिलसिलामा सहकारी संस्थाको काम-कारोबारको सम्पुष्टि गर्न आवश्यक देखिएका अन्य प्रमाणित विवरण वा कागतपत्रका [सक्कल हेरी] छायाँप्रति ।

अनुसूची -१४

बचतऋण सहकारी संस्थाको प्रारम्भिक निरीक्षण वा अनुगमन टिपनको ढाँचा

(दफा ५५ सँग सम्बन्धित)

सहकारी संस्थाको नाम, ठेगाना : ... ..., ...

प्रतिक्रिया बैठकको मिति : ... ... /... / ... स्थान : ... ...

सहकारी संस्थातर्फको जम्मा उपस्थिति : ... ... जना (कर्मचारी ... , सञ्चालक ... , लेखा सुपरिवेक्षण समिति संयोजक/सदस्य ... , ऋण उपसमिति संयोजक/सदस्य ... , सल्लाहकार समिति संयोजक/सदस्य ..., अन्य ...)

सि. नं.	जाँच-सूचीको बुँदा नं.	टोलीकातर्फबाट		कैफियतमा संस्थागत प्रतिक्रिया	बैठकमा कुनै निचोरमा पुगिएको भए व्यहोरा
		जनाइएको सकारात्मक कामकुराको व्यहोरा	तलब गरिएको कैफियतको व्यहोरा		
१.					
२.					
३.					
४.					
५.					
६.					
७.					
८.					
९.					
१०.					
११.					
१२.					

<u>निरीक्षण टोलीका संयोजकको</u> <u>सहकारी संस्थातर्फका मुख्य प्रतिनिधिको</u>

दस्तखत : दस्तखत :

नाम : ... ... नाम : ... ...

अन्य सदस्यहरूको दस्तखत : अन्य सहभागीहरूको दस्तखत :

अनुसूची -१५
बचतऋण सहकारी संस्थाको निरीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा
(दफा ५७ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति : ... ... /.../...

श्रीमान् रजिष्ट्रारज्यू/... ... ... ज्यू !

सहकारी विभाग/... ... ...

... ..., ... ।

विषय : निरीक्षण प्रतिवेदन ।

मिति ... ... /... /... को भ्रमण आदेशानुसार निर्धारित जाँच-सूचीका आधारमा मिति... ... ... /... /... देखि ... ... /... /... सम्म ... ..., ... स्थित श्री ... ... सहकारी संस्थाको स्थलगत निरीक्षण कार्य सम्पन्न गरी सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालनका सम्बन्धमा व्यवस्थापनमा संलग्न व्यक्तिहरूबाट प्राप्त जानकारी एवं पेस भएको अभिलेखका तथ्यहरूका आधारमा देखिएबमोजिमको अवस्था र भए, गरेको व्यहोरा तपसिलमा खुलाएर यो प्रतिवेदन पेस गरको छु /गरेका छौं ।

तपसिल

खण्ड क : सहकारी संस्थाको प्रारम्भिकजानकारी

सि. नं.	विवरण		कैफियत
१.	नाम, ठेगाना	... ...	
२.	दर्ता नं. र मिति	... ... /... ... /... ...	
३.	दर्ता गर्ने कार्यालय	... ...	
४.	विषयगतवर्गीकरण	☐बचतऋण☐बहुउद्देश्यीय☐अन्य (खुलाउने ... ...)	
५.	सदस्य सङ्ख्या	जम्मा : ... ... महिला : ... ... पुरुष :	

६.	कार्यक्षेत्र	… …		
७.	शाखा वा सेवा केन्द्र	☐नभएको ☐भएको (जम्मा : … … …; स्थान : … … … … …, … … … … …, … … … … …)		
८.	निरीक्षण गर्दाका प्राथमिक वित्तीय तथ्याङ्क	• जम्मा बचत दायित्व	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा सेयर पुँजी	रु. … … … … … … …	
		• जगेडा कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		• सञ्चित घाटा भएजम्मा रकम	रु. … … … … … … …	
		• घाटापूर्ति कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		• जम्मालगानीमा रहेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• १२ महिनाभन्दा कम भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• ऋण हानिका लागि जम्मा व्यवस्था	रु. … … … … … … …	
		• तिर्नुपर्ने जम्मा ऋण दायित्व	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा सम्पत्ति	रु. … … … … … … …	
		• पछिल्लो आ.व.को खुद बचत (घाटा) को रकम	रु. … … … … … … …	

९.	कर्मचारी सङ्ख्या	जम्मा : … … अधिकृत स्तर … … सहायक स्तर … … सहयोगी स्तर … … अन्य (खुलाउने … … … … … … …)	
१०.	एकीकृत सूचना प्रणालीमा प्रतिवेदन	☐नियमित☐अनियमित☐अङ्गीकृत नैनभएको	
११.	पूर्ण तथा व्यावसायिक संस्था विकास कार्यक्रम (प्रोवेसन) वा त्यस्तै अन्य प्रमाणीकरणमा भर्ना	☐नभएको ☐भएको (विस्तृति समेत) …	
१२.	व्यवस्थापकको नाम, सम्पर्क	• नाम : … … … … … … … • सम्पर्क नम्बर : … … … … …	

खण्ड ख : दर्ता अनुमति पालनाको लेखाजोखा

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो निरीक्षण वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनोटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	निरीक्षण टोलीको सिफारिस
… …	… …	… …

खण्ड ग : सञ्चालन पद्धति स्थापनाको लेखाजोखा

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो निरीक्षण वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनोटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	निरीक्षण टोलीको सिफारिस
… …	… …	… …

खण्ड घ : खाताबहीको अद्यावधीकरण

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो निरीक्षण वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनोटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	निरीक्षण टोलीको सिफारिस
… …	… …	… …

खण्ड ङ : सदस्य सेवाको स्तराङ्कन

हाल प्रदान गरिएका सेवाहरू	आम सदस्यहरूको अवस्था, आवश्यकता र प्राथमिकताका दृष्टिले सेवाहरूको सदस्य सापेक्षताका साथै सेवाप्रवाहमा देखिएको असङ्गति	सेवाहरूलाई सदस्य सापेक्ष तुल्याउन र असङ्गति हटाउन अपनाउनुपर्ने उपायविशेषका सुझाव
… …	… …	… …

खण्ड च : नगदी कारोबारमा नियन्त्रण

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो निरीक्षण वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनोटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	निरीक्षण टोलीको सिफारिस
… …	… …	… …

खण्ड छ : निर्देशन कार्यान्वयन प्रगति

पालना गरिएका वा उल्लेखनीय प्रयास गरिएका मुख्य निर्देशनहरू	पालना वा उल्लेखनीय प्रयास समेत नगरिएका मुख्य निर्देशनहरू	निरीक्षण टोलीको सिफारिस
… …	… …	… …

खण्ड ज : सहकारी संस्था विशेषका सरोकार

मुख्य सरोकारहरू	गरिएको सम्बोधन वा उल्लेखनीय सम्बोधन प्रयासको व्यहोरा	निरीक्षण टोलीको सिफारिस
… …	… …	… …

खण्ड झ : निष्कर्ष

समुच्चा टिप्पणी

… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …

समुच्चा सिफारिस

☐कदर स्वरूप पत्र दिन

☐खण्डगत सिफारिस अनुसारको निर्देशन पठाउन

☐छलफलमा बोलाएर खण्डगत सिफारिसअनुसारको निर्देशन दिन

☐सघन अनुगमन गर्न

☐शीघ्र सुधारात्मक कारबाई सूचीमा राख्न

☐अनुसन्धानका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउन

☐उल्लङ्घनकर्तालाई जरिबाना गर्न

☐सहकारी संस्थालाई समस्याग्रस्त घोषणा गर्न

☐सहकारी संस्थाको दर्ता खारेज गर्न

☐अन्य (खुलाउने) ... ...

समुच्चासिफारिस गर्दा लिइएका आधारहरू

... ...	... ...	... ...
... ...	... ...	... ...
... ...	... ...	... ...
... ...	... ...	... ...
... ...	... ...	... ...

संलग्न कागजातहरू

१. स्थलगत जाँच-सूची (खण्ड क बाहेक) को साफी
२. प्रारम्भिक निरीक्षण वाअनुगमन टिपन
३. ... ...
४. ... ...
५. ... ...

प्रतिवेदक

	नाम, थर	पद	दस्तखत
१. संयोजक	... ...	... ...	... ...
२. सदस्य	... ...	... ...	... ...
३. सदस्य	... ...	... ...	... ...

अनुसूची -१६

बचतऋण सहकारी संस्थाको सघन अनुगमन प्रतिवेदनको ढाँचा

(दफा ५८ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति : ... ... /.../...

श्रीमान् रजिष्ट्रारज्यू/... ... ... ज्यू !

सहकारी विभाग/... ... ...

... ..., ... ।

विषय : सघन अनुगमन प्रतिवेदन ।

मिति ... ... /... /... को निर्णयानुसार ... ..., ... स्थित श्री ... ... सहकारी संस्थाको सघन अनुगमन गर्न गठन भएको टोलीमा मिति ... ... /... /... देखि खटिएर निर्धारित जाँच-सूचीका आधारमा मिति... ... ... /... /... देखि ... ... /... /... सम्म स्थलगतकार्य सम्पन्न गरी सहकारी संस्थाको कार्यसञ्चालनका सम्बन्धमा व्यवस्थापनमा संलग्न व्यक्तिहरूबाट प्राप्त जानकारी एवं पेस भएको अभिलेखका तथ्यहरूका आधारमा देखिए बमोजिमको अवस्था र भए, गरेको व्यहोरा तपसिलमा खुलाएर यो प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ ।

<u>तपसिल</u>

खण्ड क : सहकारी संस्थाको प्रारम्भिक जानकारी

सि. नं.	विवरण		कैफियत
१.	नाम, ठेगाना	... ...	
२.	दर्ता नं. र मिति	... ... /... ... /... ...	
३.	दर्ता गर्ने कार्यालय	... ...	
४.	विषयगत वर्गीकरण	☐बचतऋण☐बहुउद्देश्यीय☐अन्य (खुलाउने ... ...)	

५.	सदस्य सङ्ख्या	जम्मा : … … … महिला : … … … पुरुष : … … …	
६.	कार्यक्षेत्र	… …	
७.	शाखा वा सेवा केन्द्र	☐नभएको ☐भएको (जम्मा : … … …; स्थान : … … … … …, … … … … …, … … … … …)	
८.	कर्मचारी सङ्ख्या	जम्मा : … … अधिकृत स्तर … … सहायक स्तर … … सहयोगी स्तर … … अन्य (खुलाउने … … … … … … …)	
९.	एकीकृत सूचना प्रणालीमा प्रतिवेदन	☐नियमित☐अनियमित☐अङ्गीकृत नै नभएको	
१०.	एकीकृत सूचना प्रणाली अनुसारको जोखिमावस्था	☐उच्च☐मध्यम☐न्यून	
११.	दर्ता भएपछि नाम, कार्यक्षेत्र वा उद्देश्यमा परिवर्तन	☐नभएको ☐भएको (व्यहोरासमेत) … … … … … … … … … . … … … … … … … … … . … … … … … … … … … .	
१२.	पछिल्लो १२ वर्षमा सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा परिवर्तन	☐नभएको ☐भएको -नामावली समेत) ● … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … … . ● … … … … … … … … … … ● … … … … … … … … … …	

१३.	पूर्ण तथा व्यावसायिक संस्था विकास कार्यक्रम (प्रोवेसन) वा त्यस्तै अन्य प्रमाणीकरणमा भर्ना	☐नभएको ☐भएको (विस्तृति समेत) …	
१४.	व्यवस्थापकीय नेतृत्व	● नाम : … … … … … … … ● पद नाम : … … … … … ● शैक्षिक योग्यता र विषय : … … … … … … … ● अन्यत्रको अनुभव : … … … … … … … … … ● सहकारिता विषयक तालिम : … … … … … … … ● संस्थाको सदस्य : ☐रहेको ☐नरहेको ● संस्थाको सञ्चालक : ☐रहेको ☐नरहेको ● संस्थामा कार्यरत अवधि : … … … … … ● हालको पदमा कार्यरत अवधि : … … … … … ● सम्पर्क नम्बर : … … … … …	

खण्ड ख : प्राथमिक वित्तीय तथ्याङ्क

१५.	निरीक्षण गर्दाका प्राथमिक वित्तीय तथ्याङ्क	• जम्मा बचत दायित्व	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा सेयर पुँजी	रु. … … … … … … …	
		• जगेडा कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		• सञ्चित घाटा भएजम्मा रकम	रु. … … … … … … …	
		• घाटापूर्ति कोषको रकम	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा लगानीमा रहेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• १२ महिना भन्दा कम भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• १२ महिना बढी भाखा नाघेको ऋण	रु. … … … … … … …	
		• ऋण हानिका लागि जम्मा व्यवस्था	रु. … … … … … … …	
		• तिर्नुपर्ने जम्मा ऋण दायित्व	रु. … … … … … … …	
		• जम्मा सम्पत्ति	रु. … … … … … … …	
		• पछिल्लो आ.व.को खुद बचत (घाटा) को रकम	रु. … … … … … … …	
१६.	तरलता	रु. … … … … … … …		… … %
१७.	पुँजी पर्याप्तता	रु. … … … … … … …		… … %

खण्ड ग : आन्तरिक नियन्त्रणको परिपाटी

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो अनुगमन वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनवटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	अनुगमन टोलीको सिफारिस
... ...	... ...	... ...

खण्ड घ : आर्थिक कारोबारमा नियमितता

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो अनुगमन वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनोटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	अनुगमन टोलीको सिफारिस
... ...	... ...	... ...

खण्ड ङ : लेखापालकीय निर्धारकको अवलम्बन

पाइएका मुख्य कैफियतहरू	अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो अनुगमन वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनोटा बिन्दुमा कैफियत सुधारको क्रम	अनुगमन टोलीको सिफारिस
... ...	... ...	... ...

खण्ड च : वित्तीय मानदण्डको पालना

वित्तीय मानदण्ड		पालना गरिएको मान सीमाङ्कन		पालना नगरिएका मानदण्डमा अभिलेख उपलब्ध भएसम्म ऐन जारी भएको मितिको, अघिल्लो अनुगमन वा आ.व.को अन्त्यको र हालको गरी तीनवटा बिन्दुमा सुधारको क्रम	अनुगमन टोलीको सिफारिस
पालना गरिएका	पालना नगरिएका	सामान्य√	विस्तारित √		
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
.. … …	… … …			… … …	… … …
				… … …	… … …
संस्थागत जोखिम ावस्था	☐उच्च☐मध्यम☐न्यून			अनुगमन टोलीको सिफारिस … … … … … … … … … … … … … … …	

खण्ड छ : सदस्य केन्द्रीयताको स्तराङ्कन

सूचक	परिसीमा				अनुगमन टोलीको सिफारिस
	अपेक्षित		वास्तविक		
	सामान्य	विस्तारित	अघिल्लो अनुगमन वा आ.व.को अन्त्यको, भए	हालको	
संस्थापकीय सरोकार	>६०	>४५	… …	… …	… … … … … … … … …
सञ्चालकीय सक्रियता	>६०	>४५	… …	… …	… … … … … … … … …
संरक्षकीय सम्बन्धन	>६०	>४५	… …	… …	… … … … … … … … …
सूचकाङ्क	>६०	>४५	… …	… …	… … … … … … … … …

हाल प्रदान गरिएका सेवाहरू	आम सदस्यहरूको अवस्था, आवश्यकता र प्राथमिकताका दृष्टिले सेवाहरूको सदस्य सापेक्षताका साथै सेवाप्रवाहमा देखिएको असङ्गति	सेवाहरूलाई सदस्यसापेक्ष तुल्याउन र असङ्गति हटाउन अपनाउनुपर्ने उपाय विशेषका सुझाव
… …	… …	… …

खण्ड ज : विधिसम्मत सुधार पहल

पालना गरिएका वा उल्लेखनीय प्रयास गरिएका मुख्य विधिगत व्यवस्थाहरू	पालना वा उल्लेखनीय प्रयास समेत नगरिएका मुख्य विधिगत व्यवस्थाहरू	अनुगमन टोलीको सिफारिस
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …

खण्ड झ : सहकारी संस्थाविशेषका सरोकार

मुख्य सरोकारहरू	गरिएको सम्बोधन वा उल्लेखनीय सम्बोधन प्रयासको व्यहोरा	अनुगमन टोलीको सिफारिस
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …

खण्ड ञ : निष्कर्ष

समुच्चा टिप्पणी

… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … …

समुच्चासिफारिस

☐कदर स्वरूप पत्र दिन

☐खण्डगत सिफारिसअनुसारको निर्देशन पठाउन

☐छलफलमा बोलाएर खण्डगत सिफारिसअनुसारको निर्देशन दिन

☐शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सूचीमा राख्न

☐अनुसन्धानका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन

☐उल्लङ्घनकर्तालाई जरिवाना गर्न

☐सहकारी संस्थालाई समस्याग्रस्त घोषणा गर्न

☐ सहकारी संस्थाको दर्ता खारेज गर्न

☐ अन्य (खुलाउने) … … … … …

समुच्चासिफारिस गर्दा लिइएका आधारहरू

… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …
… … … … …	… … … … …	… … … … …

संलग्न कागजातहरू

१. स्थलगत जाँच-सूची (खण्ड क बाहेक) को साफी

२. प्रारम्भिक निरीक्षण वा अनुगमन टिपन

३. … … … … … … …

४. … … … … … … …

५. … … … … … … …

प्रतिवेदक

	नाम, थर	पद	दस्तखत
१. संयोजक	… … … … … … …	… … …	… … … … …
२. सदस्य	… … … … … … …	… … …	… … … … …
३. सदस्य	… … … … … … …	… … …	… … … … …
४. सदस्य	… … … … … … …	… … …	… … … … …
५. सदस्य	… … … … … … …	… … …	… … … … …

अनुसूची -१७
बचतऋण सहकारी संस्थाको निरीक्षणपछि नियामक निकायबाट दिइने निर्देशनको ढाँचा
(दफा ६३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति : ... ... /.../...

श्री ... ... सहकारी संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि.

... ..., ... ।

विषय : निर्देशन ।

यस विभाग/कार्यालय/ ... ... बाट त्यस संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि.को मिति... ... ... /... /... देखि ... ... /... /... सम्म निरीक्षण हुँदा सहकारी भावना, मौजुदा कानुनी व्यवस्था र वित्तीय काम-कारोबारमा अपनाउनुपर्ने सर्वमान्य सावधानीजनक मानदण्डहरू समेतका आधारमा √ सुधार योग्य अवस्था एवं अभ्यासहरू √ सर्वथा अस्वीकार्य अवस्था एवं अभ्यासहरू भए, गरेको पाइएकाले सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ९५ को उपदफा (५) /... ... ... बमोजिम तपसिलमा उल्लिखित निर्देशनहरू दिइएको छ । [साथै उच्च जोखिमावस्थालाई दृष्टिगत गरी त्यस संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि.लाई शीघ्र सुधार कारबाईमा सूचीकृत समेत गरिएको व्यहोरा जानकारी गराउँदछु ।] दिइएको समयअगावै सम्पूर्ण निर्देशनहरू कार्यान्वयन गरिसक्ने लक्ष्यले संलग्न ढाँचामा कार्यान्वयन योजना बनाएर सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गरी ... दिनभित्र यस विभाग/कार्यालय/ ... ... मा पेश गर्नु होला । कार्ययोजना अन्तर्गतका कार्यहरूको प्रत्येक ... ... को कार्यान्वयन प्रगति संलग्न ढाँचामा त्यसपछिको ... दिनभित्र यस विभाग/कार्यालय/ ... ... मा पठाउनुपर्नेछ । अन्यथा कानुन बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

दस्तखत : ... ...
नाम : ... ...

पद : ... ...

तपसिल

सि. नं.	नियामक सरोकारको क्षेत्र	निर्देशनको व्यहोरा	कार्यान्वयन गरिसक्नुपर्ने समय	कैफियत
१.	दर्ता अनुमति पालना			
२.				
३.				
४.				
५.				
६.	सञ्चालन पद्धति स्थापना			
७.				
८.				
९.				
१०.				
११.				

१२.	खाताबहीको अद्यावधीकरण			
१३.				
१४.				
१५.				
१६.	सदस्य सेवाको स्तर			
१७.				
१८.				
१९.				
२०.				
२१.	नगदी कारोबारमा नियन्त्रण			
२२.				
२३.				
२४.				
२५.				
२६.	साबिक निर्देशनको कार्यान्वयन			
२७.				
२८.				
२९.				
३०.				
३१.	संस्था/सङ्घ/बैङ्क विशेष			
३२.				
३३.				
३४.				
३५.				

अनुसूची -१८
बचतऋण सहकारी संस्थाको सघन अनुगमन पछि नियामक निकायबाट दिइने निर्देशनको ढाँचा
(दफा ६३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति : ... ... /.../...

श्री ... ... सहकारी संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि.

... ..., ... ।

विषय : निर्देशन ।

यस विभाग/कार्यालय/ ... ... बाट / ... ... समेतको सहभागितामा त्यस संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि. को मिति... ... ... /... /... देखि ... ... /... /... सम्म सघन अनुगमन हुँदा सहकारी भावना, मौजुदा कानुनी व्यवस्था र वित्तीय काम-कारोबारमा अपनाउनुपर्ने सर्वमान्य सावधानीजनक मानदण्डहरू समेतका आधारमा √ सुधारयोग्य अवस्था एवं अभ्यासहरू √ सर्वथा अस्वीकार्य अवस्था एवं अभ्यासहरू भए, गरेको पाइएकाले सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ९५ को उपदफा (५) /... ... ... बमोजिम तपसिलमा उल्लिखित निर्देशनहरू दिइएको छ । [साथै उच्च जोखिमावस्थालाई दृष्टिगत गरी त्यस संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि. लाई शीघ्र सुधार कारवाहीमा सूचीकृत समेत गरिएको व्यहोरा जानकारी गराउँदछु ।] दिइएको समयअगावै सम्पूर्ण निर्देशनहरू कार्यान्वयन गरिसक्ने लक्ष्यले संलग्न ढाँचामा कार्यान्वयन योजना बनाएर सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गरी ... दिनभित्र यस विभाग/कार्यालय/ ... ... मा पेश गर्नु होला । कार्ययोजना अन्तर्गतका कार्यहरूको प्रत्येक ... ... को कार्यान्वयन प्रगति संलग्न ढाँचामा त्यसपछिको ... दिनभित्र यस विभाग/कार्यालय/ ... ... मा पठाउनुपर्नेछ । अन्यथा कानुनबमोजिम कारवाही हुनेछ ।

दस्तखत : ... ...
नाम : ... ...

पद : ... ...

तपसिल

सि. नं.	नियामक सरोकारको क्षेत्र	निर्देशनको व्यहोरा	कार्यान्वयन गरिसक्नुपर्ने समय	कैफियत
१.	आन्तरिक नियन्त्रणको परिपाटी			
२.				
३.				
४.				
५.				
६.	आर्थिक कारोबारमा नियमितता			
७.				
८.				
९.				

१०.				
११.	लेखापालकीय निर्धारकको अवलम्बन			
१२.				
१३.				
१४.				
१५.				
१६.	वित्तीय मानदण्डको पालना			
१७.				
१८.				
१९.				
२०.				
२१.	सदस्य केन्द्रीयताको स्तर			
२२.				
२३.				
२४.				
२५.				
२६.	विधिसम्मत सुधार पहल			
२७.				
२८.				
२९.				
३०.				
३१.	संस्था/सङ्घ/वैङ्कविशेष			
३२.				
३३.				
३४.				
३५.				

अनुसूची -१९
बचतऋण सहकारी संस्थाले नियामक निकायमा पेश गर्ने निर्देशन कार्यान्वयन कार्ययोजनाको ढाँचा
(दफा ६४ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मिति : ... ... /.../...

श्रीमान् रजिष्ट्रारज्यू/... ... ... ज्यू !

सहकारी विभाग/... ... ...

... ..., ... ।

विषय : निर्देशन कार्यान्वयन कार्ययोजना ।

तहाँ विभाग/कार्यालय/ ... ... बाट यस संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि.लाई मिति... ... ... /... /... मा प्राप्त निर्देशनहरूको कार्यान्वयनका लागि सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत भएको तपसिल बमोजिमको कार्ययोजना पेश गरेको छु ।

दस्तखत : ... ...

नाम : ... ...

पद : अध्यक्ष

तपसिल

सि. नं.	निर्देशनको व्यहोरा	कार्यान्वयन गर्नुपर्ने समय	सम्पन्न गरिने क्रियाकलाप	सम्पन्न गरिसक्ने समय	जिम्मेवारी तोकिएको व्यक्ति	कैफियत
१.						
२.						
३.						
४.						

५.						
६.						
७.						
८.						
९.						
१०.						

अनुसूची -२०

बचतऋण सहकारी संस्थाले नियामक निकायमा पेश गर्ने निर्देशन कार्यान्वयन प्रगतिको ढाँचा

(दफा ६६ सँग सम्बन्धित)

मिति : … … … /…/…

श्रीमान् रजिष्ट्रारज्यू/… … … … … … ज्यू !

सहकारी विभाग/… … … … … … …

… … … … … …, … … … … … ।

विषय : निर्देशन कार्यान्वयन प्रगति ।

तहाँ विभाग/कार्यालय/ … … … … … मा यस संस्था/सङ्घ/बैङ्क लि. ले मिति… … … … /… /… मा पेश गरेको निर्देशन कार्यान्वयन कार्ययोजना अन्तर्गतका कार्यहरूको सम्पादनमा प्रतिवेदन अवधिमा भए, गरेको प्रगति तपसिल बमोजिम रहेको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

दस्तखत : … … …

नाम : … … …

पद : … … …

<u>तपसिल</u>

प्रतिवेदन अवधि : मिति… … … … /… /… देखि … … … … /… /… सम्म

सि. नं.	निर्देशनको व्यहोरा	कार्यान्वयन गर्नुपर्ने समय	सम्पन्न गर्नुपर्ने क्रियाकलाप	सम्पन्न गर्नुपर्ने समय	हालसम्म सम्पन्न भएका क्रियाकलाप	कैफियत
१.						
२.						
३.						
४.						

५.						
६.						
७.						
८.						
९.						
१०.						